

MATERIAŁY I STUDIA

Zeszyt nr 255

Rynek pracy w Polsce.

Wynagrodzenia, produktywność pracy i migracje
w listopadzie 2010 r. – na tle panelowych badań opinii
pracodawców i bezrobotnych w latach 2006–2010

Wiesław Gumuła, Adrian Gucwa, Zbigniew Opioła, Witold Nalepa

Projekt graficzny:
Oliwka s.c.

Skład i druk:
Drukarnia NBP

Wydął:
Narodowy Bank Polski
Departament Edukacji i Wydawnictw
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 022 653 23 35, fax 022 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2011

Materiały i Studia są rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

Spis treści

Streszczenie	13
1. Charakterystyka badań	22
2. Wynagrodzenia	23
2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców	23
2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych	33
3. Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny	39
4. Migracje zarobkowe a rynek pracy	52
4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców	52
4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych	55
5. Ruch kadrowy	59
5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców	59
5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy	65
Załącznik 1. Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w listopadzie 2010 r.	67
Załącznik 2. Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych	73
Załącznik 3. Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorstw	76
Załącznik 4. Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników dziewięciu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r., maj 2010 r., listopad 2010 r.)	82

 Spis tabel

Tabela 1	Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne ją kontynuować u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)	23
Tabela 2	Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)	26
Tabela 3	Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach)	29
Tabela 4	Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ocenie pracodawców	32
Tabela 5	Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg wykształcenia	34
Tabela 6	Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg powiatów	35
Tabela 7	Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg stażu na bezrobociu	35
Tabela 8	Oczekiwania płacowe bezrobotnych w relacji do płacy minimalnej oraz przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw	36
Tabela 9	Porównanie oczekiwań płacowych bezrobotnych w zależności od czasu dojazdu do pracy (okres poprzedni = 100).	36
Tabela 10	Porównanie szacowanych przez bezrobotnych przeciętnych miesięcznych kosztów dojazdów do pracy (okres poprzedni = 100).	38
Tabela 11	Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w najbliższych 6 miesiącach	42
Tabela 12	Przewidywania pracodawców na temat związku zmian w wynagrodzeniach ze zmianami w wydajności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach	44
Tabela 13	Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w najbliższych 6 miesiącach	50

Tabela 14	Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy według sekcji	53
Tabela 15	Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę	56
Tabela 16	Rozkład odpowiedzi na temat pracy za granicą w wyuczonym zawodzie	57
Tabela 17	Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników według pracodawców	61
Tabela 1A	Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia na koniec listopada 2010 r.)	68
Tabela 2A	Liczebność próby badawczej bezrobotnych w powiatach stołecznych w województwach.	69
Tabela 3A	Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór).	69
Tabela 4A	Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu	70
Tabela 5A	Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia	70
Tabela 6A	Zalecona liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem	71
Tabela 7A	Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według wielkości przedsiębiorstw	71
Tabela 8A	Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach	72
Tabela 1B	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów	73
Tabela 2B	Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	74
Tabela 3B	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów.	74
Tabela 4B	Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów	74
Tabela 5B	Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia	75
Tabela 6B	Łączne dochody gospodarstw domowych.	75
Tabela 1C	Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw.	76

Tabela 2C	Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw	77
Tabela 3C	Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)	78
Tabela 4C	Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007	78
Tabela 5C	Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD 2007 uwzględnionych w badaniach)	79
Tabela 6C	Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2009 r.	79
Tabela 7C	Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2009 r.	80
Tabela 8C	Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów.	80
Tabela 9C	Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w listopadzie 2010 r.	80
Tabela 1D	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	82
Tabela 2D	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności pracy w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)	82
Tabela 3D	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach).	82
Tabela 4D	Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw	83
Tabela 5D	Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)	83
Tabela 6D	Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)	84

Tabela 7D	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.).	84
Tabela 8D	Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie	85
Tabela 9D	Zdaniem pracodawców pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie: (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) . . .	85
Tabela 10D	Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie:	86
Tabela 11D	Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie:	86
Tabela 12D	Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie:	87
Tabela 13D	Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie: (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) . .	87
Tabela 14D	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie:	87
Tabela 15D	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie:	88
Tabela 16D	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie:	88
Tabela 17D	Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach.	89
Tabela 18D	Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z:	89
Tabela 19D	Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach	89
Tabela 20D	Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy	90
Tabela 21D	Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy.	90

Tabela 22D	Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy :	90
Tabela 23D	Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy:	91
Tabela 24D	Wolne miejsca pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach:	91
Tabela 25D	Zamiary respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy:	91
Tabela 26D	Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy :	92
Tabela 1d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?	92
Tabela 2d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?	92
Tabela 3d	Czy respondenci byliby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania?	93
Tabela 4d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?	93
Tabela 5d	Powody, jakimi kierowali się respondenci, podejmując w przeszłości pracę za granicą	93
Tabela 6d	Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem	94
Tabela 7d	Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy pracowali tam w swoim zawodzie?	94
Tabela 8d	Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą?	94
Tabela 9d	Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu?	94
Tabela 10d	Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto w Polsce skłoniłoby ich do pozostania w kraju?	95

Tabela 11d	Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?	95
Tabela 12d	Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia?	95

Spis wykresów

Wykres 1	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy.	13
Wykres 2	Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS	14
Wykres 3	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?	15
Wykres 4	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?	16
Wykres 5	Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?	16
Wykres 6	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach	17
Wykres 7	Stopa wzrostu przychodów	18
Wykres 8	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w najbliższych 6 miesiącach	18
Wykres 9	Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów według pracodawców	24
Wykres 10	Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych według pracodawców	24
Wykres 11	Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników niewykwalifikowanych według pracodawców	25
Wykres 12	Oczekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów według pracodawców	26
Wykres 13	Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych według pracodawców	26
Wykres 14	Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych według pracodawców	27
Wykres 15	Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach)	28

Wykres 16	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	29
Wykres 16a	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) - wg województw (listopad 2010 r.)	30
Wykres 17	Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS	31
Wykres 18	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według siedziby przedsiębiorstw	32
Wykres 19	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według sekcji działalności przedsiębiorstw	33
Wykres 20	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według wielkości przedsiębiorstw mierzonej wielkością zatrudnienia	33
Wykres 21	Oczekiwania płacowe bezrobotnych od października 2006 r. do listopada 2010 r.	37
Wykres 22	Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy w świetle wypowiedzi bezrobotnych.	37
Wykres 23	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach	40
Wykres 23a	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach – według województw (listopad 2010 r.)	40
Wykres 24	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa; sekcję oraz wielkość	41
Wykres 25	Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy	43
Wykres 26	Stopa przewidywanego wzrostu przychodów	45
Wykres 27	Stopa przychodów netto ze sprzedaży produktów (poprzednie półrocze = 100	45
Wykres 28	Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się cen produktów lub usług będących podstawowym przedmiotem działalności ankietowanych przedsiębiorstw (w najbliższych 6 miesiącach)	46
Wykres 29	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług będących głównym przedmiotem działalności badanych przedsiębiorstw (w najbliższych 6 miesiącach)	47

Wykres 29a	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach według województw (listopad 2010 r.)	47
Wykres 30	Tempo zmian cen – w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu)	48
Wykres 31	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość (w najbliższych 6 miesiącach)	49
Wykres 32	Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy ogółem	52
Wykres 33	Migracje zarobkowe ze granicę jako przyczyna trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników	54
Wykres 34	Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach	55
Wykres 35	Kierunki migracji zarobkowej – listopad 2010 r.	56
Wykres 36	Główne przyczyny wyjazdów zarobkowych za granicę	57
Wykres 37	Ruch kadrowy w przedsiębiorstwach w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania	59
Wykres 38	Przedsiębiorstwa, z których w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania odeszli pracownicy	60
Wykres 39	Przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw	60
Wykres 40	Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników w ciągu najbliższych sześciu miesięcy	63
Wykres 41	Przewidywania pracodawców dotyczące wielkości bezrobocia	64
Wykres 42	Krajowa stopa bezrobocia w miesiącach, w których przeprowadzono badania terenowe rynku pracy	64
Wykres 43	Odsetek osób zarejestrowanych w urzędach pracy, zatrudnionych nielegalnie (według bezrobotnych)	65
Wykres 44	Odsetek bezrobotnych przekonanych, że znajdą pracę w ciągu najbliższych 6 miesięcy	66
Wykres 45	Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się rozpocząć w najbliższym tygodniu	66

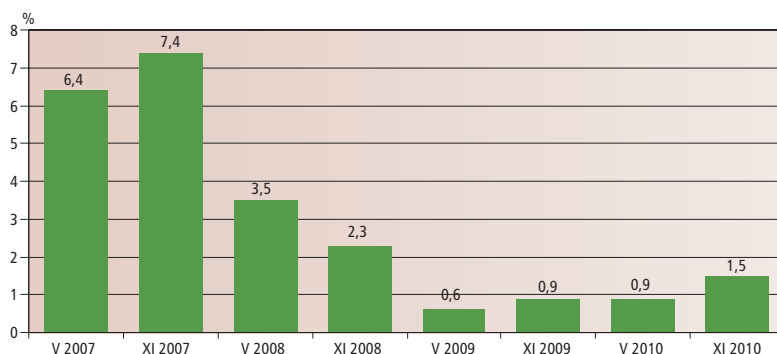
Streszczenie

Raport zawiera analizę wyników badań ankietowych, które zostały przeprowadzone w listopadzie 2010 r. na reprezentatywnych próbach 1600 pracodawców oraz 2000 bezrobotnych. W raporcie uwzględnione zostały wyniki ośmiu wcześniejszych edycji badań terenowych, przeprowadzonych w odstępach półrocznych w latach 2006–2010. Przedmiotem analizy są opinie oraz przewidywania obydwu kategorii respondentów na temat zmian w wynagrodzeniach oraz produktywności pracy, a także migracji zarobkowych i ruchu kadrowego.

Pracodawcy przewidują, że wynagrodzenia wzrosną w ciągu najbliższych 6 miesięcy przeciętnie o 1,5% (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach). We wcześniejszych edycjach badań przewidywane wzrosty wynagrodzeń wynosiły odpowiednio: w maju 2007 r. – 6,4%, w listopadzie 2007 r. – 7,4%, w maju 2008 r. – 3,5%, w listopadzie 2008 r. – 2,3%, w maju 2009 r. – 0,6%, w listopadzie 2009 r. – 0,9% oraz w maju 2010 r. – 0,9% (wykres 1). Zatem przedsiębiorcy przewidują większy wzrost wynagrodzeń obecnie niż w ostatnich trzech edycjach badań.

Wykres 1

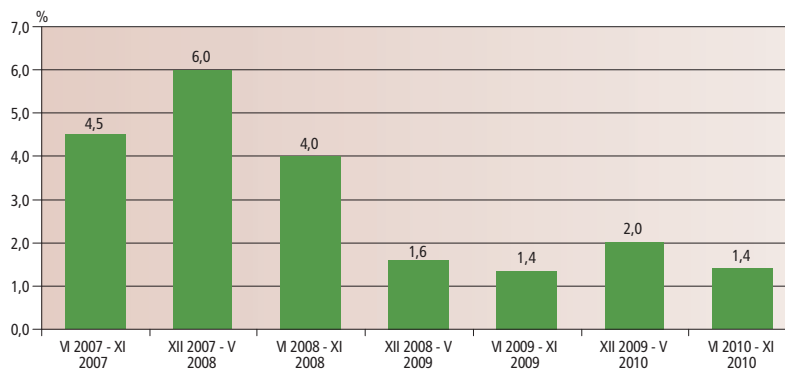
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy

Dla porównania przedstawione zostały rzeczywiste zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, opracowane na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (wykres 2). Okazuje się, że dotychczasowe edycje badań, dotyczące przewidywań pracodawców na temat wynagrodzeń, w dużym stopniu wychwytyują zmiany siły trendu (to jest wzmocnienie lub osłabienie trendu) oraz jego radykalną zmianę (pracodawcy przewidzieli zarówno podparcie trendu od góry, jak i od dołu). Nie można natomiast oczekiwać od przedsiębiorców, że będą przedstawiać dokładne liczby procentowe, dotyczące zmian w wynagrodzeniach. Ich przewidywania są godne uwagi przy opracowywaniu projekcji dotyczących wynagrodzeń, ponieważ mogą być wykorzystane do orzekania o sile trendu oraz jego zmianach, gdy zostaną porównane z wynikami wcześniejszych badań.

Wykres 2

Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS

Wartość odpowiedzi, które są uzyskiwane na pytanie o zmiany w wynagrodzeniach (gdy operujemy danymi liczbowymi), ujawnia się zatem nie w konkretnych liczbach procentowych, lecz poprzez ich interpretację w szeregu czasowym na tle wyników kolejnych badań panelowych. Ponadto – żeby sprawdzić, na ile pracodawcy są konsekwentni w ferowaniu ocen na temat przyszłych wynagrodzeń – w każdej edycji badań zadajemy również serię pytań operujących kategoriami rozmytymi lub jakościowymi. Poniżej została przedstawiona charakterystyka jednego z pytań operujących kategoriami jakościowymi.

Obecnie ponad jedna piąta pracodawców (21,3%) przewiduje wzrost wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych miesięcy. Ponad dwie trzecie respondentów (68,4%) uważa, że poziom wynagrodzeń nie ulegnie zmianie. Na niezmiernie niskim poziomie utrzymuje się odsetek pracodawców zapowiadających spadek przeciętnych wynagrodzeń. Obecnie jest to 1,4% pracodawców.

W październiku 2006 r. ponad połowa pracodawców (57,3%) przewidywała wzrost przeciętnego wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach. W maju i listopadzie 2007 r. nieco mniej niż połowa przedsiębiorców zapowiadała podwyżki wynagrodzeń (odpowiednio 49,0% i 48,4%), w maju 2008 r. ponad jedna trzecia pracodawców (35,6%), w listopadzie 2008 r. ponad jedna czwarta (27,1%), w maju 2009 r. co dziesiąty (11,1%), w listopadzie 2009 r. prawie co piąty (18,0%) a w maju 2010 r. co szósty pracodawca (16,7%).

W październiku 2006 r. odsetek pracodawców przewidujących, że poziom wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie ulegnie zmianie, wynosił 30,6%; w maju i listopadzie 2007 r. – 39,3%; w maju 2008 r. – 52,8% ; w listopadzie 2008 r. – 61,3%; w kolejnych edycjach – odpowiednio 74,4%, 71,3% i 73,4%.

W październiku 2006 r. 0,6% pracodawców przewidywało spadek wynagrodzeń, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6% (najwięcej spośród wszystkich edycji), w listopadzie 2009 r. – 2,4%, w maju 2010 r. – 1,6%.

We wszystkich dotychczasowych edycjach badań zbliżony odsetek pracodawców nie potrafił przewidzieć kierunku zmian wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach. W listopadzie 2010 r. kształtował się on na poziomie 8,9% (wcześniej odpowiednio 10,7%, 11,1%, 11,8%, 11,2%, 9,7%, 10,9%, 8,3%, 8,3%).

Odpowiedzi na pytania operujące danymi jakościowymi potwierdzają zatem wyniki uzyskane na pytanie o dane liczbowe, zgodnie z którymi gotowość pracodawców do ustępstw w zakresie podwyżek wynagrodzeń będzie większa niż w ostatnich trzech edycjach badań (ale nadal znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008).

Poszczególne edycje badań nie ujawniły korelacji pomiędzy przeciętnym przewidywanym przez pracodawców wzrostem wynagrodzeń a stopą bezrobocia w badanych powiatach. W piątej edycji badań utrzymuje się natomiast tendencja wskazująca na związek pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa a gotowością pracodawców do ulegania presji płacowej. Mikroprzedsiębiorstwa wykazują większą skłonność do ulegania presji płacowej niż pozostałe przedsiębiorstwa. Ze względu na sekcję gospodarki największy procentowo wzrost wynagrodzeń, podobnie jak w maju 2010 r., zgłaszali pracodawcy reprezentujący handel i naprawy, najmniejszy – budownictwo.

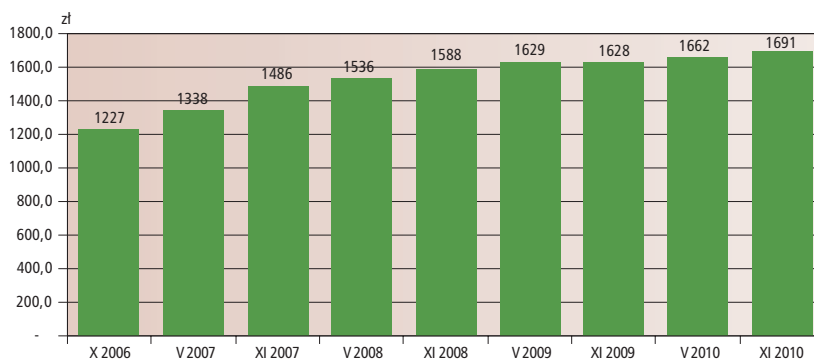
Wypowiedzi pracodawców uzyskane w listopadzie 2010 r. oraz w dwóch poprzednich edycjach badań wskazują na coraz wyraźniejszą tendencję wzrostową oczekiwań płacowych pracowników. Większe aspiracje płacowe niż w dwóch wcześniejszych edycjach badań zgłaszają także, zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne. Odczuwana przez pracodawców wzrastająca presja płacowa ze strony zatrudnionych i bezrobotnych jest jednak nadal znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

Z kolei z ankiety przeprowadzonej z bezrobotnymi wynika, że ich aspiracje płacowe nieznacznie wzrosły w porównaniu z poprzednimi edycjami badań. Czynnikiem różnicującym oczekiwania płacowe bezrobotnych jest czas dojazdu do pracy.

Przy dojazdach zajmujących około pół godziny w jedną stronę przeciętne oczekiwania płacowe netto bezrobotnych, wskazywane jako warunek podjęcia pracy, wynoszą obecnie 1691 zł. W poprzednich edycjach badań oczekiwania te kształtowały się następująco: 1227 zł (październik 2006 r.), 1338 zł (maj 2007 r.), 1486 zł (listopad 2007 r.), 1536 zł (maj 2008 r.), 1588 zł (listopad 2008 r.), 1629 zł (maj 2009 r.), 1628 zł (listopad 2009 r.) oraz 1662 zł (maj 2010 r.) (wykres 3).

Wykres 3

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?

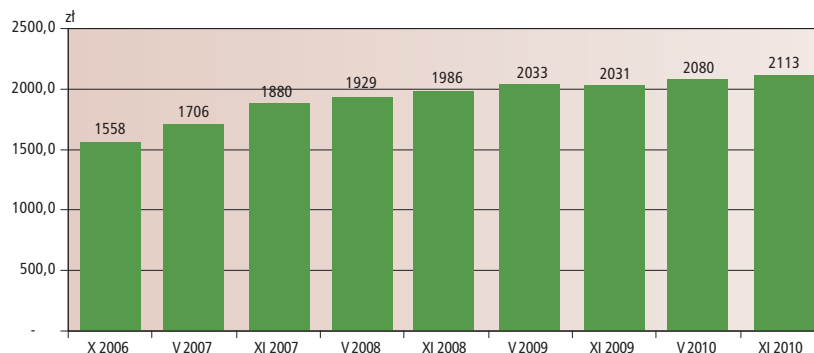

Przy dojazdach zajmujących około jednej godziny przeciętne oczekiwania płacowe netto bezrobotnych wynoszą: 1558 zł (październik 2006 r.), 1706 zł (maj 2007 r.), 1880 zł (listopad 2007 r.), 1929 zł (maj 2008 r.), 1986 zł (listopad 2008 r.), 2033 zł (maj 2009 r.), 2031 zł (listopad 2009 r.), 2080 zł (maj 2010) i 2113 zł (listopad 2010 r.) (wykres 4).

Konieczność zmiany miejsca zamieszkania podwyższa aspiracje płacowe netto bezrobotnych do kwoty 2904 zł. W poprzednich edycjach badań było to odpowiednio: 2260 zł (październik 2006 r.), 2458 zł (maj 2007 r.), 2667 zł (listopad 2007 r.), 2776 zł (maj 2008 r.), 2920 zł (listopad 2008 r.), 2957 zł (maj 2009 r.), 2806 zł (listopad 2009 r.), 2950 zł (maj 2010 r.) (wykres 5).

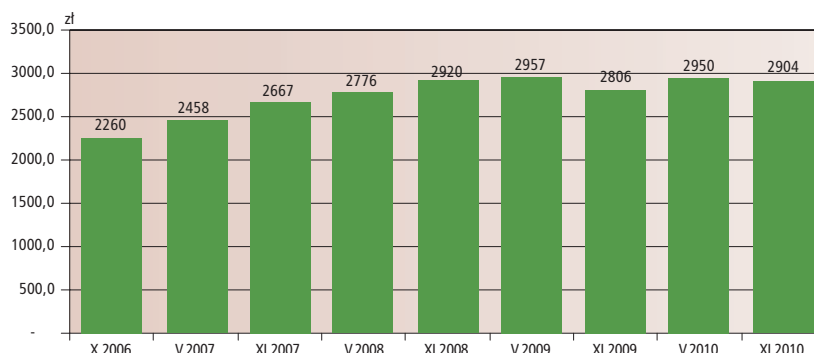
Wykres 4

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?

Wykres 5

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

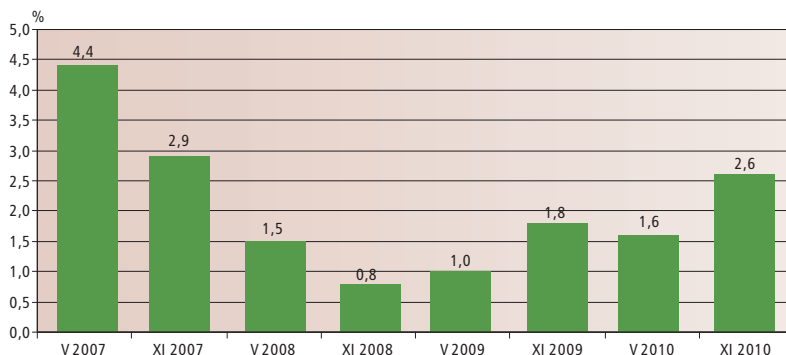

W obecnej i kilku wcześniejszych edycjach badań utrzymuje się zależność pomiędzy poziomem wykształcenia a aspiracjami płacowymi bezrobotnych. Bezrobotni z wykształceniem wyższym liczą na lepsze warunki płacowe niż ci z wykształceniem średnim lub zasadniczym zawodowym. Widoczna jest również zależność pomiędzy stopą bezrobocia w powiatach, w których zamieszkują, a oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych. Korelacja ta ma charakter negatywny. Bezrobotni z powiatów o niskiej stopie bezrobocia artykułują wyższe roszczenia płacowe niż bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia.

Przy interpretacji powyższych wyników należy pamiętać, że artykułowane przez bezrobotnych kwoty oczekiwanego wynagrodzenia nie mogą być traktowane jako planowane efekty negocjacji płacowych z pracodawcami. Kwoty te, dopiero umieszczone w szeregu czasowym prezentującym wyniki kolejnych edycji badań, pozwalają orzekać o tendencji dotyczącej wzrostu oczekiwań płacowych bezrobotnych. W tym wypadku jest to wyjątkowo słaba tendencja wzrostowa.

Pracodawcy prognozują wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 2,6% (średnia ważona wielkością przychodów ze sprzedaży przedsiębiorstw). Przewidywany wzrost produktywności pracy jest większy niż w poprzednich edycjach badań: 4,4% (maj 2007 r.), 2,9% (listopad 2007 r.), 1,5% (maj 2008 r.), 0,8% (listopad 2008 r.), 1,0% (maj 2009 r.), 1,8% (listopad 2009 r.) oraz 1,6% (maj 2010 r.) (wykres 6).

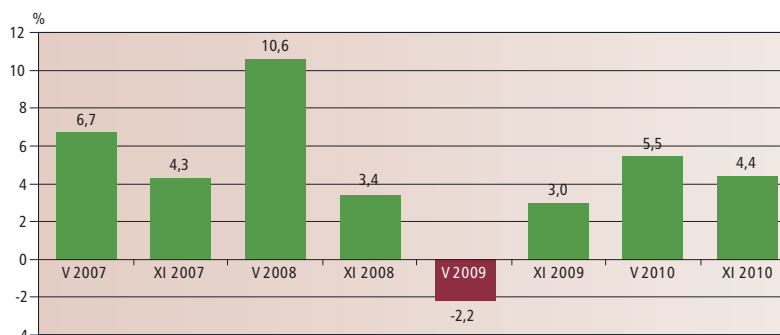
Wykres 6**Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach**

Największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników, mające siedzibę w miastach wojewódzkich oraz działające w sekcji przemysł. Najmniejszy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, działające w sekcji budownictwo i zatrudniające od 1 do 9 pracowników.

Z kolei odpowiedzi na pytania operujące kategoriami jakościowymi dokumentują mniej optymistyczne przewidywania pracodawców odnośnie do wzrostu produktywności pracy, niż miałyby to wynikać z odpowiedzi na powyższe przedstawione pytanie. Niemniej jednak również one potwierdzają, że – zdaniem pracodawców – nastąpi wzrost produktywności, chociaż będzie nieznaczny. Udział przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktywności pracy, ukształtował się na najniższym poziomie od początku badań i wynosił w listopadzie 2010 r. 15,4%. W początkowych edycjach badań udział przedsiębiorców oczekujących wzrostu produktywności pracy przekraczał 20% (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r.). Od listopada 2008 r. odsetek przedsiębiorstw przewidujących wzrost produktywności pracy kształtował się na poziomie poniżej 20% (17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 18,0% w listopadzie 2009 r. i 17,1% w maju 2010 r.). W porównaniu z dwoma poprzednimi edycjami badań obniżył się udział pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (64,9% w listopadzie 2009 r., 67,0% w maju 2010 r. i 63,3% w listopadzie 2010 r.). Od początku badań udział tych pracodawców wzrastał (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r.). W listopadzie 2010 r. przedsiębiorcy przewidujący spadek produktywności pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy stanowili 3,4% respondentów. W poprzednich edycjach odsetek ten kształtował się następująco: 1,3%, 2,5%, 1,7%, 3,9%, 5,2%, 4,1%, 2,0%. Około 17% przedsiębiorców nie miało zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%, w listopadzie 2009 r. – 14,0%, w maju 2010 r. – 13,6%, w listopadzie 2010 r. – 17,4%).

Zdaniem pracodawców łączne przychody przedsiębiorstw wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 4,4%. W maju 2007 r. pracodawcy przewidywali wzrost przychodów o 6,7%, w listopadzie 2007 r. – o 4,3%, w maju 2008 r. – o 10,6%, w listopadzie 2008 r. – o 3,4%. W maju 2009 r. przewidywali spadek przychodów o 2,2%, natomiast w listopadzie 2009 r. i w maju 2010 r. ponownie wzrost odpowiednio o 3,0% i 5,5% (wykres 7).

Wykres 7
Stopa wzrostu przychodów

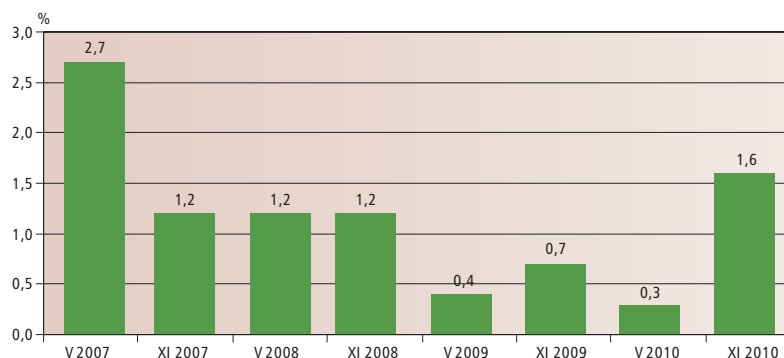

Również przewidywania przedsiębiorców, które dotyczą sprzedaży towarów i usług, należy interpretować nie dosłownie, czyli nie jako procentową kwotę wzrostu produktywności, lecz należy je umieścić w kontekście szeregu czasowego zawierającego zagregowane odpowiedzi z wcześniejszych badań. Okazuje się, że przez dwie wcześniejsze edycje ujawniała się w ocenach tendencja coraz bardziej optymistycznych ocen, natomiast obecnie nastąpiło odwrócenie trendu. Przedsiębiorcy nadal przewidują wzrost produktywności, ale ma to być, ich zdaniem, mniejszy wzrost niż poprzednio.

Przedsiębiorcy szacują, że ceny produktów i usług stanowiących podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw wzrosną przeciętnie w okresie najbliższych sześciu miesięcy o 1,6% (średnia ważona uwzględniająca wielkość sprzedaży w badanych przedsiębiorstwach).

Warto tu przywołać dwie uwagi sprzyjające poprawnej interpretacji powyższego wyniku. Po pierwsze, w próbie badawczej znajdują się przedsiębiorstwa, których produkty i usługi uwzględniane są zarówno w koszyku CPI, jak i w koszyku PPI. Po drugie, sens obecnych przewidywań przedsiębiorców ujawnia się poprzez kontekst wcześniejszych odpowiedzi, a nie poprzez uzyskane liczby procentowe. W tym wypadku chodzi o samo przewidywanie większego niż w kilku poprzednich edycjach wzrostu cen. W poprzednich badaniach wskaźnik wzrostu cen na produkty i usługi wynosił: 2,7% w maju 2007 r., 1,2% w listopadzie 2007 r., 1,2% w maju 2008 r., 1,2% w listopadzie 2008 r., 0,4% w maju 2009 r., 0,7% w listopadzie 2009 r. i 0,3% w maju 2010 r. (wykres 8).

Wykres 8
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w najbliższych 6 miesiącach

Największy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które mają swoje siedziby w miastach wojewódzkich, natomiast najmniejszy w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej. Ze względu na sekcje PKD największy wzrost cen przewidują przedsiębiorstwa wykonujące pozostałe usługi rynkowe. Pracodawcy działający w budownictwie oczekują najmniejszego wzrostu cen. Warto tutaj dodać, że w maju 2010 r. przedsiębiorcy budowlani oczekiwali spadku cen (o 0,1%). Największy wzrost cen przewidują mikroprzedsiębiorstwa, natomiast najmniejszy – przedsiębiorstwa średnie.

Udział pracodawców, którzy uważają, że ceny ich produktów i usług wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, jest większy od wyników z poprzednich trzech edycji (w maju 2007 r. – 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,8%, w maju 2008 r. – 31,4%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 15,3%, w listopadzie 2009 r. – 16,9%, w maju 2010 r. – 16,9%, w listopadzie 2010 r. – 25,7%).

Zmniejszył się odsetek pracodawców, którzy przypuszczają, że ceny oferowanych przez nich produktów utrzymają się na dotychczasowym poziomie: w maju 2007 r. – 42,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%, w listopadzie 2009 r. – 54,1%, w maju 2010 r. – 56,6%, w listopadzie 2010 r. – 46,5%.

Zmniejszyła się liczba pracodawców, którzy przypuszczają, że ceny produktów spadną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%, w listopadzie 2009 r. – 8,5%, w maju 2010 r. – 6,6%, w listopadzie 2010 r. – 4,3%).

Zwiększył się udział respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na temat kształtowania się cen ich produktów w okresie najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%, w maju 2010 r. – 19,6%, w listopadzie 2010 r. – 23,0%).

Analiza przewidywań przedsiębiorców wskazuje na stabilizowanie się marż na zbliżonym do dotychczasowego poziomie (przy ewentualnym niewielkim wzroście). Wzrost marży przewiduje 9,8% pracodawców (w maju 2007 r. – 20,0%, w listopadzie 2007 r. – 16,4%, w maju 2008 r. – 14,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,7%, w maju 2009 r. – 4,8%, w listopadzie 2009 r. – 7,1%, w maju 2010 r. – 7,7%). Wśród respondentów w dalszym ciągu przeważali ci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie. Odsetek tych respondentów zmniejszył się w porównaniu z majem 2010 r. i listopadem 2009 r. (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r., 60,0% – w maju 2010 r., 55,4% – w listopadzie 2010 r.). Spadku marży spodziewa się 15,1% przedsiębiorstw (w maju 2007 r. – 13,7%, w listopadzie 2007 r. – 12,3%, w maju 2008 r. – 12,8%, w listopadzie 2008 r. – 18,4%, w maju 2009 r. – 28,4%, w listopadzie 2009 r. – 19,3% oraz w maju 2010 r. – 19,0%).

Zdaniem pracodawców (od kilku edycji) maleje znaczenie migracji zarobkowych jako czynnika, który decyduje: a) o odejściach pracowników z pracy, b) o trudnościach związanych ze znalezieniem wykwalifikowanych kandydatów do pracy, c) o wzroście wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach.

Ponad trzy czwarte bezrobotnych (77,5%) nigdy nie wyjeżdżało za granicę w poszukiwaniu pracy. Z kolei wśród tych, którzy wyjeżdżali, pracę znalazło dziewięciu na dziesięciu (92,4% migrujących). W ciągu najbliższych sześciu miesięcy chęć wyjazdu za granicę zadeklarowało 10,5% ankietowanych. Średnia płaca netto, która skłoniłaby deklarujących chęć wyjazdu za granicę do pozostania w kraju, wynosi 2586 zł.

W listopadzie 2010 r., w porównaniu z poprzednim badaniem, zwiększyła się liczba pracodawców, którzy stwierdzają, że w okresie ostatnich sześciu miesięcy mieli trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Wcześniej wartość tego wskaźnika zmniejszała się z edycji na edycję.

Ponad jedna piąta pracodawców zamierza zwiększyć zatrudnienie w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (22,5%). W ostatnich czterech badaniach nie nastąpiły wyraźne zmiany tego wskaźnika (maj 2009 r. – 22,0%; listopad 2009 r. – 21,0%; maj 2010 r. – 23,8%; listopad 2010 r. – 22,5%).

Większość pracodawców (70,4%) zamierza w okresie najbliższych sześciu miesięcy utrzymać zatrudnienie na tym samym poziomie. W poprzednich edycjach było to: 46,5% (październik 2006 r. – wtedy pytanie dotyczyło jednak najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2009 r.), 72,3% (listopad 2009 r.) i 71,6% (maj 2010 r.).

Co piętnasty pracodawca (6,9%) przewiduje zwolnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5%, w maju 2009 r. – 7,1%, w listopadzie 2009 r. – 6,7% oraz w maju 2010 r. – 4,3%.

W sumie więc odpowiedzi wskazują na to, że pracodawcy zamierzają zwiększać zatrudnienie pracowników.

Okolo jedna trzecia pracodawców (32,3%) przewiduje wzrost stopy bezrobocia; utrzymanie stopy bezrobocia na dotychczasowym poziomie – 40,3%; jej zmniejszenie – 11,7%. Trudności z odpowiedzią na pytanie dotyczące kształtowania się w najbliższym czasie stopy bezrobocia miało 15,6% pracodawców. Jest to więc przewidywanie nieznacznie bardziej pesymistyczne niż pół roku temu, należy jednak podejść do niego z pewną rezerwą. Mocniejszym wskaźnikiem pozwalającym orzekać o zbiorowym zapatrywaniu się pracodawców na temat przyszłego bezrobocia są ich zamiary dotyczące zwiększenia zatrudnienia. A te wskazują raczej na spadek bezrobocia (chyba że pojawią się nowe procesy poza tym segmentem rynku pracy, na którym działają przedsiębiorstwa).

Prawie co drugi respondent (46,9%) uważa, że część zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych pracuje zarobkowo nielegalnie. Średni szacowany przez respondentów odsetek bezrobotnych pracujących nielegalnie systematycznie rośnie od listopada 2008 r. i w ostatnim badaniu wynosił 38,6%.

W listopadzie 2010 r. 28,2% ankietowanych bezrobotnych było przekonanych, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. W maju 2007 r. opinię taką wyrażało 34,5% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 34,6%, w maju 2008 r. – 36,1%, w listopadzie 2008 r. – 37,1%, w maju 2009 r. – 34,8%, w listopadzie 2009 r. – 29,6%, a w maju 2010 r. – 30,7%.

Poziom gotowości bezrobotnych do podjęcia pracy jest zbliżony do wyników uzyskanych w poprzednich edycjach. Bezrobotni pytani o to, czy byliby w stanie rozpocząć pracę w ciągu najbliższego tygodnia, odpowiedzieli twierdząco w 89,1% przypadkach. W poprzednich edycjach odsetek ten wynosił 82,6% (maj 2007 r.), 82,2% (listopad 2007 r.), 81,0% (maj 2008 r.), 81,1% (listopad 2008 r.), 86,5% (maj 2009 r.), 87,5% (listopad 2009 r.) oraz 87,2% (maj 2010 r.).

Podsumowując, warto poczynić parę uwag. Po pierwsze, badania ankietowe obejmują część uczestników rynku pracy, to jest sektor przedsiębiorstw oraz kategorię społeczno-zawodową bezrobotnych. Osoby świadczące pracę są badane pośrednio poprzez analizę odpowiedzi pracodawców na ich temat. Po drugie, kolejne badania wskazują na trwanie procesu dojrzewania rynku pracy. Zmniejsza się luka między różnego rodzaju niedopasowaniami popytu i podaży na rynku pracy. Przy tym rynek staje się bardziej wymagający dla pracodawców, co skutkuje większą gotowością podwyższania wynagrodzeń niż w poprzednich trzech edycjach (choć nadal mniejszą niż jesienią 2008 r.). Przy tym gotowość ta ma swoje źródła nie w postawach bezrobotnych, lecz przede wszystkim w: a) aspiracjach już zatrudnionych osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych; b) zamiarach zwiększenia zatrudnienia przez przedsiębiorstwa; c) przewidywanych przez pracodawców

trudnościach w znalezieniu osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Po trzecie, pracodawcy przewidują nieznacznie większy wzrost produktywności pracy niż pół roku temu. Po czwarte, od kilku edycji maleje znaczenie migracji zarobkowych jako czynnika, który decyduje o: a) odejściach pracowników z pracy, b) trudnościach związanych ze znalezieniem wykwalifikowanych kandydatów do pracy, c) wzroście wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach. Po piąte, omówione w raporcie czynniki przełożą się na nieznaczne zwiększenie proinflacyjnych impulsów płynących z badanych segmentów rynku pracy.

1

Charakterystyka badań

Celem badań było zebranie opinii i przewidywań pracodawców oraz bezrobotnych dotyczących: 1) oczekiwań płacowych pracobiorców, 2) gotowości pracodawców do ulegania naciskom płacowym, 3) zmian w produktywności pracy, 4) wpływu migracji zarobkowej za granicę na wybrane aspekty krajowego rynku pracy, 5) ruchu kadrowego i aktywności zawodowej bezrobotnych.

Była to dziewiąta edycja badań ankietowych krajowego rynku pracy, organizowanych przez Narodowy Bank Polski. Wcześniejsze edycje zostały przeprowadzone w październiku 2006 r., maju 2007 r., listopadzie 2007 r., maju 2008 r., listopadzie 2008 r., maju 2009 r., listopadzie 2009 r., maju 2010 r. Badania ankietowe krajowego rynku pracy zostały poprzedzone badaniami świętokrzyskiego rynku pracy w lutym i marcu 2006 r., do których użyto wywiadu zestandaryzowanego.

Powtarzające się pytania ankietowe w kolejnych badaniach krajowego rynku pracy pozwalają na dokonywanie analiz porównawczych zebranych informacji przy uwzględnieniu perspektywy czasowej – zwłaszcza, że wszystkie edycje zostały przeprowadzone na próbach badawczych wyłonionych według tych samych zasad.

Badania terenowe w listopadzie 2010 r. zostały przeprowadzone we wszystkich województwach. W zależności od województwa badaniami objęto trzy lub pięć powiatów. Był to jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie (według stanu na koniec sierpnia 2010 r.), jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie oraz stolica województwa. Stołeczne powiaty województw charakteryzują się relatywnie niską stopą bezrobocia.

Badaniami zostały objęte: próba bezrobotnych licząca 2000 respondentów oraz próba pracodawców licząca 1600 przedsiębiorstw. Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu jest następująca: do 6 miesięcy – 46,8%; ponad 6 do 12 miesięcy – 24,5%; powyżej 12 miesięcy – 28,7 %. Struktura pracodawców według wielkości przedsiębiorstw jest następująca: mikro – 34,7%, małe – 30,9%, średnie – 23,6% i duże – 10,9%. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 148 903 pracowników.

Dobór prób badawczych miał charakter celowo-warstwowy. Próby są wysoce reprezentatywne z punktu widzenia istotnych dla badań zmiennych niezależnych, co pozwala uogólniać wyniki na zbiorowość generalną przedsiębiorstw oraz zbiorowość generalną bezrobotnych. Załączniki nr 1, 2 i 3 zawierają opis organizacji badań terenowych, zasady doboru prób badawczych oraz charakterystykę prób badawczych.

W wyniku analizy zebranych materiałów powstał raport syntetyczny, który dotyczy polskiego rynku pracy, oraz 16 raportów na temat wojewódzkich rynków pracy.

2

Wynagrodzenia

2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Zdaniem pracodawców oczekiwania płacowe osób świadczących już pracę są uwarunkowane ich przynależnością do określonej grupy społeczno-zawodowej. Do najwyższych wynagrodzeń aspirują wysokiej klasy specjaliści, nieco niższych wynagrodzeń żądają robotnicy wykwalifikowani, a najniższych – robotnicy niewykwalifikowani.

W listopadzie 2010 r. niewiele ponad połowa pracodawców (51,1%) uważała, że wysokiej klasy specjaliści, którzy świadczą już pracę, skłonni są ją kontynuować pod warunkiem uzyskania wynagrodzenia trochę wyższego lub zdecydowanie wyższego niż sześć miesięcy temu. Podobną opinię w odniesieniu do robotników wykwalifikowanych prezentowała ponad jedna trzecia pracodawców (38,5%), a w odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych – co piąty respondent (20,3%).

Ponad jedna czwarta pracodawców (28,5%) stwierdziła, że oczekiwania płacowe wysokiej klasy specjalistów są zbliżone do tych sprzed sześciu miesięcy. W przypadku robotników wykwalifikowanych tego samego zdania były około dwie piąte respondentów (41,4%), a w przypadku robotników niewykwalifikowanych prawie połowa respondentów (47,8%).

Zdecydowanie mniej pracodawców wskazało, że pracownicy będą skłonni zaakceptować wynagrodzenie trochę niższe lub zdecydowanie niższe niż sześć miesięcy temu. W przypadku wysokiej klasy specjalistów odsetek reprezentujących ten pogląd pracodawców wyniósł zaledwie 2,8%, a w przypadku robotników wykwalifikowanych – 3,8%. W odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych odsetek ten był nieco większy, sięgał bowiem 10,1%.

Tabela 1

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne ją kontynuować u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) (w %)

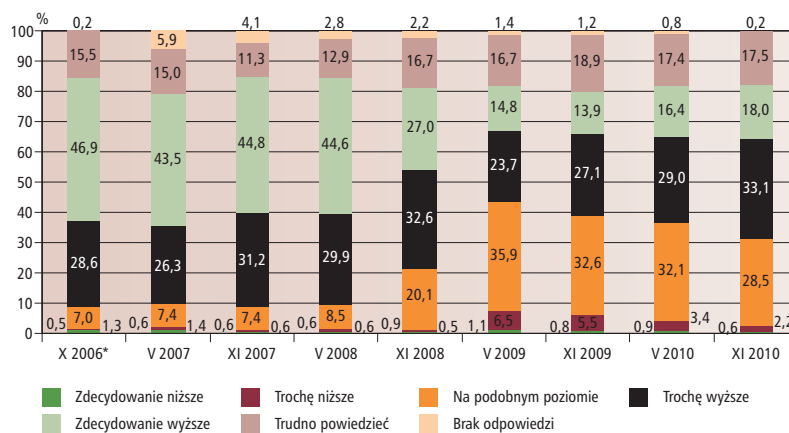
Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,6	0,3	1,6
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	2,2	3,5	8,5
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	28,5	41,4	47,8
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	33,1	31,0	16,2
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	18,0	7,5	4,1
Trudno powiedzieć	17,5	16,0	21,6
Brak odpowiedzi	0,2	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Znacząca część pracodawców nie potrafiła jednoznacznie określić oczekiwań płacowych wspomnianych wyżej grup społeczno-zawodowych pracowników. W przypadku wysokiej klasy specjalistów było to 17,5% respondentów, w odniesieniu do robotników wykwalifikowanych – 16,0%, a przypadku robotników niewykwalifikowanych – 21,6% respondentów (tabela 1).

Zestawienie wypowiedzi udzielonych przez pracodawców w listopadzie 2010 r. z opiniami prezentowanymi w poprzedniej edycji badań oraz w maju i listopadzie 2009 r. wskazuje na tendencję wzrostową oczekiwań płacowych pracowników. Trend ten jest widoczny we wszystkich grupach społeczno-zawodowych osób już zatrudnionych. Odczuwana przez pracodawców wzrastająca presja płacowa ze strony pracowników jest jednak nadal znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008 (wykresy 9,10 i 11).

Wykres 9

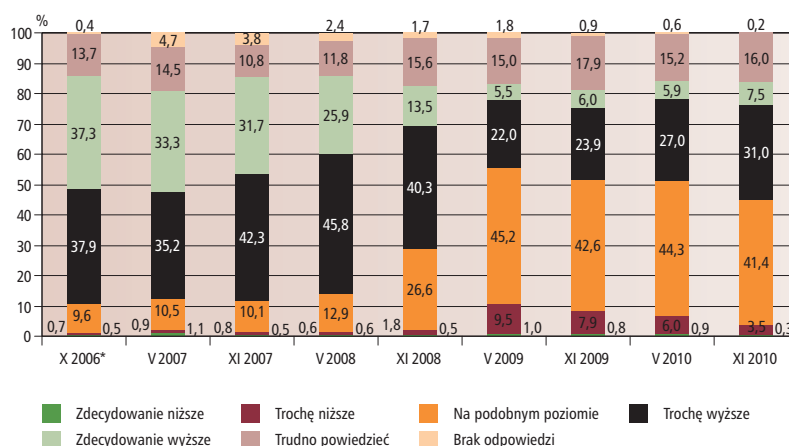
Oczekiwanie płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów według pracodawców

* W październiku 2006 r. pracodawcy proszeni byli o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Wykres 10

Oczekiwanie płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych według pracodawców

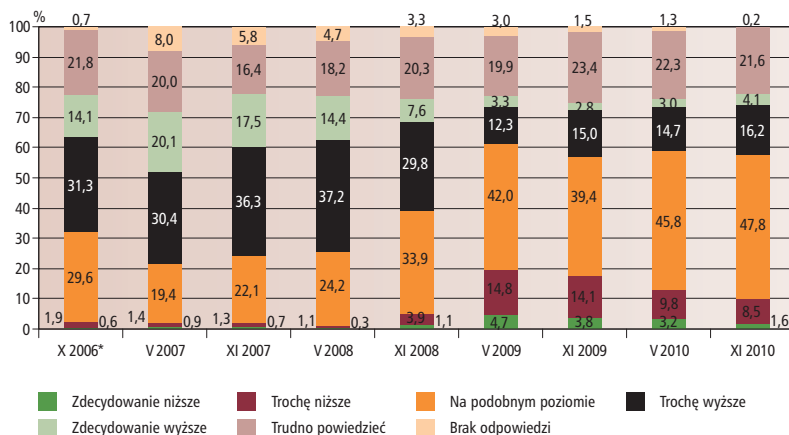

* Patrz uwaga pod wykresem 9.

Wykres 11

Ocze­ki­wa­nia płaco­we ze stro­ny świadczą­cych już pra­cę robot­ni­ków niewykwalifi­ko­wa­nych wed­ług pra­co­daw­ców

* Patrz uwaga pod wykresem 9.

W opinii pracodawców oczekiwania płacowe bezrobotnych, podobnie jak osób zatrudnionych, zależą od przynależności społeczno-zawodowej.

Prawie co czwarty pracodawca (23,8%) był w listopadzie 2010 r. przekonany, że bezrobotni, którzy są wysokiej klasy specjalistami, liczą na wyższe wynagrodzenie niż sześć miesięcy temu. Wyższe wymagania płacowe niż pół roku wcześniej, zdaniem co szóstego pracodawcy (17,2%), zgłaszają także bezrobotni robotnicy wykwalifikowani, a zdaniem co jedenastego pracodawcy (9,0%) – bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani.

Około połowa pracodawców stwierdziła, że bezrobotni oczekują wynagrodzeń zbliżonych do tych sprzed sześciu miesięcy. W przypadku bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów uważało tak 44,0% respondentów, w przypadku bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – 50,4% respondentów, a w odniesieniu do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 46,2% respondentów.

Co trzynasty pracodawca (7,7%) uznał, że bezrobotni wysokiej klasy specjaliści zdecydują się przyjąć ofertę pracy za wynagrodzenie mniejsze niż sześć miesięcy temu. Podobne zdanie w odniesieniu do bezrobotnych robotników wykwalifikowanych wyrażała jedna dziesiąta respondentów (10,5%), a w stosunku do robotników niewykwalifikowanych – prawie co piąty respondent (18,2%).

Podobnie, jak miało to miejsce w przypadku osób świadczących już pracę, spory odsetek pracodawców nie potrafił ocenić aspiracji płacowych poszczególnych grup społeczno-zawodowych bezrobotnych. Dla pozostających bez pracy wysokiej klasy specjalistów odsetek ten wynosił 24,4%, w odniesieniu do bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – 21,7%, a w przypadku bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 26,3% (tabela 2).

Wyniki wszystkich dotychczasowych edycji badań pokazują, że zdaniem pracodawców presja płacowa ze strony bezrobotnych jest zdecydowanie mniejsza niż ta wywierana przez osoby zatrudnione. W listopadzie 2010 r. aspiracje płacowe bezrobotnych ze wszystkich grup społeczno-zawodowych były większe od tych odnotowanych rok i pół roku wcześniej, inaczej jednak niż w przypadku osób pracujących, nie można zatem mówić o dającej się zauważyć od 2009 r. wyraźnej tendencji wzrostowej oczekiwań płacowych bezrobotnych. Podobnie jednak, jak w przypadku osób zatrudnionych, pracodawcy byli przekonani, że odczuwana przez nich presja płacowa ze strony bezrobotnych jest zdecydowanie mniejsza niż w latach 2006–2008 (wykresy 12, 13 i 14).

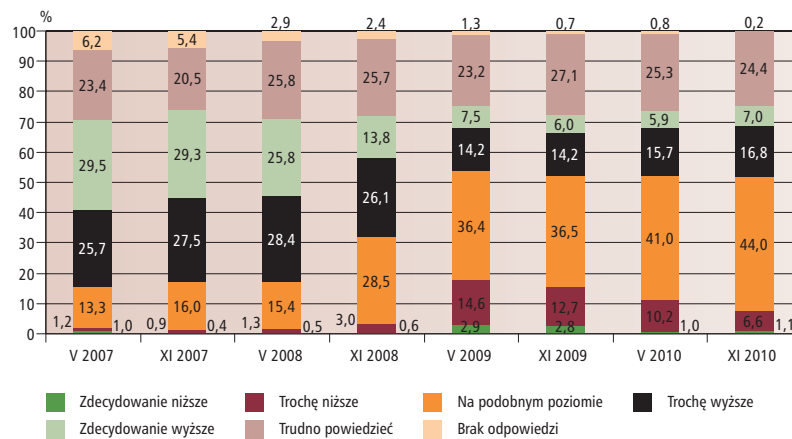
Tabela 2

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) (%)

Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,1	0,9	4,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	6,6	9,6	14,0
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	44,0	50,4	46,2
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	16,8	14,0	6,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	7,0	3,2	2,3
Trudno powiedzieć	24,4	21,7	26,3
Brak odpowiedzi	0,2	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0

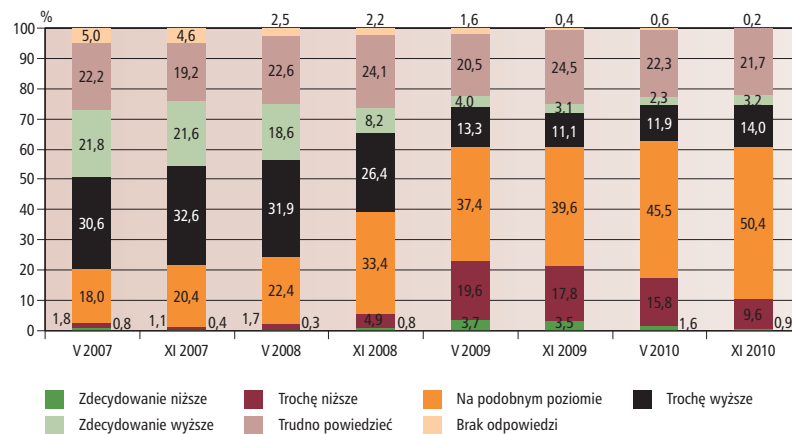
Wykres 12

OCzekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów według pracodawców

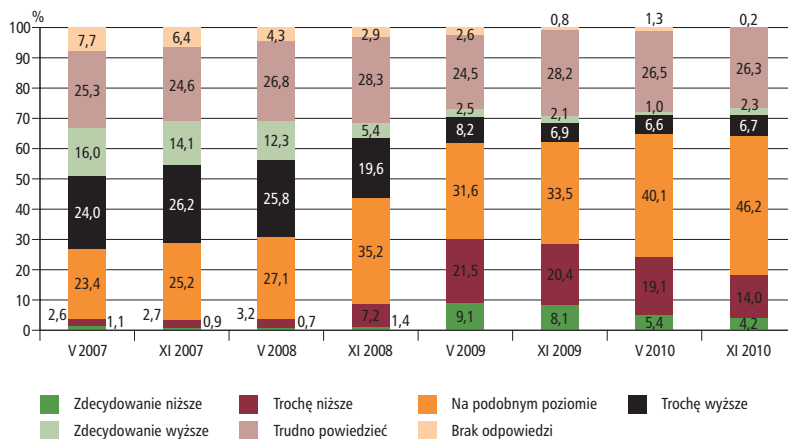
Wykres 13

OCzekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych według pracodawców

Wykres 14

Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych według pracodawców

W ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracodawcy w większym stopniu niż w 2009 r. oraz w maju 2010 r. skłonni będą ulegać żądaniom płacowym w swoich przedsiębiorstwach. Gotowość pracodawców do ustępstw w zakresie podwyżek wynagrodzeń jest jednak nadal mniejsza niż w październiku 2006 r. oraz w latach 2007 i 2008 (wykres 15).

Obecnie ponad jedna piąta pracodawców (21,3%) przewiduje wzrost płac w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. oraz w maju i listopadzie 2007 r. odsetek ten był ponad dwukrotnie większy i wynosił odpowiednio: 57,3% (przewidywania pracodawców w październiku 2006 r. dotyczyły jednak najbliższych dwunastu miesięcy, natomiast w kolejnych edycjach badań pytano pracodawców o prognozy na najbliższe pół roku) oraz 49,0% i 48,4%. W maju 2008 r. podwyżkę wynagrodzeń planowała ponad jedna trzecia respondentów (35,6%), a w listopadzie 2008 r. już tylko nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (27,1%). W maju 2009 r. odnotowano najmniejszy spośród wszystkich dotychczasowych edycji odsetek pracodawców, którzy utrzymywali, że wynagrodzenia w najbliższych sześciu miesiącach wzrosną. Opinię taką wyraził wówczas co dziewiąty respondent (11,1%). W listopadzie 2009 r. o wzroście wynagrodzeń przekonana była mniej niż jedna piąta pracodawców (18,0%), a w maju 2010 r. co szósty przedsiębiorca (16,7%).

Ponad dwie trzecie respondentów (68,4%) uważa, że poziom wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie ulegnie zmianie. Jest to ponad dwa razy więcej niż w pierwszej edycji badań, przeprowadzonej w październiku 2006 r. (odsetek ten wynosił wówczas 30,6%). W maju i listopadzie 2007 r. o planowanym zamrożeniu płac w swoich przedsiębiorstwach poinformowały około dwie piąte ankietowanych (po 39,3%). Podobnego zdania była ponad połowa respondentów w maju i listopadzie 2008 r. (odpowiednio: 52,8% i 61,3%) oraz prawie trzy czwarte ankietowanych w maju i listopadzie 2009 r. oraz w maju 2010 r. (odpowiednio: 74,4%, 71,3% i 73,4%).

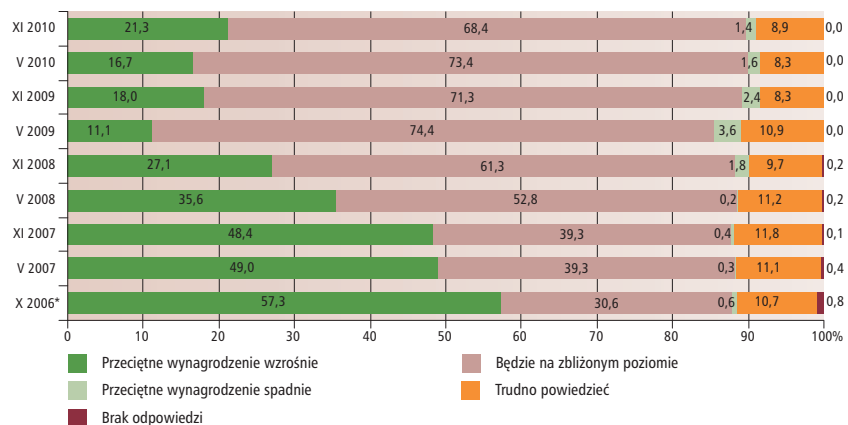
Na niezmiennie niskim poziomie utrzymuje się odsetek pracodawców zapowiadających spadek przeciętnych wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych miesięcy. Obecnie odsetek ten wynosi 1,4%, natomiast w październiku 2006 r. zamiary takie przedstawiło 0,6% respondentów, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6% (najwięcej spośród wszystkich dotychczasowych edycji), w listopadzie 2009 r. – 2,4% oraz w maju 2010 r. – 1,6% respondentów.

We wszystkich dotychczasowych edycjach badań zbliżony odsetek pracodawców nie potrafił przewidzieć kierunku zmian wynagrodzeń w zarządzanych przez nich

przedsiębiorstwach. W listopadzie 2010 r. kształtował się on na poziomie 8,9%, wobec 10,7% w październiku 2006 r., 11,1% w maju 2007 r., 11,8% w listopadzie 2007 r., 11,2% w maju 2008 r., 9,7% w listopadzie 2008 r., 10,9% w maju 2009 r., 8,3% w listopadzie 2009 r. i 8,3% w maju 2010 r. (wykres 15).

Wykres 15

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach)

* W ciągu najbliższych dwunastu miesięcy.

Pracodawcy, którzy planują w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć wynagrodzenia (21,3% ogółu respondentów), byli proszeni o oszacowanie skali planowanych podwyżek w swoich przedsiębiorstwach.

Ponad połowa wspomnianych pracodawców (58,2%) sądzi, że wzrost wynagrodzeń nie przekroczy 5%. Nieco mniej niż jedna trzecia (31,5%) uważa, że wzrost ten wyniesie od 5% do 10%. Co dziesiąty pracodawca (10,3%) przewiduje, że wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach wzrosną o więcej niż 10%.

O podwyżkach wynagrodzeń przekraczających 10% najczęściej informowali pracodawcy mający siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (16,3% respondentów), ankietowani zarządzający mikroprzedsiębiorstwami, zatrudniający do 9 osób (16,0% respondentów) oraz przedstawiciele pozostałych usług rynkowych (13,2% respondentów).

Najwięcej wypowiedzi dotyczących skali podwyżek w granicach od 5% do 10% uzyskano również od przedstawicieli przedsiębiorstw usytuowanych w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (36,5% respondentów), a także od przedsiębiorców mikro, zatrudniających do 9 osób (38,2% respondentów) oraz od pracodawców działających w budownictwie (43,3% respondentów). Podwyżki nie większe niż 5% najczęściej zapowiadali pracodawcy z miast wojewódzkich (67,9% respondentów), przedstawiciele dużych przedsiębiorstw, którzy zatrudniali 250 i więcej osób (82,4% respondentów) oraz ankietowani reprezentujący przemysł (64,4% respondentów) (tabela 3).

Pracodawcy, przewidujący wzrost wynagrodzeń (21,3% respondentów), uważają, że będzie to wzrost średnio o 7,4%. W maju 2007 r. podwyżki planowało 49,0% respondentów, którzy prognozowali wzrost wynagrodzeń przeciętnie o 12,3%. W listopadzie 2007 r. było to odpowiednio: 48,4% respondentów (wzrost wynagrodzeń przeciętnie o 12,7%); w maju 2008 r. – 35,6% respondentów (wzrost przeciętnie o 10,8%); w listopadzie 2008 r. – 27,1% respondentów (wzrost przeciętnie o 9,3%); w maju 2009 r. – 11,1% respondentów (wzrost przeciętnie o 8,2%); w listopadzie 2009 r. – 18,0% respondentów

(wzrost przeciętnie o 8,7%); w maju 2010 r. – 16,7% respondentów (wzrost przeciętnie o 8,0%).

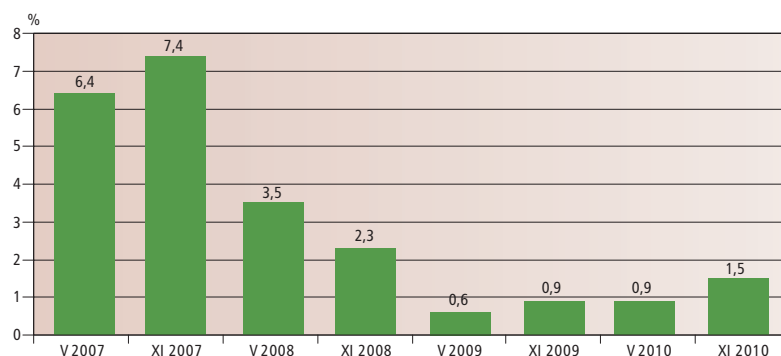
Tabela 3

Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) (w %)

Przewidywany wzrost wynagrodzeń (o ile procent?)	Pracodawcy – podział według powiatów				
	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej	Miasta wojewódzkie	Ogółem	
Do 5 %	58,8	47,1	67,9	58,2	
Od 5% do 10%	32,5	36,5	25,9	31,5	
Powyżej 10%	8,8	16,3	6,3	10,3	
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	
Przewidywany wzrost wynagrodzeń (o ile procent?)	Pracodawcy – podział według wielkości przedsiębiorstwa (liczba pracowników)				
	1 – 9	10 – 49	50 – 249	250 i powyżej	Ogółem
Do 5 %	45,8	59,2	68,7	82,4	58,2
Od 5% do 10%	38,2	30,6	28,4	14,7	31,5
Powyżej 10%	16,0	10,2	3,0	2,9	10,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Przewidywany wzrost wynagrodzeń (o ile procent?)	Pracodawcy – podział według sekcji PKD				
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Do 5 %	64,4	56,7	61,3	54,2	58,2
Od 5% do 10%	26,7	4,3	28,8	32,6	31,5
Powyżej 10%	8,9	0,0	9,9	13,2	10,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Wykres 16

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

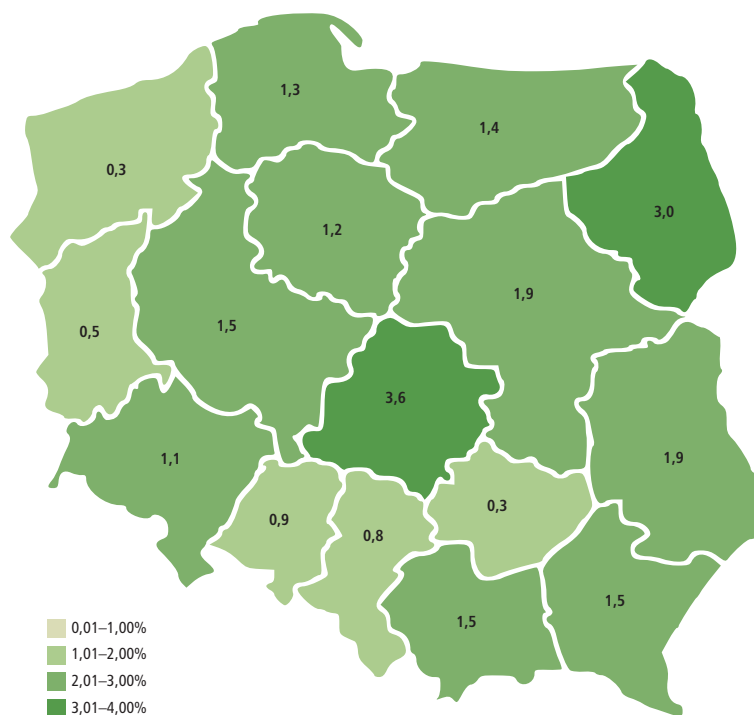
Po uwzględnieniu tych pracodawców, którzy deklarują, że wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach pozostaną na zbliżonym poziomie (68,4%) lub nastąpi ich spadek (1,4%) – uśredniony przewidywany wzrost przeciętnych wynagrodzeń, ważony liczbą zatrudnionych w badanych przedsiębiorstwach, wynosi 1,5%. Przedsiębiorcy prognozują

więc nieco większy przeciętny wzrost wynagrodzeń, niż zaobserwowano w badaniach w 2009 r. oraz w maju 2010 r. (wykres 16).

W listopadzie 2010 r. pracodawcy ze wszystkich województw byli przekonani o wzroście przeciętnych wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Największych podwyżek płac spodziewali się przedsiębiorcy z województwa łódzkiego – o 3,6% (w maju 2010 r. województwo to znalazło się w grupie województw o najmniejszych wzrostach wynagrodzeń) oraz podlaskiego – o 3,0% (poprzednio było to województwo o największym przewidywanym wzroście wynagrodzeń). Najmniejsze podwyżki płac planowali pracodawcy z województwa zachodniopomorskiego (pół roku temu województwo to było również regionem o najmniejszym prognozowanym wzroście wynagrodzeń) i świętokrzyskiego – o około 0,3% oraz lubuskiego – o 0,5%) (wykres 16a).

Wykres 16a

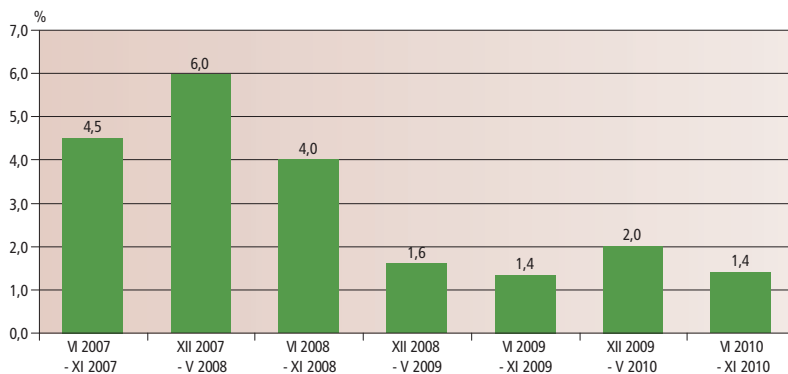
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) – wg województw (listopad 2010 r.)

Dla porównania przedstawione zostały rzeczywiste zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw, opracowane na podstawie danych GUS (wykres 17). Okazuje się, że dotychczasowe edycje badań dotyczące przewidywań pracodawców na temat wynagrodzeń w dużym stopniu wychwytyują zmiany siły trendu (to jest wzmocnienie lub osłabienie trendu) oraz jego radykalną zmianę (pracodawcy przewidzieli zarówno podparcie trendu od góry, jak i od dołu). Nie można natomiast oczekiwać od przedsiębiorców, że będą przedstawiać dokładne liczby procentowe, dotyczące zmian w wynagrodzeniach. Ich przewidywania są godne uwagi przy opracowywaniu projekcji dotyczących wynagrodzeń, ponieważ mogą być wykorzystane do orzekania o sile trendu oraz jego zmianach, gdy zostaną porównane z wynikami wcześniejszych badań.

Wykres 17

Zmiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu badań) według danych GUS

Według pracodawców w ciągu najbliższych sześciu miesięcy wynagrodzenia wzrosną w największym stopniu w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w miastach wojewódzkich (w poprzedniej edycji w przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej). Gdy weźmiemy pod uwagę sekcję gospodarki, największy wzrost przeciętnych wynagrodzeń zakładają pracodawcy prowadzący usługi rynkowe (w maju 2010 r. przedsiębiorcy reprezentujący handel i naprawy). Z kolei ze względu na wielkość przedsiębiorstwa największe podwyżki w ciągu najbliższych sześciu miesięcy prognozują, tak jak w latach 2008 i 2009 oraz w maju 2010 r., przedsiębiorcy mikro, zatrudniający do 9 osób (wykres 18, 19 i 20).

Zdaniem pracodawców najmniejszy przeciętny wzrost wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy będzie miał miejsce w przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (pół roku wcześniej respondenci wskazywali na przedsiębiorstwa z miast wojewódzkich). Według sekcji gospodarki wynagrodzenia ponownie najmniej wzrosną w budownictwie (podobnie jak w listopadzie 2009 r. i w maju 2010 r.). Spośród pracodawców sklasyfikowanych wielkością przedsiębiorstwa, najmniejszy wzrost przeciętnych wynagrodzeń sygnalizują pracodawcy kierujący średnimi firmami, zatrudniający od 50 do 249 pracowników (w poprzedniej edycji badań byli to pracodawcy z dużych przedsiębiorstw, którzy zatrudniali 250 i więcej osób) (wykres 18, 19 i 20).

Poszczególne edycje badań nie ujawniły korelacji pomiędzy przeciętnym przewidywanym przez pracodawców wzrostem wynagrodzeń a stopą bezrobocia w badanych powiatach. Brak również cyklicznej zależności pomiędzy wysokością planowanych przez pracodawców podwyżek wynagrodzeń i sekcjami gospodarki, w których działają ankietowane przedsiębiorstwa. Na podstawie wyników uzyskanych w sześciu ostatnich badaniach można natomiast zauważyć większą skłonność do ulegania naciskom płacowym przez respondentów zarządzających mikroprzedsiębiorstwami niż przez pozostałych pracodawców (wykresy 18, 19 i 20).

Najważniejszą przyczyną wzrostu wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych sześciu miesięcy pozostaje wciąż chęć zatrzymania najlepszych pracowników (23,5% wskazań). Przesłankę tę pracodawcy uznawali za najistotniejszą we wszystkich edycjach, z wyjątkiem listopadowej z 2009 r. Drugim w kolejności powodem podwyżek wynagrodzeń jest coroczna waloryzacja (21,9% wskazań). Warto zaznaczyć, że przyczyna ta była najważniejszym dla pracodawców powodem wzrostu wynagrodzeń w listopadzie 2009 r. W następnej kolejności pracodawcy wymieniają dobre wyniki finansowe przedsiębiorstw (19,4% wskazań). Znaczenie tego czynnika wzrostu wynagrodzeń jest jednak mniejsze w porównaniu z majem i listopadem 2009 r. oraz majem 2010 r. Istot-

nym źródłem podwyżek płac, sygnalizowanym przez respondentów w listopadzie 2010 r., jest wzrost wydajności pracy zatrudnionych pracowników (13,3% wskazań). W najbliższych miesiącach pracodawcy będą natomiast mniej skłonni niż we wszystkich dotychczasowych badaniach do ulegania żądaniom płacowym pracowników. Obecnie przyczynę tę wskazał zaledwie co czternasty pracodawca (7,4%). Z kolei nieco większą wagę niż w maju 2010 r. pracodawcy przypisują podwyżkom w innych przedsiębiorstwach w regionie (7,4% wskazań) (tabela 4).

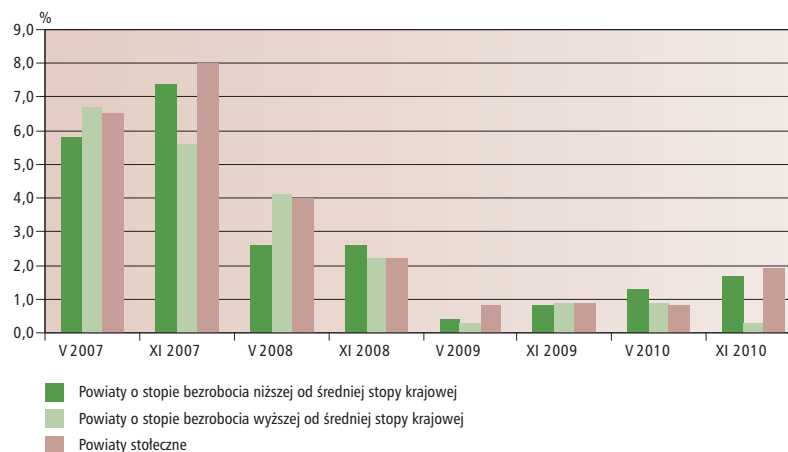
Tabela 4

Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ocenie pracodawców (% wskazań)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Żądania pracowników	8,9	13,4	12,7	16,9	13,9	10,4	8,8	9,5	7,4
Coroczna waloryzacja (wynikająca np. z układu zbiorowego)	13,6	8,5	12,4	11,0	18,0	16,0	24,4	17,3	21,9
Chęć zatrzymania najlepszych pracowników	32,3	30,2	30,8	29,4	27,2	27,1	23,8	24,7	23,5
Dobre wyniki przedsiębiorstwa	31,0	21,1	20,3	18,0	17,5	23,7	21,8	23,9	19,4
Podwyżki w innych przedsiębiorstwach w regionie	11,3	14,1	11,2	12,0	8,6	5,0	5,9	5,7	7,4
Wzrost wydajności pracy pracowników	b.d.	10,1	10,3	10,5	10,5	14,4	11,4	15,6	13,3
Inne przyczyny	1,7	2,1	2,2	1,6	2,5	1,7	3,7	2,7	6,4
Brak odpowiedzi	1,1	0,4	0,3	0,6	1,8	1,7	0,2	0,6	0,7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Wykres 18

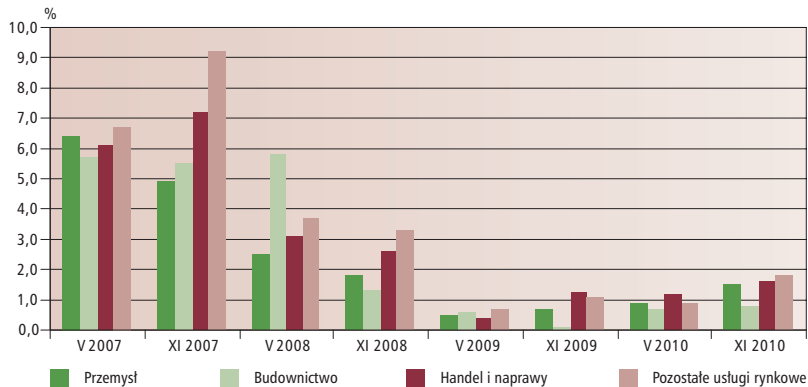
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według siedziby przedsiębiorstw

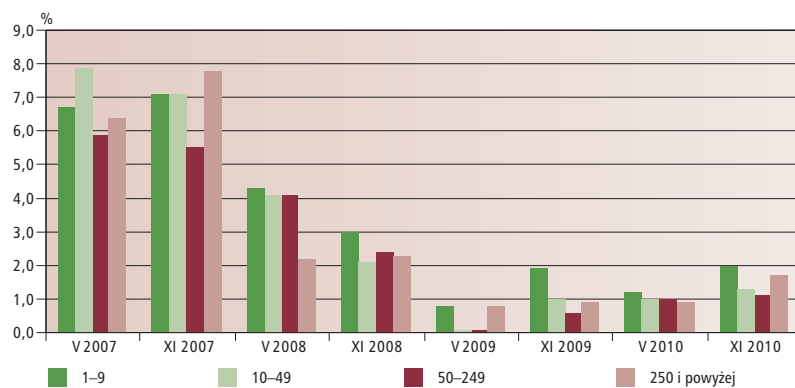
Wykres 19

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według sekcji działalności przedsiębiorstw

Wykres 20

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w najbliższych 6 miesiącach) według wielkości przedsiębiorstw mierzonej wielkością zatrudnienia

2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych

Osoby bezrobotne podejmą pracę, która wiąże się z dojazdami zajmującymi około pół godziny w jedną stronę, pod warunkiem otrzymania przeciętnego wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1691 zł netto. W przypadku dojazdów do pracy zajmujących około godziny w jedną stronę aspiracje płacowe bezrobotnych wzrastają do 2113 zł netto. Z kolei przyjęcie oferty pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania powoduje wzrost oczekiwanego wynagrodzenia progowego netto do kwoty 2904 zł.

Konieczność zmiany miejsca zamieszkania wyraźnie zwiększa aspiracje płacowe bezrobotnych. Są one o 71,7% wyższe w stosunku do oczekiwań zgłaszanych w przypadku półgodzinnych dojazdów do pracy i o 37,4% wyższe w porównaniu z dojazdami trwającymi około godziny w jedną stronę.

Warto zaznaczyć, że półgodzinne dojazdy do pracy, a więc o niewielkim stopniu uciążliwości, zaakceptuje zdecydowana większość ankietowanych (92,8%). Ofertę pracy wiążącą się z godzinnym dojazdem w jedną stronę przyjmie trzy czwarte bezrobotnych (75,2%). Natomiast na zmianę miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy wyrazi zgodę co trzeci respondent (32,8%).

Tak jak we wcześniejszych edycjach badań widoczny jest związek pomiędzy aspiracjami płacowymi bezrobotnych a poziomem ich wykształcenia. Zależność ta ma charakter dodatni. Wyższy poziom wykształcenia implikuje wyższe aspiracje płacowe. W przypadku dojazdów nieprzekraczających pół godziny bezrobotni legitymujący się wyższym wykształceniem oczekują wynagrodzeń o 11,5% wyższych niż respondenci z wykształceniem średnim i o 14,5% wyższych niż ankietowani z wykształceniem zawodowym i niższym. Przy dojazdach do pracy trwających około godziny w jedną stronę różnica w aspiracjach płacowych poszczególnych grup bezrobotnych, wyróżnionych ze względu na wykształcenie, jest nieco mniejsza. Respondenci z wykształceniem wyższym liczą na uzyskanie wynagrodzeń o 9,7% wyższych niż ankietowani z wykształceniem średnim i o 10,6% wyższych niż osoby z wykształceniem zawodowym i niższym. W przypadku przyjęcia oferty pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania wymagania płacowe poszczególnych grup bezrobotnych, wyróżnionych ze względu na poziom wykształcenia, są bardzo zbliżone. Jednak i tym razem bezrobotni z wykształceniem wyższym aspirują do najwyższych wynagrodzeń. Ich wymagania płacowe są o 3,7% wyższe w stosunku do oczekiwań osób ze średnim wykształceniem i o 2,0% wyższe w porównaniu z respondentami z wykształceniem zawodowym. Warto jednocześnie podkreślić, że konieczność zmiany miejsca zamieszkania jest wyżej „wyceniana” (o 2,4%), a więc tym samym trudniejsza do zaakceptowania, przez osoby z wykształceniem zawodowym niż przez bezrobotnych z wykształceniem średnim (tabela 5).

Tabela 5
Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg wykształcenia (w zł netto)

	Wyższe	Średnie	Zasadnicze zawodowe i niższe	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1891	1696	1651	1691
Czas dojazdu do pracy około godziny	2302	2099	2082	2113
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	2963	2857	2925	2904

Podobnie jak we wcześniejszych edycjach badań istnieje zależność pomiędzy oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych a stopą bezrobocia w powiatach, w których zamieszkują. Korelacja ta ma charakter ujemny. Bezrobotni z powiatów o niskiej stopie bezrobocia oraz z miast wojewódzkich, które również charakteryzują się relatywnie niewielkim bezrobociem, wysuwają wyższe roszczenia płacowe niż bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Przy dojazdach do pracy nieprzekraczających pół godziny w jedną stronę oczekiwania te są wyższe odpowiednio o 7,3% i 15,0%, a przy dojazdach do pracy zajmujących około godziny w jedną stronę – o 8,6% i 12,1%. Konieczność zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy różnicuje jeszcze bardziej aspiracje płacowe ankietowanych z powiatów o niskiej stopie bezrobocia i miast wojewódzkich w porównaniu z oczekiwaniami respondentów z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Są one bowiem wyższe odpowiednio o 14,4% i 23,3% (tabela 6).

Tabela 6
Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg powiatów (w zł netto)

	Miasta wojewódzkie	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia	Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1855	1731	1613	1691
Czas dojazdu do pracy około godziny	2259	2188	2015	2113
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	3302	3062	2677	2904

Długość okresu pozostawania bez pracy jest czynnikiem, który w nieznanym stopniu różnicuje oczekiwania płacowe osób bezrobotnych, zdecydowanych na podjęcie pracy związanej z codziennymi dojazdami. Respondenci z krótkim stażem na bezrobociu (do 6 miesięcy) oczekują od pracodawców nieco większych wynagrodzeń niż osoby pozostające bez pracy dłuższy okres. W listopadzie 2010 r. wymagania płacowe zgłaszane przez ankietowanych będących bez pracy do 6 miesięcy były o 2,0% wyższe w porównaniu z aspiracjami osób przebywających na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy i o 4,2% wyższe w odniesieniu do osób bez pracy od ponad 12 miesięcy. W przypadku dojazdów trwających około godziny w jedną stronę oczekiwania te były wyższe odpowiednio 1,3% i 2,6%. Inaczej jednak kształtują się oczekiwania płacowe bezrobotnych, którzy rozważają przyjęcie oferty pracy związanej z koniecznością zmiany miejsca zamieszkania. W tym przypadku najmniej mobilni okazują się bezrobotni pozostający bez pracy od 6 do 12 miesięcy. Wysuwane przez nich żądania płacowe są o 6,8% wyższe niż przebywających na bezrobociu poniżej 6 miesięcy i o 10,9% wyższe w porównaniu z długotrwale bezrobotnymi (powyżej 2 miesięcy) (tabela 7).

Tabela 7
Oczekiwania płacowe bezrobotnych wg stażu na bezrobociu (w zł netto)

	Do 6 miesięcy	Od 6 do 12 miesięcy	Powyżej 12 miesięcy	Ogółem
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1719	1686	1650	1691
Czas dojazdu do pracy około godziny	2134	2106	2081	2113
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	2883	3079	2776	2904

Oczekiwania płacowe bezrobotnych są znacznie wyższe od kwoty ustawowego wynagrodzenia minimalnego. Bezrobotni przyjmą ofertę zatrudnienia związaną z półgodzinnymi dojazdami w jedną stronę pod warunkiem zaproponowania im przez pracodawcę wynagrodzenia wyższego od wynagrodzenia minimalnego przeciętnie o 71,9%. Wydłużenie niezbędnego czasu dojazdu do pracy do około godziny w jedną stronę lub konieczność zmiany miejsca zamieszkania powoduje wzrost aspiracji płacowych bezrobotnych, w relacji do ustawowego wynagrodzenia minimalnego, odpowiednio o 114,7% i 195,1% (tabela 8).

Jedynie 0,8% respondentów gotowych jest przyjąć ofertę pracy, która wiąże się z półgodzinnymi dojazdami w jedną stronę, za wynagrodzenie równe ustawowej płacy minimalnej. W przypadku dojazdów do pracy nie dłuższych niż godzina w jedną stronę odsetek ten jest jeszcze mniejszy i wynosi 0,6%. Na zmianę miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy za wynagrodzenie nieprzekraczające ustawowej płacy minimalnej nie zdecydował się żaden ankietowany bezrobotny.

Bezrobotni oczekują, że zaproponowane im wynagrodzenie za pracę, której towarzyszyć będą półgodzinne dojazdy, wyniesie co najmniej 67,0% przeciętnego wynagrodzenia netto w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie 2010 r. Dojazdy do pracy zajmujące około godziny w jedną stronę zwiększają aspiracje płacowe bezrobotnych do poziomu 83,7% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie 2010 r., a konieczność zmiany miejsca zamieszkania powoduje ich wzrost do kwoty przewyższającej przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw o 15,1% (tabela 8).

Wynagrodzenie na poziomie przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw skłoni do codziennych dojazdów do pracy nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę 88,7% bezrobotnych, do dojazdów trwających około godziny – 62,9% bezrobotnych, a do zmiany miejsca zamieszkania – 16,4% ankietowanych bezrobotnych.

Tabela 8
Oczekiwania płacowe bezrobotnych w relacji do płacy minimalnej oraz przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw

	Czas dojazdu do pracy do pół godziny	Czas dojazdu do pracy około godziny	Podjęcie pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania
Oczekiwania płacowe bezrobotnych jako % płacy minimalnej netto w 2010 r.	171,9	214,7	295,1
Oczekiwania płacowe bezrobotnych jako % przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie 2010 r.	67,0	83,7	115,1

Aspiracje płacowe bezrobotnych, zgłaszane w listopadzie 2010 r., wzrosły w porównaniu z wynikami uzyskanymi we wcześniejszych badaniach. Jedynie oczekiwania ankietowanych w zakresie przeciętnego wynagrodzenia warunkującego przyjęcie oferty pracy związanej ze zmianą miejsca zamieszkania są nieznacznie mniejsze niż w maju 2008 r. (o 0,5%) i w listopadzie 2008 r. (o 1,8%) oraz w maju 2009 r. (o 1,6%).

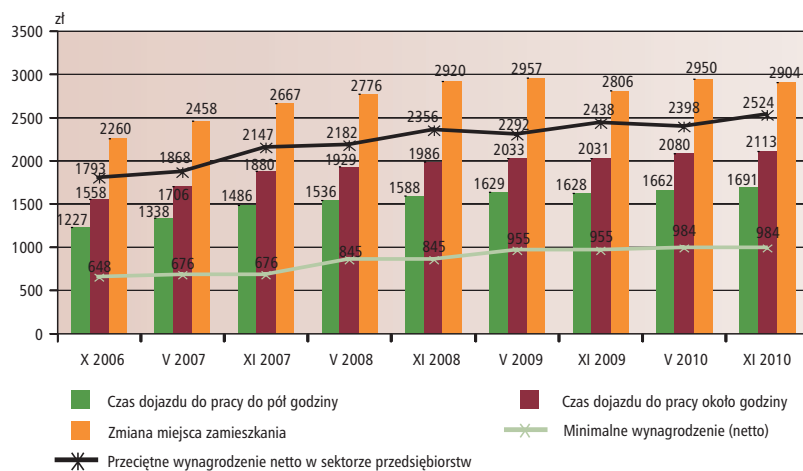
Zmiany oczekiwań płacowych bezrobotnych w zakresie minimalnego wynagrodzenia netto w przypadku podjęcia pracy, która wiązałaby się z koniecznością: a) dojazdów trwających do pół godziny w jedną stronę, b) dojazdów nieprzekraczających godziny w jedną stronę, c) zmiany miejsca zamieszkania, a także w relacji do minimalnej płacy ustawowej netto i przeciętnego wynagrodzenia netto w sektorze przedsiębiorstw od października 2006 r. do listopada 2010 r. przedstawia tabela 9 i wykres 21.

Tabela 9
Porównanie oczekiwań płacowych bezrobotnych w zależności od czasu dojazdu do pracy (okres poprzedni = 100)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	X	109,0	111,1	103,4	103,4	102,6	99,9	102,1	101,7
Czas dojazdu do pracy około godziny	X	109,5	110,2	102,6	103,0	102,4	99,9	102,4	101,6
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	X	108,8	108,5	104,1	105,2	101,3	94,9	105,1	98,4

Wykres 21

Oczekiwania płacowe bezrobotnych od października 2006 r. do listopada 2010 r.

Podczas interpretowania powyższych wyników warto pamiętać, że artykułowane przez bezrobotnych kwoty oczekiwanego wynagrodzenia nie mogą być traktowane jako planowane efekty negocjacji płacowych z pracodawcami. Kwoty te, dopiero umieszczone w szeregu czasowym prezentującym wyniki kolejnych edycji badań, pozwalają orzekać o tendencji dotyczącej wzrostu oczekiwań płacowych bezrobotnych. W tym wypadku jest to wyjątkowo słaba tendencja wzrostowa.

Bezrobotni szacowali w listopadzie 2010 r., że przeciętny miesięczny koszt dojazdów do pracy nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę wyniesie około 170 zł, natomiast dojazdów zajmujących godzinę w jedną stronę – około 281 zł. Wskazywany przez bezrobotnych koszt dojazdów do pracy utrzymuje się na zbliżonym poziomie od listopada 2007 r. W porównaniu z pierwszą ogólnopolską edycją badań, która odbyła się w październiku 2006 r., szacunki bezrobotnych dotyczące kosztu dojazdów do pracy wzrosły – w przypadku dojazdów półgodzinnych o 17,2%, a w odniesieniu do dojazdów trwających około godziny – o 12,9% (wykres 22 i tabela 10).

Wykres 22

Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy w świetle wypowiedzi bezrobotnych

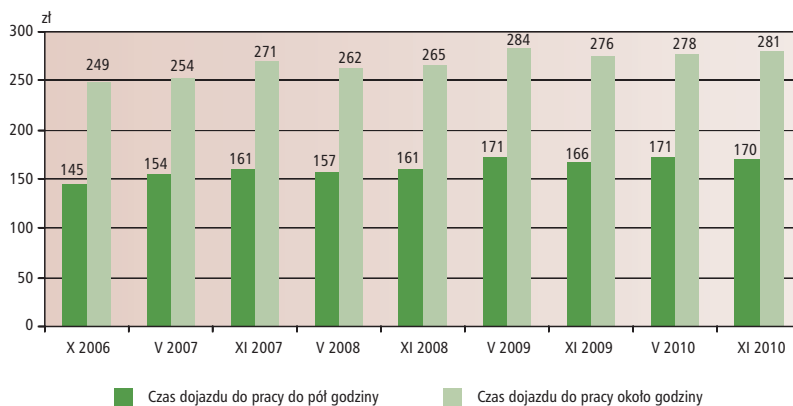

Tabela 10

Porównanie szacowanych przez bezrobotnych przeciętnych miesięcznych kosztów dojazdów do pracy (okres poprzedni = 100)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	X	106,2	104,5	97,5	102,5	106,2	97,1	103,0	99,4
Czas dojazdu do pracy około godziny	X	102,0	106,7	96,7	101,1	107,2	97,2	100,7	101,1

3

Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny

Udział przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktywności pracy, ukształtował się w próbie respondentów na najniższym poziomie od początku badań i wynosił w listopadzie 2010 r. 15,4%. W początkowych edycjach badań udział tak przewidujących przedsiębiorców przekraczał 20% (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r.). Od listopada 2008 r. odsetek tych przedsiębiorstw spadł poniżej 20% (17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 18,0% w listopadzie 2009 r. i 17,1% w maju 2010 r.). W porównaniu z poprzednimi dwoma edycjami obniżył się udział pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (64,9% w listopadzie 2009 r., 67,0% w maju 2010 r. i 63,3% w listopadzie 2010 r.). Od początku badań udział tych pracodawców wzrastał (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r.) W listopadzie 2010 r. przedsiębiorcy przewidujący spadek produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy stanowili 3,4% respondentów. W poprzednich edycjach badań odsetek ten kształtował się na zbliżonym poziomie (w maju 2007 r. – 1,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 3,9%, w maju 2009 r. – 5,2%, w listopadzie 2009 r. – 4,1%, w maju 2010 r. – 2,0%). Około 17% przedsiębiorców nie miało zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%, w listopadzie 2009 r. – 14,0%, w maju 2010 r. – 13,6%, w listopadzie 2010 r. – 17,4%).

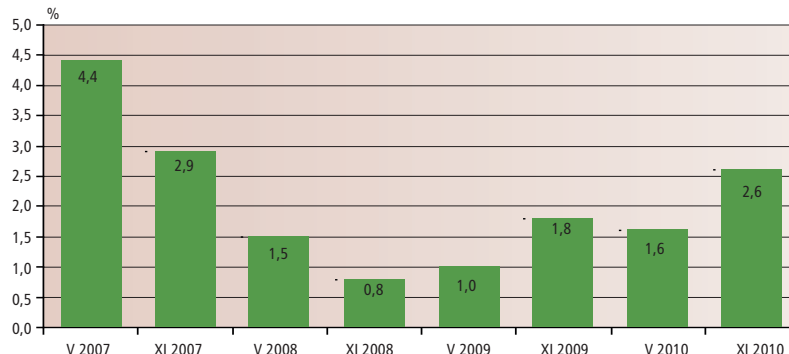
Pracodawcy, którzy przewidują wzrost produktywności pracy (15,4% ogółu respondentów) szacują, że będzie to wzrost o 11,9% (w maju 2007 r. było to 17,2%, listopadzie 2007 r. – 13,9%, w maju 2008 r. – 10,1%, w listopadzie 2008 r. – 11,6%, w maju 2009 r. – 9,5%, w listopadzie 2009 r. – 8,7%, w maju 2010 r. – 9,0%).

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności, zważony wielkością przychodów ze sprzedaży badanych przedsiębiorstw, wynosi 2,6%. Wskaźnik ten uwzględnienia pracodawców, którzy przewidują, że produktywność pracy w ich przedsiębiorstwach pozostanie na zbliżonym poziomie (63,3% ogółu respondentów), oraz respondentów, zdaniem których nastąpi spadek produktywności (3,4% ogółu respondentów).

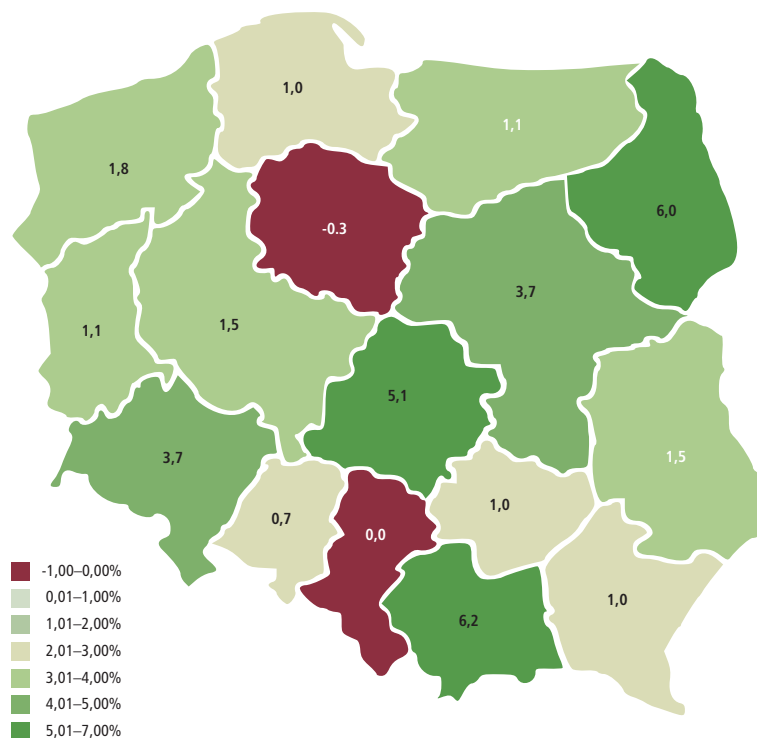
Tylko w dwóch początkowych badaniach przeciętny przewidywany wzrost produktywności pracy był wyższy i wynosił: 4,4% (maj 2007 r.), 2,9% (listopad 2007 r.). W następnych edycjach badań wskaźnik ten osiągnął wartości 1,5% (maj 2008 r.), 0,8% (listopad 2008 r.), 1,0% (maj 2009 r.), 1,8% (listopad 2009 r.), 1,6% (maj 2010 r.) (wykres 23).

Największy wzrost produktywności pracy pracodawcy przewidywali w województwach: małopolskim – o 6,2%, podlaskim – o 6,0% oraz łódzkim – o 5,1% (w maju 2010 r. – w województwie łódzkim przewidywano największy wzrost produktywności – o 4,6%). W listopadzie 2010 r. pracodawcy przewidywali spadek produktywności pracy w województwie kujawsko-pomorskim (o 0,3%) oraz brak zmian w produktywności pracy w województwie śląskim (wykres 23a). W ostatniej edycji badań województwo śląskie również należało do województw z najmniejszym przewidywanym wzrostem produktywności (o 0,3%).

Wykres 23
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach

Wykres 23a
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach – według województw (listopad 2010 r.)

W listopadzie 2010 r. największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej pracowników, mające siedzibę w miastach wojewódzkich oraz działające w przemyśle (wykres 24; tabela 11).

Wykres 24

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w najbliższych 6 miesiącach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość

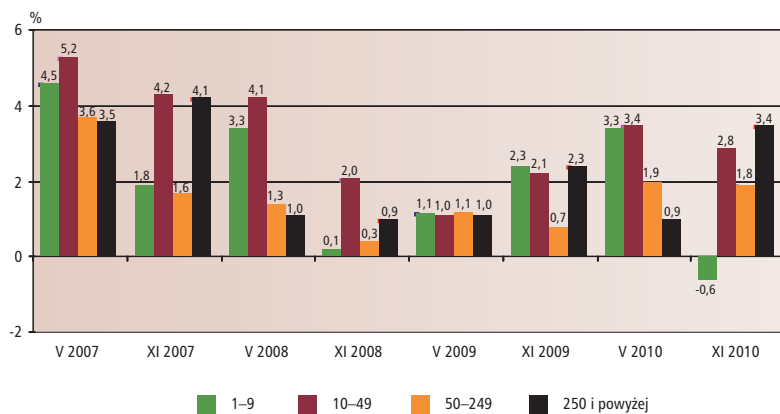
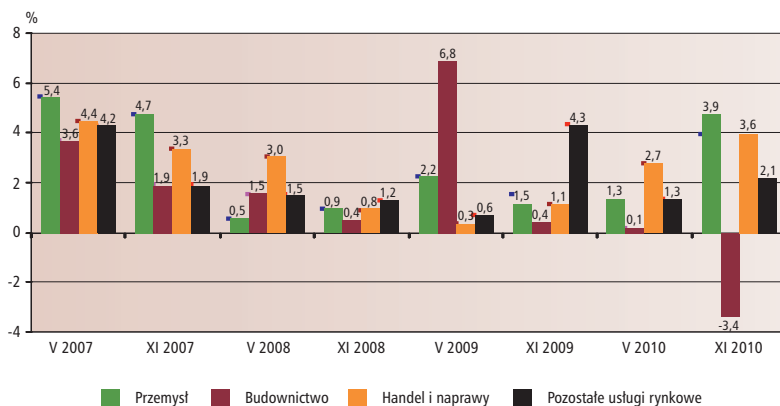
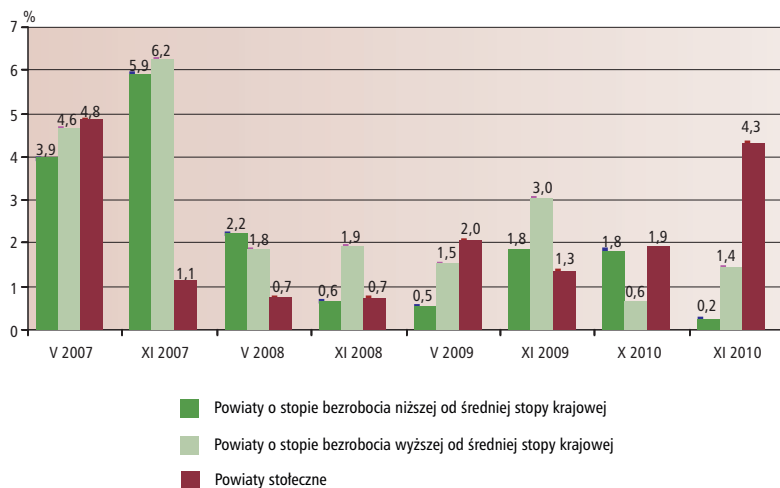

Tabela 11

Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w najbliższych 6 miesiącach

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcję, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	miasta wojewódzkie	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	miasta wojewódzkie	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), duże przedsiębiorstwo (ponad 250 pracowników)
	V 2010	miasta wojewódzkie	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2010	miasta wojewódzkie	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2007	miasta wojewódzkie	budownictwo, pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	miasta wojewódzkie	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników), duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	miasta wojewódzkie	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2010	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)

Najmniejszy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (podobnie jak w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r. i w maju 2009 r.). W listopadzie 2007 r., w maju

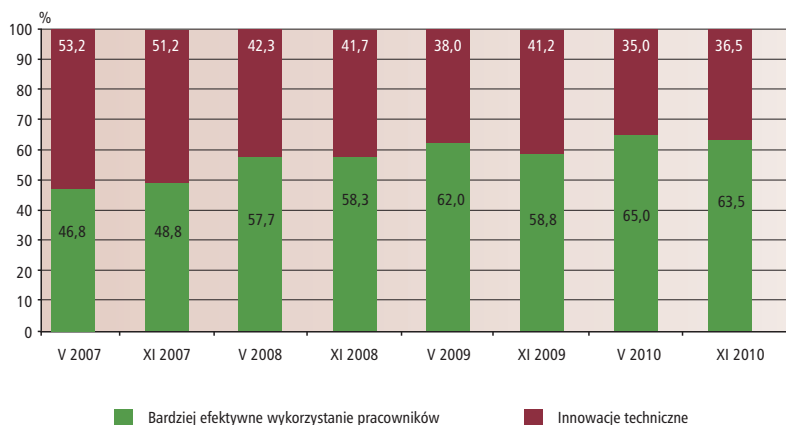
2008 r. i w listopadzie 2009 r. były to miasta wojewódzkie, natomiast w maju 2010 r. – powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej. Po raz pierwszy przedsiębiorstwa z branży budowniczej spodziewają się spadku produktywności (w maju i listopadzie 2007 r., w listopadzie 2008 r. oraz w listopadzie 2009 r. przedsiębiorstwa z tej sekcji także spodziewały się najmniejszego wzrostu produktywności). Według pracodawców, również po raz pierwszy, spadek produktywności pracy jest oczekiwany w mikroprzedsiębiorstwach zatrudniających do 9 pracowników (w listopadzie 2008 r. również mikroprzedsiębiorcy spodziewali się najmniejszego wzrostu produktywności) (wykres 24; tabela 11).

Według przedsiębiorców na wzrost produktywności pracy większy wpływ będzie miało bardziej efektywne wykorzystanie pracowników (63,5%) niż innowacje techniczne (36,5%). W poprzedniej edycji proporcje te wyglądały następująco: bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 65,0%, innowacje techniczne – 35,0%.

W kolejnych edycjach badań była obserwowana tendencja zwiększenia wpływu bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności. W maju i w listopadzie 2007 r. pracodawcy wskazywali większy wpływ innowacji technicznych (odpowiednio 53,2% i 51,2%), niż bardziej efektywnego wykorzystania pracowników (odpowiednio 46,8% i 48,8%), na wzrost produktywności pracy. W maju 2008 r. pracodawcy po raz pierwszy wskazali na większy wpływ bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy niż innowacji technicznych (odpowiednio 57,7% i 42,3%). W kolejnych edycjach badań te wielkości kształtowały się następująco: w listopadzie 2008 r. (bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 58,3%, innowacje techniczne – 41,7%), w maju 2009 r. (bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 62,0%, innowacje techniczne – 38,0%) i w listopadzie 2009 r. (bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 58,8%, innowacje techniczne – 41,2%), w maju 2010 r. (bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 65,0%, innowacje techniczne – 35,0%) i w listopadzie 2010 r. (bardziej efektywne wykorzystanie pracowników – 63,5%, innowacje techniczne – 36,5%), (wykres 25).

Wykres 25

Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy

Respondentom zadano również wprost kilka pytań sprawdzających ich przypuszczenia na temat związku wynagrodzeń z wydajnością pracy. Nieco więcej niż połowa pracodawców (50,9%) ocenia, że mimo podwyżek wydajność pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie (maj 2007 r. – 53,3%, listopad 2007 r. – 56,1%, maj 2008 r. – 54,0%, listopad 2008 r. – 54,7%, maj 2009 r. – 46,6%, listopad 2009 r. – 52,8%, maj 2010 r. – 46,4%); 40,0% jest zdania, że podwyżkom towarzyszyć będzie podobny wzrost wydajności pracy (w maju 2007 r. – 41,7%, w listopadzie 2007 r. – 38,1%, w maju 2008 r. – 36,5%, w listopadzie 2008 r. – 38,8%, w maju 2009 r. – 43,8%, w listopadzie 2009 r. – 38,6%, w maju 2010 r. – 43,4%). Co piętnasty pracodawca (6,8%) przypuszcza, że wzrost

wydajności pracy będzie większy od wzrostu wynagrodzeń (maj 2007 r. – 2,2%, listopad 2007 r. – 4,8%, maj 2008 r. – 7,5%, listopad 2008 r. – 4,8%, maj 2009 r. – 7,3%, listopad 2009 r. – 6,9%, maj 2010 r. – 10,1%).

W obecnej edycji badań, podobnie jak w poprzedniej, żaden przedsiębiorca nie przewiduje spadku wydajności pracy pracowników. We wcześniejszych edycjach tylko nieliczni pracodawcy przewidywali jej spadek (tabela 12).

Tabela 12
Przewidywania pracodawców na temat związku zmian w wynagrodzeniach
ze zmianami w wydajności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %)

Zmiany w wynagrodzeniach będą się łączyć z:	Procent wskazań (liczba wskazań)							
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Spadkiem wydajności pracy pracowników	0,7 (7)	0,9 (7)	0,7 (4)	0,9 (4)	1,1 (2)	1,0 (3)	0,0 (0)	0,0 (0)
Utrzymaniem wydajności pracy pracowników na dotychczasowym poziomie	53,3 (522)	56,1 (434)	54,0 (308)	54,7 (237)	46,6 (83)	52,8 (152)	46,4 (124)	50,9 (173)
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	41,7 (409)	38,1 (295)	36,5 (208)	38,8 (168)	43,8 (78)	38,6 (111)	43,4 (116)	40,0 (136)
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	2,2 (22)	4,8 (37)	7,5 (43)	4,8 (21)	7,3 (13)	6,9 (20)	10,1 (27)	6,8 (23)
Brak odpowiedzi	2,0 (20)	0,1 (1)	1,2 (7)	0,7 (3)	1,1 (2)	0,7 (2)	0,0 (2)	2,4 (8)
Ogółem	100,0 (980)	100,0 (774)	100,0 (570)	100,0 (433)	100,0 (178)	100,0 (288)	100,0 (267)	100,0 (340)

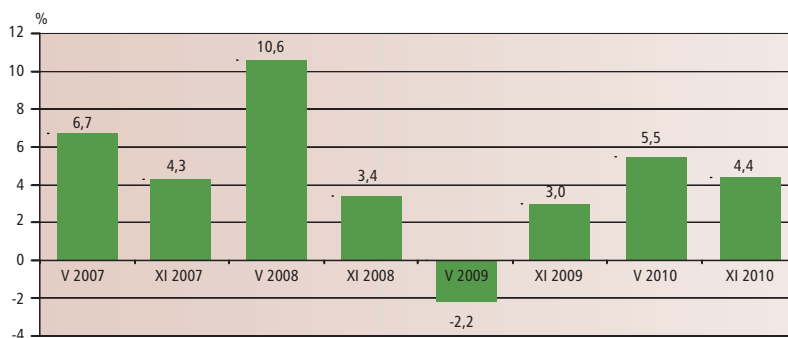
Obecnie pracodawcy gorzej oceniają możliwości wzrostu sprzedaży produktów i usług oferowanych przez ich przedsiębiorstwa niż w poprzednim badaniu. Zdaniem pracodawców łączne przychody przedsiębiorstw wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 4,4%.

W maju 2007 r. pracodawcy przewidywali wzrost przychodów o 6,7%, w listopadzie 2007 r. – o 4,3%, w maju 2008 r. – o 10,6%, w listopadzie 2008 r. – o 3,4%. W maju 2009 r. przewidywali spadek przychodów o 2,2%, natomiast w listopadzie 2009 r. i w maju 2010 r. ponownie wzrost odpowiednio o 3,0% i 5,5% (wykres 26).

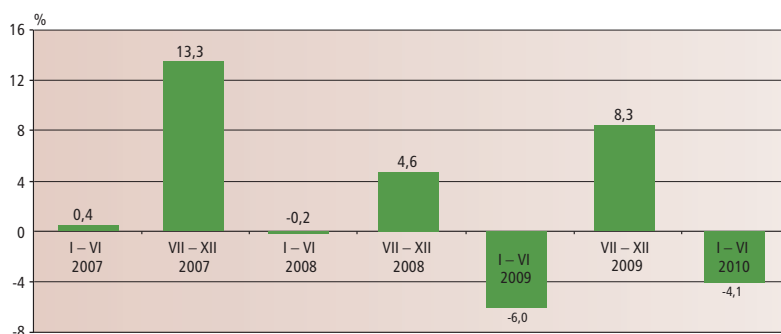
Również przewidywania przedsiębiorców, które dotyczą sprzedaży towarów i usług, należy interpretować nie dosłownie, czyli nie jako procentową kwotę wzrostu produktywności, lecz należy je rozpatrywać w kontekście szeregu czasowego zawierającego zagregowane odpowiedzi z wcześniejszych badań. Okazuje się, że przez dwie wcześniejsze edycje w ocenach ujawniała się tendencja polegająca na coraz bardziej optymistycznych zapatrywaniach, natomiast obecnie nastąpiło odwrócenie trendu. Przedsiębiorcy nadal przewidują wzrost produktywności, ale ma to być, ich zdaniem, mniejszy wzrost niż w ostatnim badaniu.

Na wykresie 27 przedstawiono faktyczną stopę wzrostu przychodów netto ze sprzedaży produktów obliczoną na podstawie danych GUS.

Wykres 26
Stopa przewidywanego wzrostu przychodów

Wykres 27
Stopa przychodów netto ze sprzedaży produktów (poprzednie półrocze = 100, w %)

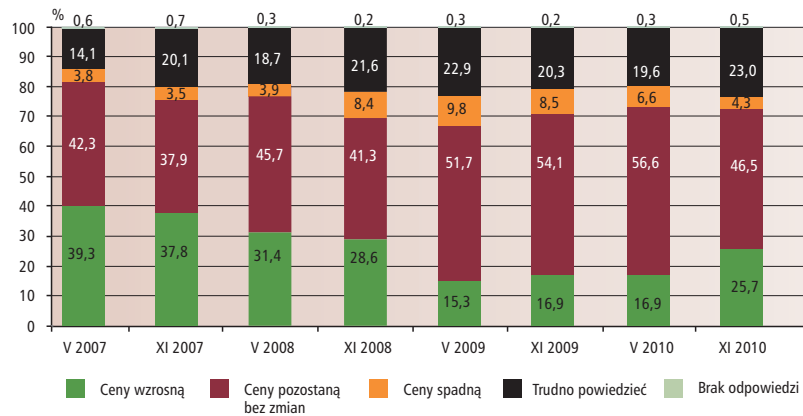
Udział pracodawców, którzy uważają, że ceny ich produktów wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, jest większy od wyników z poprzednich trzech edycji (w maju 2007 r. – było to 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,8%, w maju 2008 r. – 31,4%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 15,3%, w listopadzie 2009 r. – 16,9%, w maju 2010 r. – 16,9%, w listopadzie 2010 r. – 25,7%).

W przeciwieństwie do poprzednich badań zmniejszył się odsetek pracodawców, którzy nie przewidywali zmian cen swoich produktów. We wcześniejszych edycjach widoczny był tu trend wzrostowy (w maju 2007 r. prognozowało tak 42,3% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%, w listopadzie 2009 r. – 54,1%, w maju 2010 r. – 56,6%, w listopadzie 2010 r. – 46,5%). Prawie co dwudziesty pracodawca (4,3%) przypuszczał, że ceny jego produktów spadną w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%, w listopadzie 2009 r. – 8,5%, w maju 2010 r. – 6,6%).

Zwiększył się udział respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na temat kształtowania się cen ich produktów w okresie najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%, w maju 2010 r. – 19,6%, w listopadzie 2010 r. – 23,0%) (wykres 28).

Wykres 28

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się cen produktów lub usług będących podstawowym przedmiotem działalności ankietowanych przedsiębiorstw (w najbliższych 6 miesiącach)

Pracodawcy, którzy przewidują wzrost cen (25,7%), szacują, że w przypadku ich przedsiębiorstw ceny na produkty będące podstawowym przedmiotem działalności wzrosną o 6,7% (w maju 2007 r. artykułowany przez tych pracodawców wzrost wyniósł 11,5%, w listopadzie 2007 r. – 10,9%, w maju 2008 r. – 9,0%, w listopadzie 2008 r. – 9,1%, w maju 2009 r. – 6,7%, w maju 2010 r. – 7,4%, w listopadzie 2010 r. – 7,2%). W opinii 69 pracodawców (4,3% ogółu ankietowanych) ceny na podstawowe przedmioty działalności spadną przeciętnie o 11,2%. W poprzednich badaniach pracodawcy przewidujący spadek cen oceniali, że wyniesie on odpowiednio: 8,8%, 10,4%, 8,0%, 12,7%, 8,1%, 10,2%, 9,8%.

Pracodawcy szacowali, że ceny produktów i usług będące podstawowym przedmiotem działalności ankietowanych przedsiębiorstw wzrosną przeciętnie przez najbliższe 6 miesięcy o 1,6%.

Wskaźnik ten uwzględnia pracodawców, którzy przewidują, że ceny ich produktów i usług pozostaną na niezmiennym poziomie (46,5% ogółu respondentów), oraz respondentów, zdaniem których nastąpi spadek cen (4,3% ogółu respondentów).

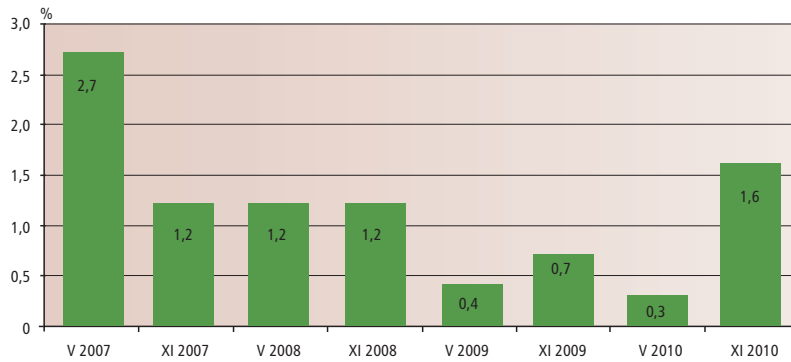
Warto tu poczynić dwie uwagi sprzyjające poprawnej interpretacji powyższego wyniku. Po pierwsze, w próbie badawczej znajdują się przedsiębiorstwa, których produkty i usługi uwzględniane są zarówno w koszyku CPI, jak i w koszyku PPI. Po drugie, sens obecnych przewidywań przedsiębiorców ujawnia się poprzez porównanie wcześniejszych odpowiedzi, a nie poprzez uzyskane liczby procentowe. W tym wypadku chodzi o samo przewidywanie większego wzrostu cen, niż to miało miejsce w kilku poprzednich edycjach. W poprzednich badaniach wskaźnik wzrostu cen na produkty i usługi wynosił: 2,7% w maju 2007 r., 1,2% w listopadzie 2007 r., 1,2% w maju 2008 r., 1,2% w listopadzie 2008 r., 0,4% w maju 2009 r., 0,7% w listopadzie 2009 r. i 0,3% w maju 2010 r. (wykres 29).

W listopadzie 2010 r. tylko respondenci z województwa pomorskiego przewidywali spadek cen (o 0,7%). W poprzedniej edycji uważali tak ankietowani z czterech województw (podkarpackiego – o 1,5%, małopolskiego – o 0,9%, podlaskiego – o 0,3% i wielkopolskiego – o 0,1%).

Największy wzrost cen jest przewidywany w województwie małopolskim (o 3,9%), dolnośląskim (o 3,0%) i lubelskim (o 2,3%), (wykres 29a).

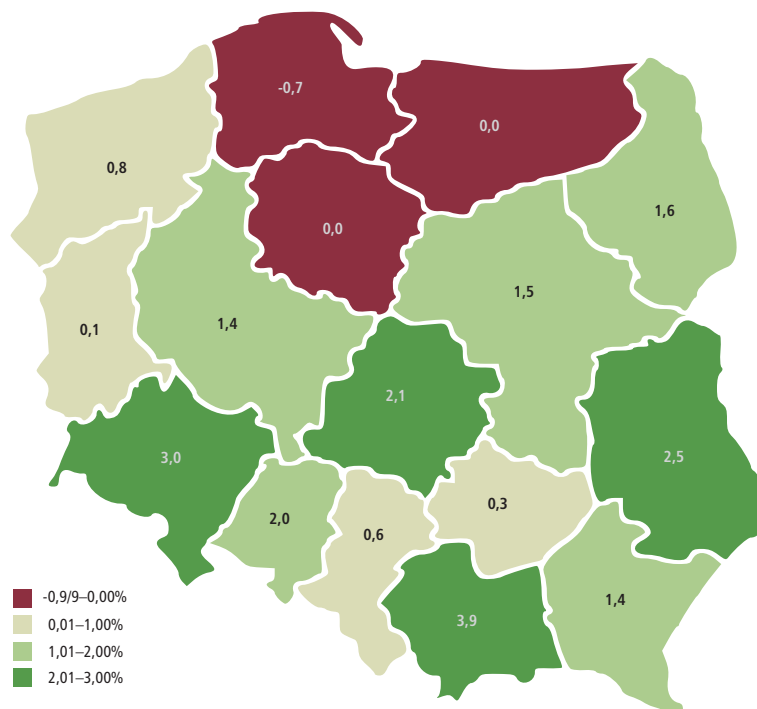
Wykres 29

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług będących głównym przedmiotem działalności badanych przedsiębiorstw (w najbliższych 6 miesiącach)

Wykres 29a

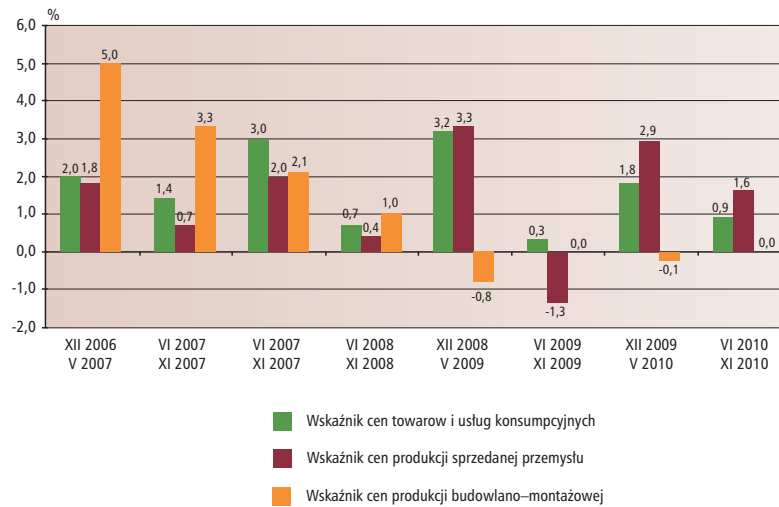
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach według województw (listopad 2010 r.)

Na wykresie 30 zostały przedstawione faktyczne zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych, cen produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej na podstawie danych GUS.

Wykres 30

Tempo zmian cen – w okresach objętych badaniami (w relacji do poprzedniego okresu)

Ze względu na typ powiatu największy wzrost cen przewiduje się w przedsiębiorstwach, które mają swoje siedziby w miastach wojewódzkich (podobnie jak w listopadzie 2008 r.). We wszystkich pozostałych edycjach największy wzrost cen przewidywano w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (wykres 31; tabela 13).

Gdy weźmiemy pod uwagę sekcje PKD, największy wzrost cen przewidywali pracodawcy, którzy świadczą pozostałe usługi rynkowe (maj 2007 r. – budownictwo; listopad 2007 r. – handel i naprawy, maj 2008 r. – handel i naprawy oraz przemysł, listopad 2008 r. – pozostałe usługi rynkowe, maj 2009 r. – budownictwo, listopad 2009 r. – przemysł, maj 2010 r. – handel i naprawy) (wykres 31; tabela 13).

Ze względu na wielkość przedsiębiorstwa największy wzrost cen, podobnie jak w listopadzie 2007 r. i w maju 2010 r., był przewidywany przez mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników (maj 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50–249 pracowników, maj 2008 r. i listopad 2008 r. – małe przedsiębiorstwa zatrudniające 10–49 pracowników, maj i listopad 2009 r. – duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej pracowników) (wykres 31 i tabela 13).

Najmniejszy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) po raz pierwszy w dotychczasowych edycjach badań, mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r., w listopadzie 2009 r. i w maju 2010 r. były to powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. były to miasta wojewódzkie, natomiast w maju 2009 r. – zarówno powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, jak i miasta wojewódzkie), b) są średnimi przedsiębiorstwami zatrudniającymi od 50 do 249 pracowników (w maju 2007 r. i maju 2008 r. – mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 1–9 pracowników, w listopadzie 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50–249 pracowników, w listopadzie 2008 r. – duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej pracowników, w maju 2009 r. – małe przedsiębiorstwa zatrudniające 10–49 pracowników, w listopadzie 2009 r. – średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50–249 pracowników, w maju 2010 r. – duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej pracowników).

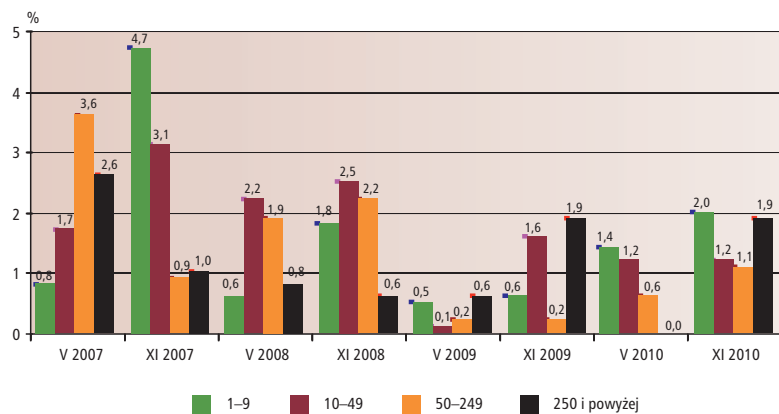
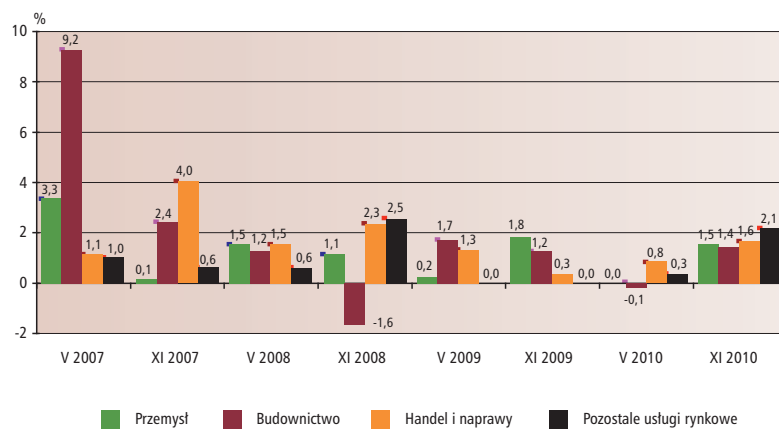
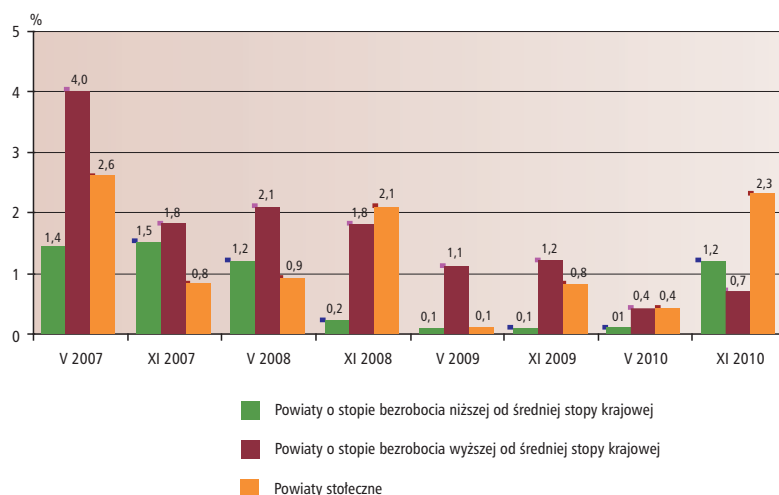
W obecnej edycji, jeśli idzie o badane sekcje gospodarki, pracodawcy z branży budowniczej oczekiwali najmniejszego wzrostu cen. W listopadzie 2008 r. pracodawcy

działający w tej sekcji przewidywali spadek cen o 1,6%, natomiast w maju 2010 r. – o 0,1% (wykres 31; tabela 13).

Wykres 31

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość (w najbliższych 6 miesiącach)

Tabela 13
Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w najbliższych 6 miesiącach

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcję, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	handel i naprawy	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	handel i naprawy oraz przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy oraz miasta wojewódzkie	handel i naprawy	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2010	miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2007	miasta wojewódzkie	przemysł	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy oraz miasta wojewódzkie	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2010	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
XI 2010	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)	

Według pracodawców głównymi przyczynami wzrostu cen na ich produkty i usługi – podobnie jak w poprzednich badaniach – będą przede wszystkim wzrost cen surowców i energii oraz kosztów pracy.

Wśród respondentów w dalszym ciągu przeważali ci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie. Odsetek tych respondentów zmniejszył się w porównaniu z majem 2010 r. (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r., 60,0% – w maju 2010 r., 55,4% – w listopadzie 2010 r.). Wzrost marży przewiduje 9,8% pracodawców (w maju 2007 r. – 20,0% , w listopadzie 2007 r. – 16,4%, w maju 2008 r. – 14,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,7% , w maju 2009 r. – 4,8% , w listopadzie 2009 r. – 7,1%, w maju 2010 r. – 7,7%). Spadku marży spodziewa się 15,1% przedsiębiorstw (w maju 2007 r. – 13,7%, w listopadzie 2007 r. – 12,3%, w maju 2008 r. – 12,8%, w listopadzie 2008 r. – 18,4%, w maju 2009 r. – 28,4%, w listopadzie 2009 r. – 19,3% oraz w maju 2010 r. – 19,0%).

4

Migracje zarobkowe a rynek pracy

4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców

Czterech na dziesięciu pracodawców (38,1%) odnotowało przypadki, w których zatrudnieni przez nich pracownicy zrezygnowali ze świadczenia pracy z własnej inicjatywy.

Nieznacznie większy odsetek odpowiedzi uzyskano w trakcie kilku pierwszych edycji badań: w maju 2007 r. – 42,7%, w listopadzie 2007 r. – 45,6%, w maju 2008 r. – 44,4% oraz w listopadzie 2008 r. – 42,9%. W trzech poprzednich edycjach, tj. w maju i listopadzie 2009 r. oraz w maju 2010 r. było to odpowiednio: 33,9%, 33,6% oraz 34,9%.

Podobnie jak w ostatnim badaniu najczęściej wymienianą przyczyną odejść pracowników były oferty konkurencyjnych przedsiębiorstw działających na krajowym rynku pracy. W listopadzie 2010 r. twierdziło tak 72,5% przedsiębiorców spośród tych, którzy rejestrowali przypadki odejść pracowników z własnej inicjatywy. W kolejnych edycjach poprzedzających obecne badania obserwowano wzrost tego wskaźnika (wykres 32).

Trzeci raz z rzędu jeden na dziesięciu pracodawców (10,8%) jest przekonany, że powodem rezygnacji z pracy zatrudnionych pracowników były migracje zarobkowe. Z edycji na edycję widoczny był systematyczny spadek znaczenia wyjazdów zarobkowych pracowników za granicę, jako czynnika, który decyduje o ich odejściach z pracy.

Wykres 32

Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy ogółem

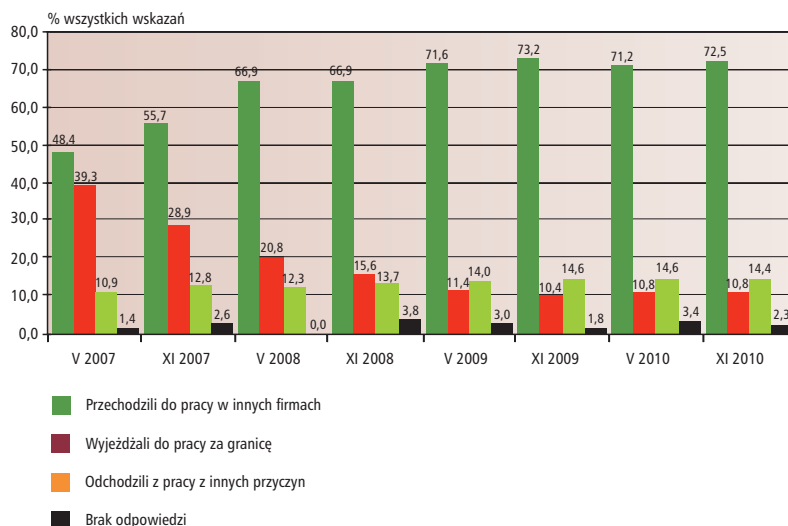

Tabela 14

Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy według sekcji
(% wszystkich wskazań)

Kategorie odpowiedzi \ Sekcje wg PKD	Przemysł							
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	48,7	57,3	72,2	70,7	67,0	74,5	69,8	77,2
Wyjeżdżali do pracy za granicę	42,9	32,7	20,9	14,7	15,4	8,5	12,8	10,9
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	7,4	6,9	6,9	12,1	13,2	16,0	11,6	11,9
Brak odpowiedzi	1,0	3,1	-	2,5	4,4	1,0	5,8	-
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi \ Sekcje wg PKD	Budownictwo							
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	29,8	41,9	59,0	57,3	64,1	65,4	65,4	61,1
Wyjeżdżali do pracy za granicę	59,6	41,9	28,0	23,3	15,4	16,7	19,0	22,2
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	9,7	14,0	13,0	15,5	16,7	15,4	10,1	14,4
Brak odpowiedzi	0,9	2,2	-	3,9	3,8	2,5	5,5	2,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi \ Sekcje wg PKD	Handel i naprawy							
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	52,4	59,8	65,6	67,9	71,0	76,4	72,2	72,0
Wyjeżdżali do pracy za granicę	35,0	22,6	20,6	13,6	11,4	6,8	10,8	11,8
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	11,6	15,5	13,8	13,1	15,9	14,3	13,9	13,0
Brak odpowiedzi	1,0	2,1	-	5,4	1,7	2,5	3,1	3,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kategorie odpowiedzi \ Sekcje wg PKD	Pozostałe usługi rynkowe							
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przechodzili do pracy w innych firmach	52,0	55,9	69,0	68,2	77,2	73,0	72,7	75,4
Wyjeżdżali do pracy za granicę	32,4	27,7	18,1	14,7	8,1	11,7	6,6	5,2
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	13,3	13,5	12,9	14,3	11,7	13,8	18,2	16,6
Brak odpowiedzi	2,3	2,9	-	2,8	3,0	1,5	2,5	2,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uwaga: jako 100% liczone są wskazania tych pracodawców, którzy stwierdzili, że pracownicy odchodzili z pracy z własnej inicjatywy.

Z relacji pracodawców, którzy w ostatnich sześciu miesiącach zatrudniali nowych pracowników, wynika, że tylko 7,0% z nich zatrudniało osoby powracające z zagranicy.

Większość pracodawców (70,0%) nie zatrudniała w ostatnim czasie osób powracających z zagranicy. Pozostała część pracodawców (22,9%) nie miała na ten temat informacji lub nie udzieliła odpowiedzi. Pracownicy powracający do kraju stanowili 1,2% nowo przyjętych do pracy.

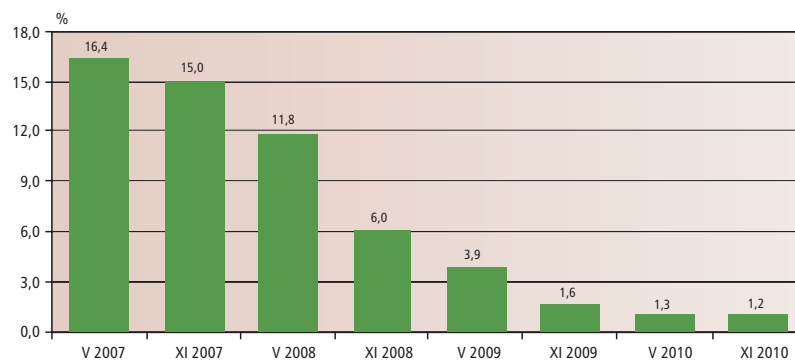
Prawie co czwarty pracodawca (22,6%) ma trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników. W maju 2007 r. odsetek pracodawców mających takie problemy wynosił 69,8%, w listopadzie 2007 r. – 53,9%, w maju 2008 r. – 48,2%, w listopadzie 2008 r. – 41,7%, w maju 2009 r. – 25,6% w listopadzie 2009 r. – 22,9%, a w maju 2010 r. – 19,4%.

Zdaniem pracodawców trudności związane z pozyskaniem nowych pracowników wiążą się głównie z brakiem kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (45,2% wskazań) oraz ze zbyt wygórowanymi oczekiwaniami płacowymi (20,8% wskazań). Respondenci zwracali również uwagę na brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości (15,0% wskazań) i ich małą dyspozycyjność (5,7% wskazań).

Jeszcze kilka lat temu jako istotny powód trudności w pozyskiwaniu odpowiednich pracowników pracodawcy wymieniali wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę. Wyniki trzech ostatnich badań (listopad 2009 r. oraz maj i listopad 2010 r.) pokazują, że czynnik ten nie odgrywał już tak dużej roli. Stanowił problem dla nieznacznej grupy respondentów (odpowiednio 1,6%, 1,3% oraz 1,2% dla wyżej wymienionych edycji badań) (wykres 33).

Wykres 33

Migracje zarobkowe ze granicę jako przyczyna trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników

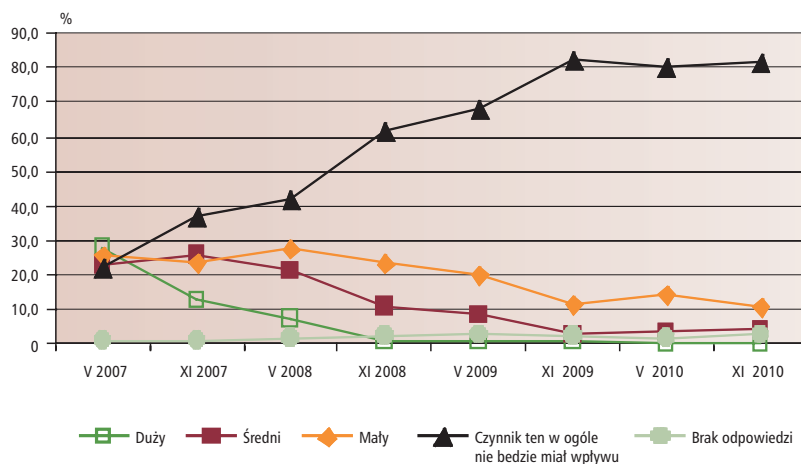
Wzrósł nieznacznie (do poziomu 8,4%) w porównaniu z ostatnią edycją odsetek pracodawców, którzy liczą się z możliwością odejścia części pracowników z własnej inicjatywy, mimo że przedsiębiorstwu zależy na ich pozostaniu. W maju 2007 r. takie obawy wyraziło 15,7% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 18,9%, w maju 2008 r. – 15,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,5%, w maju 2009 r. – 8,2%, w listopadzie 2009 r. – 7,5%, natomiast w maju 2010 r. – 7,3% respondentów. Istotnemu obniżeniu w odniesieniu do wcześniejszych badań uległ odsetek pracodawców, którzy uważają, że przyczyną rezygnacji z pracy części pracowników będą w dużym stopniu wyjazdy zarobkowe za granicę. Sądzi tak obecnie już tylko 2,2% ankietowanych, podczas gdy w maju 2007 r. podobne stanowisko prezentowała ponad połowa (54,3%), w listopadzie 2007 r. – prawie jedna trzecia (29,8%), w maju 2008 r. – 21,3%, w listopadzie 2008 r. – 11,3%, w maju 2009 r. – 18,3%, w listopadzie 2009 r. – 5,0%, a w maju 2010 r. – 2,6% respondentów. Średnie oddziaływanie migracji zarobkowych na odejścia z pracy przewiduje już tylko 4,5% respondentów (w maju 2007 r. – 23,6%, w listopadzie 2007 r. – 28,5%, w maju 2008 r. – 26,9%, w listopadzie 2008 r. – 15,5%, w maju 2009 r. – 13,7%, w listopadzie 2009 r. – 4,2%, w maju 2010 r. – 6,0%). O małym oddziaływaniu tego czynnika przekonanych było obecnie 23,1% ankietowanych przedsiębiorców, w maju 2007 r. – 12,1%, w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. około jedna czwarta respondentów (odpowiednio 24,2% i 26,5%), w listopadzie 2008 r. – co trzeci pracodawca (35,1%), w maju 2009 r. – jeden na pięciu ankietowanych (19,8%), w listopadzie 2009 r. – 28,3%, a w maju 2010 r. – 31,6% przedsiębiorców. Ponad dwie trzecie pracodawców (67,9%) twierdzi, że migracje zarobkowe nie mają znaczącego wpływu na decyzje pracowników o rezygnacji z pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach. W poprzednich edycjach odsetek ten kształtował się następująco: w maju 2007 r. – 9,6% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 17,2%, w maju 2008 r. – 23,7%, w listopadzie

2008 r. – 37,5%, w maju 2009 r. – 48,1%, w listopadzie 2009 r. – 60,8%, a w maju 2010 r. – 57,3% respondentów.

Na wykresie 34 przedstawiono wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach. Wśród pracodawców zamierzających zwiększyć wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższego półroczia (21,3% ogólnej liczby respondentów) ponad trzy czwarte (81,5%) uważa, że ewentualne podwyżki wynagrodzeń nie będą spowodowane migracjami zarobkowymi pracowników. Wartość tego wskaźnika jest około czterokrotnie większa niż na początku badań (w maju 2007 r. podobnie uważało 22,1% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 36,7%, w maju 2008 r. – 41,9%, w listopadzie 2008 r. – 62,1%, w maju 2009 r. – 68,0%, w listopadzie 2009 r. – 82,3%, a w maju 2010 r. – 80,1%). Jeden na dziesięć pracodawców (10,9%) sądzi, że spodziewane odejścia pracowników z powodu wyjazdów zarobkowych za granicę jedynie w małym stopniu będą oddziaływać na politykę płacową w przedsiębiorstwie. O średnim wpływie migracji zarobkowych przekonanych jest tylko 4,4% pracodawców. Tylko jeden pracodawca (0,3%) prognozujący podwyżki wynagrodzeń uważa, że wzrost wynagrodzeń będzie spowodowany chęcią zatrzymania w kraju pracowników chcących wyjechać do pracy za granicę (w maju 2007 r. było to 28,1% pracodawców, w listopadzie 2007 r. – 12,7%, w maju 2008 r. – 7,4%, w listopadzie 2008 r. – 1,2%, w maju 2009 r. – 0,6%, w listopadzie 2009 r. – 0,7%, w maju 2010 r. nie było takich respondentów).

Wykres 34

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach

4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych

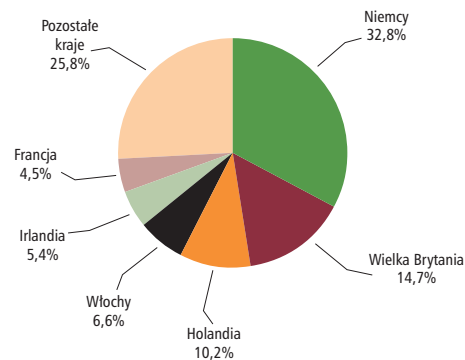
Ponad trzy czwarte bezrobotnych (77,5%) nigdy nie wyjeżdżało za granicę w poszukiwaniu pracy. Ci zaś, którzy wyjeżdżali znaleźli ją w dziewięciu przypadkach na dziesięć (92,4%). We wcześniejszych edycjach odsetek ten wynosił: w maju 2007 r. – 90,4%, w listopadzie 2007 r. – 91,1%, w maju 2008 r. – 90,8%, w listopadzie 2008 r. – 91,9%, w maju 2009 r. – 93,8%, w listopadzie 2009 r. – 93,2% i w maju 2010 r. – 91,8%).

Większość respondentów przebywała za granicą w celach zarobkowych ponad rok temu (69,3%) i podobnie jak w poprzednich badaniach najczęściej znajdowała pracę

w Niemczech (32,8%) i Wielkiej Brytanii (14,7%). W dalszej kolejności respondenci wymieniali Holandię (10,2%), Włochy (6,6%), a także Irlandię (5,4%) oraz Francję (4,5%). Pozostałe kierunki wyjazdów zarobkowych za granicę są bardzo różnorodne. Ogółem anketowani wymienili trzydzieści dwa kraje, w których świadczyli pracę (wykres 35).

Wykres 35

Kierunki migracji zarobkowej – listopad 2010 r.

Respondenci najczęściej podejmowali za granicą prace krótkoterminowe do 3 miesięcy – 44,8% wskazań (w listopadzie 2007 r. było to 46,0%, w maju 2008 r. – 41,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,1%, w maju 2009 r. – 39,0%, w listopadzie 2009 r. – 47,3%, a w maju 2010 r. – 33,1% respondentów). Prawie jedna czwarta respondentów przebywała za granicą nie dłużej niż sześć miesięcy – 23,1% wskazań (w listopadzie 2007 r. było to 21,8%, w maju 2008 r. – 22,3%, w listopadzie 2008 r. – 23,0%, w maju 2009 r. – 23,7%, w listopadzie 2009 r. – 20,7%, a w maju 2010 r. – 26,2%). Prawie co piąty bezrobotny pracował za granicą dłużej niż jeden rok – 17,1%, a co siódmy – w okresie od sześciu do dwunastu miesięcy – 14,9%. W poprzednich edycjach było to 10,4% i 10,9% (listopad 2007 r.), 13,3% i 14,9% (maj 2008 r.), 16,0% i 15,5% (listopad 2008 r.), 21,3% i 16,0% (maj 2009 r.), 17,4% i 14,6% (listopad 2009 r.) oraz 22,8% i 17,9% (maj 2010 r.).

Najczęstszą przyczyną wyjazdów zarobkowych za granicę były znacznie wyższe zarobki niż w kraju (41,3% wskazań). Bezrobotni wymieniali również brak możliwości znalezienia pracy w kraju (19,7% wskazań), znacznie lepsze warunki pracy (12,9% wskazań), naukę języka (11,8% wskazań), a także chęć poznania innych krajów (7,1%).

Tabela 15

Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Miałem stałą pracę	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8	27,2	21,8
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0	26,7	31,4
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4	35,3	36,7
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1	8,2	9,1
Brak odpowiedzi	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7	2,6	1,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uwaga: jako 100% liczone są odpowiedzi tych bezrobotnych, którzy wyjeżdżali zarobkowo za granicę.

Podobnie jak we wszystkich dotychczasowych badaniach ponad połowa osób bezrobotnych, które wyjeżdżały zarobkowo za granicę (53,2%), miała stałą pracę lub utrzymywała się z prac dorywczych przed wyjazdem. Na brak jakiegokolwiek pracy przed wyjazdem za granicę wskazywało 45,8% respondentów (tabela 15).

Ponad trzy czwarte bezrobotnych, którzy znaleźli pracę za granicą, nie pracowała w wyuczonym zawodzie (84,1%). Pracę w swoim zawodzie wykonywał w czasie pobytu za granicą jedynie co szósty ankietowany – 15,7%. Można zauważyć tutaj pewną zależność związaną z wykształceniem respondentów: im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym mniejszy odsetek pracujących za granicą w wyuczonym zawodzie (tabela 16).

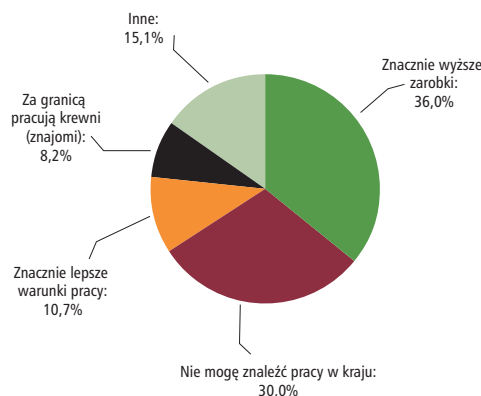
Tabela 16
Rozkład odpowiedzi na temat pracy za granicą w wyuczonym zawodzie

Czy pracując za granicą, wykonywał Pan pracę w swoim zawodzie?	Wykształcenie wyższe		Wykształcenie średnie		Wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Tak	5	12,2	19	12,3	41	18,6	65	15,7
Nie	36	87,8	135	87,7	178	80,9	349	84,1
Brak odpowiedzi	-	-	-	-	1	0,5	1	0,3
Ogółem	41	100,0	154	100,00	220	100,0	415	100,0

Wśród przyczyn powrotu do kraju respondenci najczęściej wskazywali nieprzedłużenie umowy o pracę (29,2% wskazań) oraz brak planów dłuższego pobytu (27,3% wskazań).

W ciągu najbliższych sześciu miesięcy chęć wyjazdu za granicę zadeklarowało 10,5% ankietowanych, wskazując najczęściej jako cel pobytu: Niemcy (34,0%), Wielką Brytanię (15,5%) i Holandię (14,5%). Podobnie jak w poprzednich edycjach większość ankietowanych (86,1%) planuje wyjazd na czas określony, przeciętnie na okres około 9 miesięcy. Do wyjazdu za granicę niezmiennie skłaniają przede wszystkim: znacznie wyższe zarobki (36,0% wskazań) oraz brak możliwości znalezienia pracy w kraju (30,0% wskazań) (wykres 36).

Wykres 36
Główne przyczyny wyjazdów zarobkowych za granicę

Na pytanie o to, jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) w Polsce skłoniłoby bezrobotnego do pozostania w kraju, w 9,0% przypadków uzyskano odpowiedź,

że „żadne”. Średnia płaca netto, która skłoniłaby deklarujących chęć wyjazdu za granicę do pozostania w kraju, wyniosła 2586 zł. Bezrobotni pochodzący z powiatów, w których stopa bezrobocia jest niższa niż średnia w kraju, oczekiwaliby wynagrodzenia w wysokości 2663 zł, bezrobotni z powiatów o stopie wyższej od średniej krajowej – 2439 zł, a bezrobotni zamieszkujący miasta wojewódzkie – 3089 zł.

Gdy weźmiemy pod uwagę wykształcenie, najwyższe oczekiwania płacowe, które odwiódłby od zamiaru migracji zarobkowej, mają bezrobotni z wykształceniem wyższym – 2947 zł, następnie średnim – 2607 zł, oraz zasadniczym zawodowym lub niższym – 2511 zł. Według stażu na bezrobociu najwyższe aspiracje płacowe zgłaszają osoby pozostające bez pracy od 6 do 12 miesięcy – średnio 2758 zł, następnie powyżej 12 miesięcy – 2574 zł oraz do 6 miesięcy – 2520 zł.

5

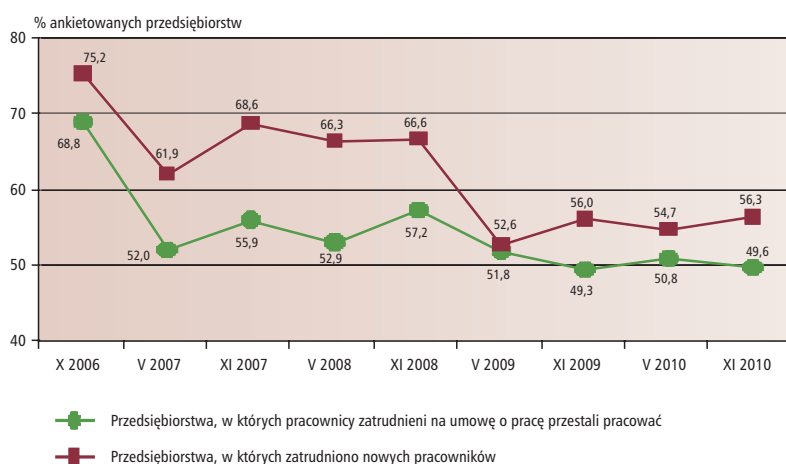
Ruch kadrowy

5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców

W połowie przedsiębiorstw (49,6%) w okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania odnotowano odejścia pracowników. W poprzednich badaniach odsetek firm, z których odeszli pracownicy, wynosił odpowiednio: 68,8% (październik 2006 r. – w tej edycji badań pytanie dotyczyło jednak ostatnich dwunastu miesięcy), 52,0% (maj 2007 r.), 55,9% (listopad 2007 r.), 52,9% (maj 2008 r.), 57,2% (listopad 2008 r.) i 51,8% (maj 2009 r.), 49,3% (listopad 2009 r.), 50,8% (maj 2010 r.) (wykres 37).

Wykres 37

Ruch kadrowy w przedsiębiorstwach w okresie 6* miesięcy poprzedzających badania

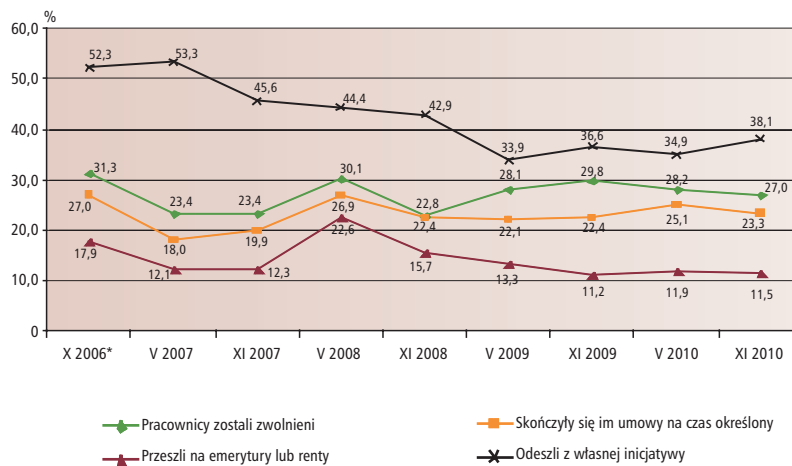
* W X 2006 r. pytanie o odejścia pracowników dotyczyło 12 miesięcy poprzedzających badania, a pytanie o nowo zatrudnionych – 9 miesięcy poprzedzających badania.

W największym stopniu problem ten dotyczył przedsiębiorstw przemysłowych (67,7%), w najmniejszym zaś dotknął przedsiębiorstwa z sekcji obejmujących pozostałe usługi rynkowe (44,8%). Bardziej narażone na odejścia pracowników były przedsiębiorstwa usytuowane w miastach wojewódzkich (51,2%) i w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (50,2%), natomiast mniej – firmy zlokalizowane w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (47,6%). Gdy uwzględnimy wielkość przedsiębiorstwa, najczęściej odchodzili pracownicy z przedsiębiorstw zatrudniających ponad 250 osób i więcej (90,1%), najrzadziej z mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób (27,0%).

Pracownicy najczęściej odchodzili z własnej inicjatywy – 38,1% ankietyowanych przedsiębiorstw w listopadzie 2010 r. Zwolnienia pracowników nastąpiły w ponad jednej czwartej badanych przedsiębiorstw (27,0%). Co czwarty pracodawca (23,3%) stwierdził, że pracownicy odeszli, gdyż skończyły się im umowy na czas określony. Emerytury lub renty były powodem odejścia pracowników z około jednej dziewiątej firm (11,5%) (wykres 38).

Wykres 38

Przedsiębiorstwa, z których w okresie 6* miesięcy poprzedzających badania odeszli pracownicy

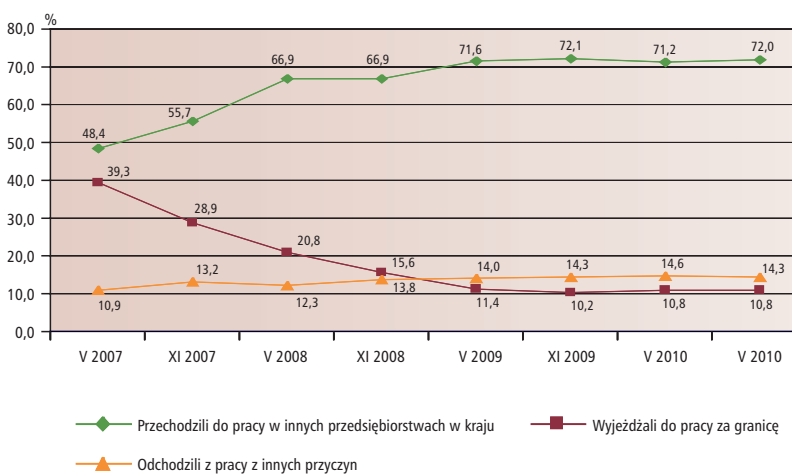
* Patrz uwaga pod wykresem 37.

Według respondentów pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę zrezygnowali z pracy z własnej inicjatywy głównie z powodu podjęcia zatrudnienia w innym przedsiębiorstwie krajowym (72,0% wskazań). Co dziesiąty pracodawca (10,8%) uważał, że powodem odejścia z pracy zatrudnionych pracowników były ich wyjazdy zarobkowe za granicę. Na inne przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy w listopadzie 2010 r. wskazywało 14,3% pracodawców (poziom zbliżony do poprzednich edycji).

Odsetek pracodawców, którzy wymieniali powyższe przyczyny odejścia pracowników utrzymywał się na praktycznie niezmiennym poziomie od maja 2009 r. (wykres 39).

Wykres 39

Przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw

W stosunku do poprzedniej edycji odsetek pracodawców, którzy zatrudnili nowych pracowników w okresie ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających badania,

nieznacznie się zwiększył (56,3%). W październiku 2006 r. było to 75,2% respondentów (w październiku 2006 r. pytanie dotyczyło dziewięciu miesięcy poprzedzających badania), w maju 2007 r. – 61,9%, w listopadzie 2007 r. – 68,6%, w maju 2008 r. – 66,3%, w listopadzie 2008 r. – 66,6%, w maju 2009 r. – 52,6%, w listopadzie 2009 r. – 56,0%, a w maju 2010 r. – 54,7% (wykres 37). Najwięcej firm zatrudniających nowych pracowników, według ostatniego badania, było zlokalizowanych w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (58,4%), następnie w miastach wojewódzkich (57,5%), najmniej zaś w powiatach, w których odnotowano stopę bezrobocia wyższą od średniej krajowej (53,4%). Gdy przeanalizujemy z kolei sekcje gospodarki, największy odsetek przedsiębiorstw, które zatrudniły nowych pracowników, stanowiły przedsiębiorstwa przemysłowe (74,2%) budowlane (67,1%), najmniej zaś firmy z sekcji handel i naprawy (50,7%).

W listopadzie 2010 r. zwiększyła się liczba pracodawców, którzy informowali, że w okresie ostatnich sześciu miesięcy mieli trudności ze znalezieniem nowych pracowników. Problem ten sygnalizowała więcej niż jedna piąta respondentów (22,6%). We wcześniejszych edycjach odsetek pracodawców mających trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników zmniejszał się. W maju 2007 r. problem ten zgłaszało ponad dwie trzecie pracodawców (69,8%), w listopadzie 2007 r. ponad połowa ankietowanych (53,9%), w maju 2008 r. niewiele mniej niż połowa (48,2%), w listopadzie 2008 r. było to 41,7% respondentów, w maju 2009 r. – 25,6%, w listopadzie 2009 r. – 22,9%, a w maju 2010 r. mniej niż jedna piąta pracodawców – 19,4%. Najwięcej sygnałów o problemach związanych z pozyskaniem nowych pracowników płynie obecnie od pracodawców działających w przemyśle i budownictwie (odpowiednio 36,0% i 32,9%), najmniej z firm reprezentujących usługi rynkowe oraz z przedsiębiorstw handlowych (odpowiednio 18,1% i 19,5%). Większe trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników mają respondenci z miast wojewódzkich oraz z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia (odpowiednio 24,6% i 22,5%) niż z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (20,7%).

Obecnie głównymi powodami zgłaszanych w tym zakresie problemów są: brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (45,2% wskazań) oraz zbyt wygórowane oczekiwania płacowe kandydatów (20,8% wskazań). W listopadzie 2010 r. zmniejszyła się nieznacznie liczba pracodawców, którzy wskazywali na brak kandydatów z właściwymi cechami osobowości (15,0% wskazań). Nieliczni respondenci twierdzą, że kandydaci do pracy są zbyt mało dyspozycyjni (5,7%). W dalszym ciągu spadało znaczenie migracji

Tabela 17
Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników według pracodawców (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami	42,2	41,3	40,1	42,2	46,4	45,1	44,6	45,2
Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia	19,5	20,1	20,7	22,7	19,5	20,3	19,9	20,8
Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci	2,9	4,1	3,8	4,7	4,3	4,9	5,4	5,1
Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy	3,4	3,5	4,6	4,4	4,9	4,2	5,0	5,0
Emigracja zarobkowa pracowników	16,4	15,0	11,8	6,0	3,9	1,6	1,3	1,2
Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości	9,3	9,4	10,2	11,4	12,4	15,0	16,1	15,0
Mala dyspozycyjność kandydatów	4,0	4,8	6,1	6,8	6,7	7,6	6,0	5,7
Inne trudności	2,1	1,6	2,7	1,7	1,8	1,1	1,5	1,8
Brak odpowiedzi	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

zarobkowych jako czynnika generującego trudności związane ze znalezieniem nowych pracowników (obecnie tylko 1,2% wskazań) (tabela 17).

W porównaniu z poprzednim badaniem nastąpił nieznaczny wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących wolne miejsca pracy. W listopadzie 2010 r. wakaty zgłaszało 20,3% pracodawców. W październiku 2006 r. było to natomiast 38,0% pracodawców, w maju 2007 r. – 43,5%, w listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 39,7%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 20,9%, w listopadzie 2009 r. – 18,4%, w maju 2010 r. – 20,0%. O wakatach najczęściej informowali pracodawcy reprezentujący przemysł oraz budownictwo (odpowiednio 32,8% oraz 23,2%). Najrzadziej wakaty w swoich przedsiębiorstwach zgłaszali przedsiębiorcy działający w handlu (17,7%). Najwięcej przedsiębiorstw posiadających wolne stanowiska pracy odnotowano w miastach wojewódzkich (24,0%), najmniej w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (17,3%). Najczęściej o istnieniu wakatów informowali pracodawcy zatrudniający 250 i więcej osób (46,6%), najrzadziej – mikroprzedsiębiorcy z poziomem zatrudnienia nie większym niż 9 osób (14,7%).

O planach zwiększenia zatrudnienia poinformowała ponad jedna piąta respondentów (22,5%). Jest to znacznie mniej niż w początkowych edycjach, kiedy podobne zamierzenia sygnalizowało odpowiednio 49,2% (październik 2006 r. – dotyczy najbliższych dwunastu miesięcy), 47,5% (maj 2007 r.), 40,7% (listopad 2007 r. i maj 2008 r.), 27,8% (listopad 2008 r.). W ostatnich czterech badaniach nie następowały znaczne zmiany tego wskaźnika (maj 2009 r. – 22,0% respondentów, listopad 2009 r. – 21,0%, maj 2010 r. – 23,8%, listopad 2010 r. – 22,5%). Wśród przedsiębiorstw zakładających w okresie od grudnia 2010 r. do maja 2011 r. wzrost zatrudnienia, najwięcej stanowiły firmy budowlane (29,9%), firmy zatrudniające 250 i więcej pracowników (31,3%) i mające siedzibę w miastach wojewódzkich (26,5%), najmniej – firmy handlowe (20,3%), firmy zatrudniające od 50 do 249 pracowników (21,4%) oraz z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (19,7%).

Większość pracodawców (70,4%) zamierza w okresie najbliższych sześciu miesięcy utrzymać zatrudnienie na tym samym poziomie. W poprzednich edycjach było to: 46,5% (październik 2006 r. – w tej edycji pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2009 r.), 72,3% (listopad 2009 r.) i 71,6% (maj 2010 r.). W okresie od grudnia 2010 r. do maja 2011 r. dotychczasowy poziom zatrudnienia zamierzają zachować głównie firmy działające w handlu i naprawach oraz usługach rynkowych (odpowiednio 72,6% i 72,4%), firmy zatrudniające do 9 osób (72,9%) oraz mające siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (73,0%).

Co piętnasty pracodawca (6,9%) przewiduje zwolnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5%, w maju 2009 r. – 7,1%, w listopadzie 2009 r. – 6,7% oraz w maju 2010 r. – 4,3%. Zamiany redukcji zatrudnienia w okresie od grudnia 2010 r. do maja 2011 r. zgłaszali przede wszystkim respondenci mający siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (8,0%), reprezentujący budownictwo (9,7%) oraz przedstawiciele firm zatrudniających 250 i więcej pracowników (10,7%). Najmniej sygnałów o planach zmniejszenia zatrudnienia płynęło natomiast ze strony pracodawców z miast wojewódzkich (5,7%), działających w usługach rynkowych (5,5%) oraz respondentów zatrudniających do 9 osób (4,6%).

Wśród pracodawców, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, dominuje przekonanie, że stopień trudności związanych ze znalezieniem odpowiednich pracowników nie zmieni się, w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku (52,3%). W kolejnych edycjach był widoczny trend wzrostowy w tej kategorii odpowiedzi. W obecnym badaniu są to przede wszystkim pracodawcy z sekcji budownictwo (56,0%), pracodawcy z miast wojewódzkich (56,0%), zatrudniający

od 50 do 249 pracowników (61,8%). Najmniejszy udział stanowią natomiast przedstawiciele usług rynkowych (50,1%), reprezentanci powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (48,4%), zatrudniający do 9 pracowników (45,6%).

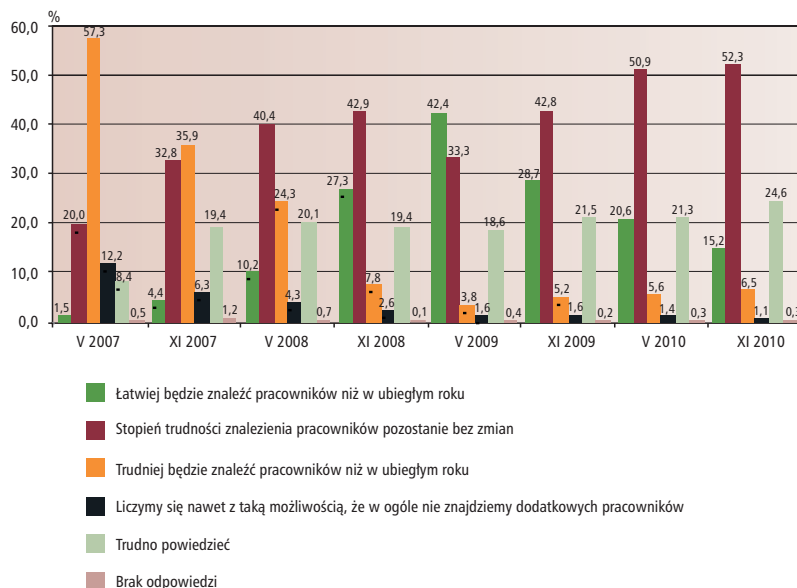
Odsetek pracodawców, którzy sądzą, że odpowiednich pracowników będzie znaleźć łatwiej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, w dalszym ciągu zmniejszał się i wyniósł 15,2%. Zdanie takie mają zwłaszcza przedsiębiorstwa budowlane (18,1%), przedstawiciele firm usytuowanych w miastach wojewódzkich (16,4%) i zatrudniające do 9 pracowników (16,9%). W najmniejszym stopniu podobnego zdania są pracodawcy reprezentujący przemysł (11,8%), respondenci z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (13,4%), zatrudniający 250 i więcej pracowników (9,2%).

Spośród ankietowanych, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, 6,5% pracodawców przewiduje, że potrzeby kadrowe będzie trudniej zaspokoić niż rok temu. Odsetek ten był nieznacznie wyższy niż w poprzedniej edycji badań. Najwięcej obaw formułują przedstawiciele sekcji przemysłowej (8,1%), firm zlokalizowanych na terenie powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (8,6%) oraz zatrudniający 250 i więcej pracowników (9,2%), najmniej – przedsiębiorstwa handlowe (6,2%), przedstawiciele przedsiębiorstw z miast wojewódzkich (4,2%) oraz zatrudniający od 50 do 249 pracowników (4,3%).

Co czwarty ankietowany pracodawca (24,6%) nie potrafił określić swoich poglądów dotyczących stopnia trudności w pozyskiwaniu nowych pracowników (wykres 40).

Wykres 40

Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników w ciągu najbliższych sześciu miesięcy

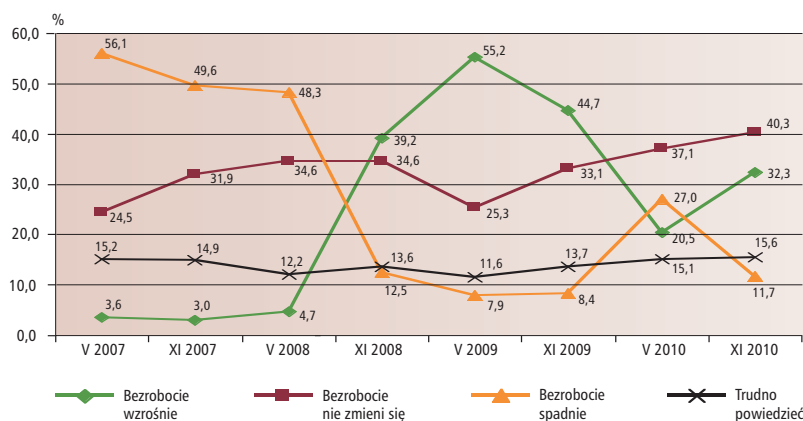

Co dwunasty pracodawca (8,4%) sądził, że pracownicy będą odchodzić z własnej inicjatywy, mimo że firmie zależy na ich pozostaniu. Ponad dwie trzecie pracodawców (67,3%) przypuszczało, że w ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracownicy nie będą z własnej inicjatywy odchodzić z przedsiębiorstwa. Prawie jedna czwarta pracodawców w listopadzie 2010 r. (24,3%) nie była w stanie wyrazić swojej opinii na temat ewentualnej rezygnacji pracowników z zatrudnienia w przedsiębiorstwie w najbliższym okresie.

Częściej zaniepokojeni możliwością odejścia części pracowników byli respondenci z miast wojewódzkich (9,7%), pracodawcy działający w przemyśle (14,0%) oraz zatrudniający ponad 250 pracowników (26,7%). Najmniej obaw wyrażali pracodawcy z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (7,7%), przedstawiciele pozostałych usług rynkowych (6,5%) oraz zatrudniający do 9 pracowników (3,5%). O stabilności załogi przekonanych jest obecnie najwięcej pracodawców z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia (69,5%), najmniej – z miast wojewódzkich (65,1%). Wziąwszy z kolei pod uwagę sekcje gospodarki – najwięcej respondentów z firm handlowych (70,8%), najmniej – z przemysłu (54,3%).

Wykres 41

Przewidywania pracodawców dotyczące wielkości bezrobocia

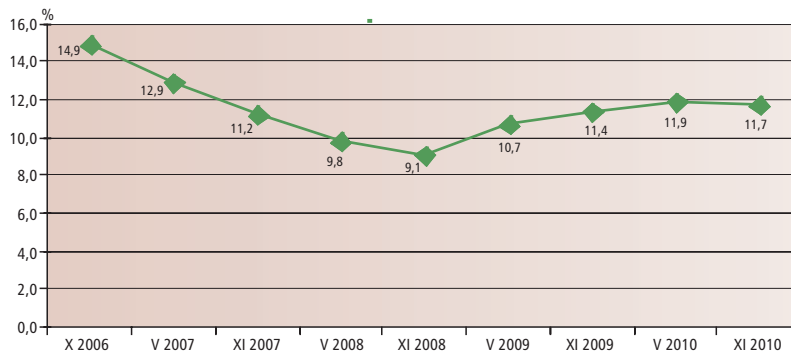

W porównaniu z poprzednią edycją zwiększył się odsetek pracodawców, którzy przewidywali wzrost stopy bezrobocia (około jedna trzecia pracodawców – 32,3%). Ponad dwie piąte respondentów (40,3%) sądziło, że bezrobocie w najbliższym czasie utrzyma się na dotychczasowym poziomie. Zmniejszył się odsetek pracodawców, którzy uważali, że stopa bezrobocia spadnie (11,7%). Trudności z odpowiedzią na pytanie dotyczące kształtowania się w najbliższym czasie stopy bezrobocia miało 15,6% pracodawców biorących udział w bieżącym badaniu (wykres 41).

Rzeczywiste zmiany stopy bezrobocia rejestrowanego odnotowane w miesiącach, w których przeprowadzone zostały badania terenowe, przedstawia wykres 42.

Wykres 42

Krajowa stopa bezrobocia w miesiącach, w których przeprowadzono badania terenowe rynku pracy

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

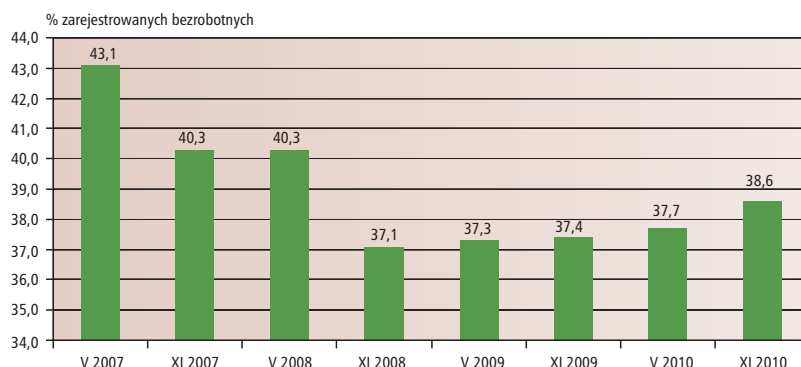
5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy

Prawie co drugi respondent (46,2%) jest zdania, że można spotkać wśród zarejestrowanych bezrobotnych takie osoby, które nie szukają legalnej pracy lub nawet nie zamierzają jej podjąć w ogóle. Niewielu respondentów (4,4%) uważa, że nie ma takich osób. Pozostali nie potrafili odpowiedzieć na to pytanie. Jako uzasadnienie braku zainteresowania podjęciem legalnej pracy respondenci najczęściej wymieniają pracę „na czarno” (25,9% wskazań), opłacalność korzystania z zasiłków (16,2%), rejestrację wyłącznie dla celów nabycia ubezpieczenia zdrowotnego (16,1%), czy umiejętność radzenia sobie bez stałej pracy (9,4%).

Odpowiedź na pytanie dotyczące skali nielegalnego zatrudnienia wydaje się potwierdzać powyższe stwierdzenia. Prawie co druga osoba bezrobotna (46,9%) uważa, że część zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych nielegalnie pracuje zarobkowo. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 45,8%, w listopadzie 2007 r. – 44,6%, w maju 2008 r. – 47,3%, w listopadzie 2008 r. – 47,2%, w maju 2009 r. – 47,6%, w listopadzie 2009 r. – 46,7%, a w maju 2010 r. – 49,5%. Średni szacowany przez respondentów odsetek bezrobotnych pracujących nielegalnie to 38,6% (wykres 43).

Wykres 43

Odsetek osób zarejestrowanych w urzędach pracy, zatrudnionych nielegalnie (według bezrobotnych)

W okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania urzędy pracy przedstawiły ofertę zatrudnienia co trzeciemu ankietowanemu (31,8%). Spośród respondentów, którzy otrzymali co najmniej 1 ofertę pracy, 14,8% nie zainteresowało się nią. Pozostali respondenci zainteresowali się ofertami, ale nie zostali zatrudnieni (55,1% wskazań), bądź też oferowana praca im nie odpowiadała (20,8%). Jako przyczynę odrzucenia oferty bezrobotni najczęściej wskazywali zbyt niskie proponowane wynagrodzenie (33,3% wskazań) oraz zbyt dalekie dojazdy (23,0% wskazań).

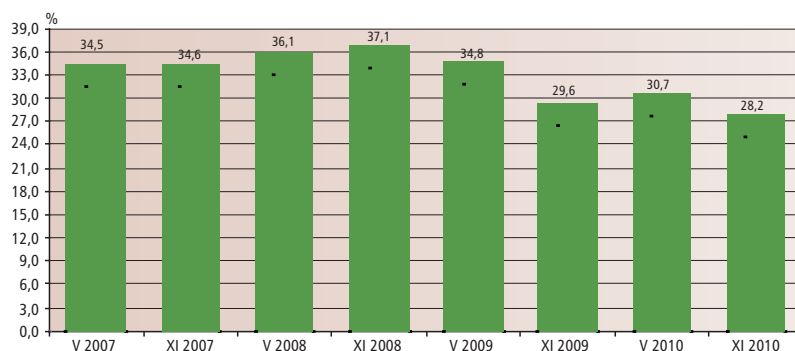
Tylko co jedenasty respondent (8,8%) przyjął proponowaną ofertę pracy.

W odniesieniu do wszystkich dotychczasowych edycji badań, w listopadzie 2010 r. odnotowano najmniejszą liczbę respondentów (28,2%) przekonanych o tym, że znajdują pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (wykres 44).

Najgorzej swoje szanse znalezienia pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy oceniają respondenci z powiatów, w których stopa bezrobocia należy do najwyższych w kraju. Gdy weźmiemy pod uwagę czas pozostawania bez pracy, można zauważyć, że im dłużej osoba przebywa na bezrobociu, tym mniejsza wiara w znalezienie zatrudnienia.

Wykres 44

Odsetek bezrobotnych przekonanych, że znajdą pracę w ciągu najbliższych 6 miesięcy

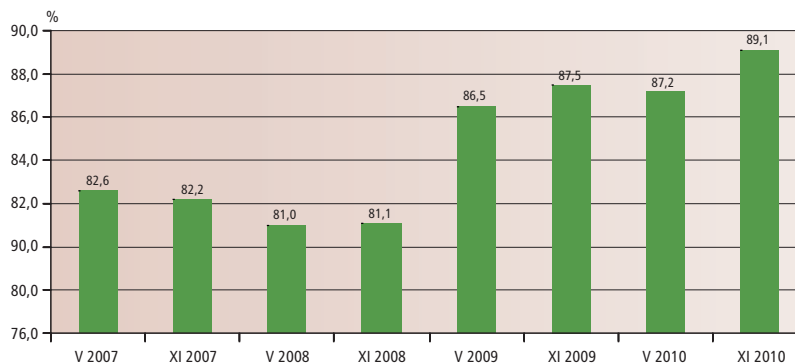

Najbardziej optymistyczni w tym względzie są bezrobotni legitymujący się wykształceniem wyższym, w mniejszym stopniu wyrażają optymizm bezrobotni z wykształceniem średnim, a w najmniejszym – z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym.

W porównaniu z poprzednimi edycjami można zaobserwować wzrost gotowości bezrobotnych do natychmiastowego podjęcia pracy. Bezrobotni zapytani o to, czy byliby w stanie rozpocząć pracę w ciągu najbliższego tygodnia, odpowiedzieli twierdząco w 89,1% przypadków (wykres 45).

Wykres 45

Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się rozpocząć w najbliższym tygodniu

Natomiast na zadane respondentom pytanie, czy zamierzają rozpocząć własną działalność gospodarczą w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, zdecydowana większość bezrobotnych (85,3%) odpowiedziała, że nie ma takich planów (w maju 2010 r. – 85,4%). Co dziesiąty ankietowany (10,5%) zdecyduje się na prowadzenie własnej działalności, jeśli otrzyma dofinansowanie z urzędu pracy (w maju 2010 r. – 9,5%). Nieliczni tylko (4,0%) podejmą własną działalność gospodarczą także wówczas, jeśli nie otrzymają wspomnianego dofinansowania (w maju 2010 r. – 5,1%).

Załącznik 1

Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w listopadzie 2010 r.

Badania terenowe rynku pracy przeprowadzone zostały w listopadzie 2010 r. we wszystkich województwach. W każdym województwie badaniami ankietowymi objęto miasto wojewódzkie oraz od 2 do 4 powiatów, z których 1 lub 2 reprezentują powiaty o stopie bezrobocia rejestrowanego wyższej od średniej stopy dla danego województwa, a także 1 lub 2 powiaty o stopie niższej (według stanu na koniec sierpnia 2010 r.). Miasta wojewódzkie należą do grupy powiatów o niskiej stopie bezrobocia. Koordynatorzy badań w poszczególnych oddziałach okręgowych decydowali, czy badania będą prowadzone w trzech lub pięciu powiatach łącznie. Kierowali się przede wszystkim oceną, w którym przypadku łatwiej będzie utrzymać dyscyplinę metodologiczną, jeżeli idzie o dobór prób badawczych.

W rezultacie badania przeprowadzono w 16 miastach wojewódzkich oraz w 22 powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej i w 26 powiatach o stopie wyższej – według krajowej stopy bezrobocia na koniec marca 2010 r. (tabela 1A)

Badaniami została objęta próba bezrobotnych licząca 2000 osób oraz próba pracodawców licząca 1600 przedsiębiorstw. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 148 903 pracowników. Próby miały charakter warstwowo-celowy.

W przypadku próby bezrobotnych istotnym kryterium doboru próby była długość przebywania na bezrobociu oraz wykształcenie. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw ustalono proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

W przypadku doboru próby bezrobotnych, udział respondentów z miasta wojewódzkiego w całkowitej próbie bezrobotnych w poszczególnych województwach jest równy udziałowi bezrobotnych z miasta wojewódzkiego w całkowitej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym województwie. Liczebność próby badawczej bezrobotnych z miast wojewódzkich w poszczególnych próbach wojewódzkich przedstawia tabela 2A. Przyjęte zostało również założenie, że łączna liczba respondentów z powiatów o stopie bezrobocia niższej niż średnia stopa dla województwa powinna być zbliżona do łącznej liczby respondentów z powiatów o stopie wyższej niż średnia.

Liczebność prób badawczych bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w poszczególnych województwach została dopasowana do struktury bezrobocia w województwach (tabela 3A). Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w skali kraju była następująca: do 6 miesięcy – 46,8%; od 6 do 12 miesięcy – 24,5%; powyżej 12 miesięcy – 28,7% (tabela 4A).

Tabela 1A
Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia na koniec listopada 2010 r.) (w %)

Województwo		Powiaty stołeczne grodzkie (16)		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej (22)		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (26)	
nazwa województwa	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia	powiat	stopa bezrobocia
Dolnośląskie	12,10	Wrocław	5,60	lubiński	8,40	wałbrzyski	17,10
Kujawsko - Pomorskie	14,70	Bydgoszcz	7,40	m. Toruń	7,30	m. Grudziądz	20,20
				-	-	żniński	19,80
				-	-	brodnicki	12,90
Lubelskie	11,80	Lublin	9,40	biłgorajski	6,20	lubartowski	13,90
				puławski	9,20	m. Chełm	14,90
Lubuskie	14,50	Zielona Góra	7,80	świebodziński	8,30	nowosolski	23,40
Łódzkie	11,20	Łódź	9,70	łowicki	8,80	zduńskowski	11,20
				wieluński	9,40	zgierski	14,30
Małopolskie	9,40	Kraków	4,50	m. Tarnów	8,70	limanowski	18,20
				bocheński	7,90	olkuski	12,80
Mazowieckie	9,00	Warszawa	3,40	grodzki	6,50	m. Radom	20,80
				piaseczyński	7,50	radomski	27,80
Opolskie	11,90	Opole	6,40	oleski	7,60	nyski	16,20
Podkarpackie	14,50	Rzeszów	7,50	rzeszowski	12,20	m. Przemyśl	19,00
Podlaskie	12,00	Białystok	11,90	moniecki	10,30	grajewski	17,90
Pomorskie	11,50	Gdańsk	5,30	m. Gdynia	5,10	starogardzki	18,80
				kartuski	10,20	tczewski	13,30
Śląskie	9,20	Katowice	3,40	m. Tychy	5,40	myszkowski	17,70
				m. Bielsko-Biała	5,70	m. Bytom	16,50
Świętokrzyskie	13,90	Kielce	10,60	pińczowski	7,30	konecki	19,10
Warmińsko - Mazurskie	18,00	Olsztyn	6,50	-	-	nidzicki	17,20
				-	-	szczycieński	23,40
Wielkopolskie	8,40	Poznań	3,30	poznański	3,40	słupecki	14,10
				nowotomyski	5,80	gnieźnieński	12,00
Zachodnio - pomorskie	15,10	Szczecin	8,70	m. Koszalin	9,90	pyrzycki	24,50
Średnia stopa bezrobocia w kraju: 11,3 (wg stanu na koniec sierpnia 2010 r.)							

* Dane GUS.

Tabela 2A

Liczebność próby badawczej bezrobotnych w powiatach stołecznych w województwach

Województwo	Zalecany dobór próby	Faktyczny dobór próby
Dolnośląskie	20	20
Kujawsko-Pomorskie	15	15
Lubelskie	15	15
Lubuskie	6	6
Łódzkie	38	38
Małopolskie	18	18
Mazowieckie	41	41
Opolskie	5	5
Podkarpackie	9	9
Podlaskie	17	17
Pomorskie	12	12
Śląskie	8	8
Świętokrzyskie	14	14
Warmińsko-Mazurskie	6	6
Wielkopolskie	12	12
Zachodniopomorskie	16	16

Tabela 3A

Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawiania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)

Województwo	Do 6 miesięcy		6 – 12 miesięcy		Ponad 12 miesięcy		Ogółem	
	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y
Dolnośląskie	80	80	38	38	40	40	158	158
Kujawsko-Pomorskie	61	61	34	35	44	43	139	139
Lubelskie	50	50	29	29	40	40	119	119
Lubuskie	31	31	15	15	16	16	62	62
Łódzkie	66	67	35	34	39	39	140	140
Małopolskie	64	64	34	34	42	42	140	140
Mazowieckie	105	105	60	60	82	82	247	247
Opolskie	26	26	12	12	11	11	49	49
Podkarpackie	56	56	34	34	55	55	145	145
Podlaskie	26	26	16	16	21	21	63	63
Pomorskie	57	57	28	28	23	23	108	108
Śląskie	102	103	44	42	42	43	188	188
Świętokrzyskie	39	39	21	22	28	27	88	88
Warmińsko-Mazurskie	48	48	27	27	31	31	106	106
Wielkopolskie	72	72	37	37	33	33	142	142
Zachodniopomorskie	51	53	28	26	27	27	106	106
Ogółem	934	938	492	489	574	573	2000	2000

Tabela 4A
Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu (w %)

Czas pozostawania na bezrobociu	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec czerwca 2010 r.)*
Do 6 miesięcy	46,8	46,6
Ponad 6 do 12 miesięcy	24,5	24,7
Powyżej 12 miesięcy	28,7	28,7
Ogółem	100,0	100,0

* Dane GUS.

Przy dobieraniu próby bezrobotnych według wykształcenia zalecono koordynatorom badań w poszczególnych oddziałach okręgowych NBP zmniejszenie się w ustalonych wcześniej przedziałach udziału procentowego, które nawiązywały do struktury bezrobocia według tej zmiennej. We wszystkich województwach udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym w całkowitej próbie bezrobotnych powinien być wynosić od 6% do 12%, bezrobotnych z wykształceniem średnim od 29% do 39%, a bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym od 50% do 64%. W skali kraju otrzymano próbę badawczą, która również koresponduje ze strukturą bezrobocia według wykształcenia (tabela 5A).

Tabela 5A
Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia (w %)

Wykształcenie	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec czerwca 2010 r.)*
Wyższe	9,8	9,4
Średnie	34,6	33,9
Zasadnicze zawodowe i niższe	55,6	56,7
Ogółem	100,0	100,0

* Dane GUS.

Badania przedsiębiorstw zostały przeprowadzone w tych samych powiatach, co badania bezrobotnych.

W przypadku próby przedsiębiorstw istotnymi kryteriami doboru były: wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych oraz sekcja gospodarki.

Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2007, obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje B, C, D i E), budownictwo (F), handel i naprawy (G) i usługi rynkowe (H, I, J, K, L, M, N, R i S). Liczebność prób przedsiębiorstw w każdym województwie została ustalona proporcjonalnie od udziału danego województwa w całkowitej liczbie firm zarejestrowanych w systemie REGON w skali kraju. Próba charakteryzuje się wysokim stopniem odpowiedniości do struktury zarejestrowanych przedsiębiorstw w systemie REGON.

Zgodnie z wyżej wymienionymi kryteriami określono również liczebność przedsiębiorstw z miast wojewódzkich i ogółem dla poszczególnych województw (tabela 6A). Określono także liczebności próby przedsiębiorstw według sekcji oraz liczebności próby przedsiębiorstw według wielkości.

Tabela 6A

Zalecana liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem

	Miasto wojewódzkie		Ogółem w województwie	
	zalecana liczba	dobór próby	zalecana liczba	dobór próby
Dolnośląskie	45	45	138	138
Kujawsko-Pomorskie	20	20	74	74
Lubelskie	19	19	65	65
Lubuskie	7	7	43	43
Łódzkie	40	40	94	94
Małopolskie	52	52	136	136
Mazowieckie	156	156	282	282
Opolskie	10	10	40	40
Podkarpackie	11	11	61	61
Podlaskie	14	14	36	36
Pomorskie	31	31	109	109
Śląskie	21	21	189	189
Świętokrzyskie	13	13	45	45
Warmińsko-Mazurskie	10	10	48	48
Wielkopolskie	46	46	150	150
Zachodniopomorskie	30	30	90	90
Ogółem	525	525	1600	1600

Krajowa próba badawcza przedsiębiorstw według ich wielkości jest następująca: mikro – 40,8%, małe – 32,0%, średnie – 19,0% i duże – 2,2%. Próbę cechują odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej. Próbę przedsiębiorstw według kryterium wielkości cechuje odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej. Przedsiębiorstwa średnie i duże są nadreprezentowane, jeśli idzie o ich liczebność w poszczególnych kategoriach, a jednocześnie są niedoreprezentowane, gdy spojrzymy na łączny udział zatrudnionych w nich pracowników najemnych w ogólnym zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw. Był to celowy dobór. Gdyby uwzględnić tylko jedno kryterium, ignorując przy tym drugie, to reprezentatywność jednego wskaźnika skutkowałaby absolutną niereprezentatywnością drugiego, a przecież obydwa są istotne z punktu widzenia celów badawczych. Stąd wynikła decyzja, podjęta jeszcze kilka lat temu na etapie konceptualizacji badań. Wybór ten był przedmiotem wielu konsultacji, między innymi z Departamentem Analiz Makroekonomicznych i Strukturalnych NBP, a potem z Instytutem Ekonomicznym, i był akceptowany jako trafny metodologicznie. Podkreślamy tę

Tabela 7A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według wielkości przedsiębiorstw (w %)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Faktyczny dobór próby	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2009 r.)*
Od 0 do 9 (mikro)	40,8	94,8
Od 10 do 49 (małe)	32,0	4,3
Od 50 do 249 (średnie)	19,0	0,8
250 i powyżej (duże)	8,2	0,1
Ogółem	100,0	100,0

*Dane GUS.

sprawę, ponieważ wracała ona w kolejnych dyskusjach, podejmowana przez osoby, które nie uczestniczyły w wypracowaniu decyzji dotyczącej doboru próby.

Zatem – podobnie jak w poprzednich edycjach – aby poprawnie analizować rynek pracy, metodologicznie uzasadnione było łączne uwzględnienie dwóch kryteriów (tabela 7A).

Struktura próby przedsiębiorstw według sekcji jest następująca: przemysł – 11,6%, budownictwo – 13,5%, handel i naprawy – 31,4 %, pozostałe usługi rynkowe – 43,4%. Próba w wysokim stopniu pokrywa się ze strukturą przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 8A).

Tabela 8A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach (w %)

Sekcje według PKD 2004 uwzględnione w badaniach	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec grudnia 2009 r.)*
Przemysł (sekcje B+C+D+E)	11,6	11,3
Budownictwo (sekcja F)	13,5	12,9
Handel i naprawy (sekcja G)	31,4	32,8
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+ I+ J+ K+ L+ M+ N+R+S)	43,4	43,0
Ogółem	100,0	100,0

* Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Szczegółową charakterystykę prób badawczych zawierają załączniki 2 i 3.

Załącznik 2

Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Badaniami objęto bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy we wszystkich 16 województwach. W każdym województwie badaniami objęto trzy typy powiatów: miasto wojewódzkie, powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym od średniej dla danego województwa oraz powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy bezrobocia rejestrowanego w skali danego województwa.

Próba liczyła 2000 bezrobotnych. Dobór próby miał charakter warstwowo-celowy. Podobnie jak w poprzednich edycjach podstawowym kryterium doboru próby badawczej była długość pozostawania na bezrobociu. W badaniu wyodrębniono trzy kategorie bezrobotnych: do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy – długotrwale bezrobotni. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

Największą grupę ankietowanych (46,8%) tworzyły osoby, które pozostawały bez pracy do 6 miesięcy. Drugą w kolejności była grupa osób mających status długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy (28,7%). Ostatnią co do wielkości grupę stanowili respondenci będący bez pracy od 6 do 12 miesięcy (24,5%) (tabela 1B).

Tabela 1B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Okres bez pracy	Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 6 miesięcy	117	46,4	371	46,9	450	47,0	938	46,8
Ponad 6 do 12 miesięcy	52	20,7	198	25,0	239	25,0	489	24,5
Powyżej 12 miesięcy	83	32,9	222	28,1	268	28,0	573	28,7
Ogółem	252	100,0	791	100,0	957	100,0	2000	100,0

Struktura próby badawczej osób bezrobotnych niemal dokładnie odpowiada strukturze bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy w skali kraju (tabela 2B).

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku poniżej 35 lat – 51,3%, w tym w wieku poniżej 25 lat było 21,2% ogółu ankietowanych. W grupie bezrobotnych powyżej 55 lat znalazło się 7,3% badanych (tabela 3B).

58,7% respondentów stanowiły kobiety, a 41,3% – mężczyźni.

Największy odsetek bezrobotnych miał wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe – 55,6%. Następną grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim – 34,6%. Najmniej ankietowanych (9,8%) znalazło się w grupie osób mających wykształcenie wyższe (tabela 4B).

Tabela 2B
Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania na bezrobociu	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec czerwca 2010 r.)*
Do 6 miesięcy	938	46,8	46,6
Ponad 6 do 12 miesięcy	489	24,5	24,7
Powyżej 12 miesięcy	573	28,7	28,7
Ogółem	2000	100,0	100,0

*Dane GUS.

Tabela 3B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Wiek	Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poniżej 25 lat	34	13,5	186	23,5	205	21,4	425	21,2
25 – 34 lata	82	32,6	241	30,5	281	29,4	604	30,1
35 – 44 lata	57	22,6	149	18,8	203	21,2	409	20,5
45 – 54 lata	56	22,2	163	20,6	197	20,6	416	20,8
55 lat i więcej	22	8,7	52	6,6	71	7,4	145	7,3
Brak odpowiedzi	1	0,4	0	0,0	0	0,0	1	0,1
Ogółem	252	100,0	791	100,0	957	100,0	2000	100,0

Tabela 4B
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Wykształcenie	Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	38	15,1	72	9,1	86	9,0	196	9,8
Średnie	86	34,1	275	34,8	330	34,5	691	34,6
Zasadnicze zawodowe i niższe	128	50,8	444	56,1	541	56,5	1113	55,6
Ogółem	252	100,0	791	100,0	957	100,0	2000	100,0

W tabeli 5B przedstawiono strukturę próby badawczej bezrobotnych oraz strukturę bezrobocia rejestrowanego ze względu na wykształcenie. W przeprowadzonych badaniach osiągnięto bardzo wysoki stopień dopasowania próby badawczej do populacji generalnej, zważywszy na wykształcenie respondentów.

Tabela 5B
Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej (%)	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec czerwca 2010 r.)* (%)
Wyższe	196	9,8	9,4
Średnie	691	34,6	33,9
Zasadnicze zawodowe i niższe	1113	55,6	56,7
Ogółem	2000	100,0	100,0

*Dane GUS.

Zdecydowana większość respondentów (94,3%) jest członkami wieloosobowych gospodarstw domowych (członkowie rodziny mieszkający w tym samym domu). Ponad 1/6 respondentów (17,5%) pełni funkcję głowy rodziny, w największym stopniu przyczyniając się do utrzymania pozostałych domowników. Największy udział w utrzymaniu gospodarstwa domowego ankietowanych bezrobotnych mają także ich współmałżonkowie (45,5%) i rodzice (31,3%).

Najliczniejszą grupę (29,9%) stanowią respondenci, w przypadku których dochody gospodarstw domowych kształtują się powyżej 2500 zł netto. Drugą w kolejności grupę stanowiły gospodarstwa domowe (20,5%), których łączne dochody były wyższe od 984 zł, ale nie przekraczały 1500 zł. W dalszej kolejności (19,6%) znalazła się grupa gospodarstw domowych o łącznych dochodach z przedziału od 1500 zł do 2000 zł netto. Następnie znalazły się gospodarstwa domowe (11,3%), w przypadku których łączne dochody nie przekraczały minimalnego wynagrodzenia ustawowego. Najmniej liczna grupa (10,9%) to respondenci, których gospodarstwa domowe posiadają łączne dochody z przedziału od 2000 zł do 2500 zł. Prawie co trzynasty respondent (7,9%) nie wypowiedział się na temat wysokości dochodów gospodarstw domowych, których jest członkiem.

Tabela 6B
Łączne dochody gospodarstw domowych

Łączne dochody gospodarstwa domowego w zł (netto)	Liczba odpowiedzi	Odpowiedzi w %
do 984	225	11,3
984 – 1500	410	20,5
1500 – 2000	391	19,6
2000 – 2500	218	10,9
Powyżej 2500	598	29,9
Brak odpowiedzi	158	7,9
Ogółem	2000	100,0

Jako podstawowe źródło dochodów swoich gospodarstw domowych respondenci najczęściej wskazywali wynagrodzenie za stałą pracę w kraju (32,4% respondentów). W dalszej kolejności wymieniali wynagrodzenie za pracę dorywczą w kraju (12,4%), dochody z zasiłku dla bezrobotnych w kraju (10,6%), emeryturę (9,3%), zasiłek z pomocy społecznej w kraju oraz rentę (po 7,1%).

Załącznik 3

Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców

Badania zostały przeprowadzone w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w 64 powiatach na terenie całego kraju. Do badań wytypowano, w każdym województwie, miasto wojewódzkie oraz jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy dla danego województwa i jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia wyższej od wskaźnika bezrobocia rejestrowanego w danym województwie. Spośród wytypowanych do badań powiatów (wyłączając miasta wojewódzkie należące do grupy powiatów o niskim wskaźniku bezrobocia w kraju) 22 reprezentowało powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej, natomiast 26 – powiaty, w których zarejestrowano stopę bezrobocia wyższą niż średnia krajowa.

Dobór próby przedsiębiorstw miał charakter warstwowo-celowy. Istotnymi kryteriami doboru próby były: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Liczebność próby badawczej wyniosła 1600 przedsiębiorstw. Z tego 525 respondentów miało siedzibę w powiatach stołecznych, co stanowiło 32,8% badanej próby, 502 w powiatach, w których zanotowano stopę bezrobocia niższą od średniej krajowej, co stanowiło 31,4% badanej próby, 573 w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej krajowej stopy bezrobocia, co stanowiło 35,8% badanej próby. Liczebność próby przedsiębiorstw w poszczególnych województwach została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w kraju w systemie REGON (tabela 1C).

Tabela 1C. Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw

Województwo	Dolnośląskie	Kujawsko-Pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-Mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Ogółem
Liczba przedsiębiorstw poddanych badaniu	138	74	65	43	94	136	282	40	61	36	109	189	45	48	150	90	1600
Procent przedsiębiorstw poddanych badaniu	8,6	4,6	4,1	2,7	5,9	8,5	17,6	2,5	3,8	2,3	6,8	11,8	2,8	3,0	9,4	5,6	100,0

W badanej próbie reprezentowane były przedsiębiorstwa mikro (40,8%) zatrudniające na umowę o pracę od 1 do 9 pracowników, małe przedsiębiorstwa (32,0%) zatrudniające na umowę o pracę od 10 do 49 pracowników, średnie przedsiębiorstwa (19,0%) zatrudniające na umowę o pracę od 50 do 249 osób oraz duże przedsiębiorstwa (8,2%) zatrudniające na umowę o pracę 250 pracowników i więcej.

Struktura badanych przedsiębiorstw według ich wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych na umowę o pracę) w miastach wojewódzkich kształtowała się następująco: przedsiębiorstwa mikro – 34,7%, przedsiębiorstwa małe – 30,9%, przedsiębiorstwa średnie 23,6%, przedsiębiorstwa duże – 10,9%. W powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej

krajowej przedsiębiorstwa mikro stanowiły 41,0% badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa małe – 33,7%, przedsiębiorstwa średnie – 17,3%, a przedsiębiorstwa duże – 8,0% ankietowanych pracodawców. W powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średni wskaźnik bezrobocia dla kraju udział przedsiębiorstw mikro wynosił 46,2%, małych przedsiębiorstw – 31,6%, średnich przedsiębiorstw – 16,2% oraz dużych przedsiębiorstw – 5,9% (tabela 2C).

Tabela 2C
Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwo Typy powiatów	Mikro		Małe		Średnie		Duże		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Powiaty stołeczne	182	34,7	162	30,9	124	23,6	57	10,9	525	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	206	41,0	169	33,7	87	17,3	40	8,0	502	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	265	46,2	181	31,6	93	16,2	34	5,9	573	100,0
Razem	653	40,8	512	32,0	304	19,0	131	8,2	1600	100,0

W tym miejscu warto wyjaśnić raz jeszcze, dlaczego próbę ogólnopolską przy uwzględnieniu kryterium wielkości przedsiębiorstw cechują odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej. Przedsiębiorstwa średnie i duże są nadreprezentowane, jeśli idzie o ich liczebność, a jednocześnie niedoreprezentowane, gdy spojrzymy na udział zatrudnionych w nich pracowników najemnych w ogólnym zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw. Był to celowy dobór. Gdyby przyjąć pierwsze kryterium, to w próbie – ze względu na ograniczoną liczebność przedsiębiorstw średnich i dużych – znalazłyby się przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa. Analizy statystyczne wymagają pewnej minimalnej liczebności prób. A przede wszystkim w podmiotach średnich i dużych jest zatrudnionych większość wszystkich pracowników najemnych. Zatem – podobnie jak w poprzednich edycjach badań – aby poprawnie analizować rynek pracy, metodologicznie uzasadnione było łączne uwzględnienie dwóch kryteriów. Gdyby uwzględnić tylko jedno kryterium, ignorując przy tym drugie, to reprezentatywność jednego wskaźnika, skutkowałaby absolutną niereprezentatywnością drugiego, a przecież obydwa są istotne z punktu widzenia celów badawczych. Stąd wynikła decyzja, podjęta jeszcze kilka lat temu na etapie konceptualizacji badań.

Ankietowane przedsiębiorstwa zatrudniały na umowę o pracę ogółem 148 903 pracowników, z tego: przedsiębiorstwa z miast wojewódzkich – 82 095 osób, tj. 55,1% ogólnej liczby zatrudnionych przez respondentów na umowę o pracę; przedsiębiorstwa z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej – 39 140 osób, co stanowi 26,3% ogółu zatrudnionych w badanych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą; przedsiębiorstwa z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy krajowej – 27 668 osób, tj. 18,6% ogólnej liczby zatrudnionych w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Tabela 3C
Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju
(według wielkości przedsiębiorstw)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie (%)	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2009 r.)* (%)
Od 0 do 9 (mikro)	653	40,8	94,8
Od 10 do 49 (małe)	512	32,0	4,3
Od 50 do 249 (średnie)	304	19,0	0,8
250 i powyżej (duże)	131	8,2	0,1
Razem	1600	100,0	100,0

*Dane GUS.

Przeciętne zatrudnienie w badanej próbie przedsiębiorstw wyniosło 93,1 pracownika. Najwięcej pracowników zatrudniali ankietowani pracodawcy z miast wojewódzkich – średnio ponad 156 pracowników. Przeciętne zatrudnienie w badanych przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej wyniosło 78 pracowników, a w przedsiębiorstwach z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa – około 48 pracowników.

Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2007, obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje B, C, D i E), budownictwo (F), handel i naprawy (G) i usługi rynkowe (H, I, J, K, L, M, N, R i S).

Najliczniej w badanej próbie przedsiębiorstw byli reprezentowani respondenci z sekcji pozostałe usługi rynkowe (43,4%) oraz handel i naprawy (31,4%). Udział przedsiębiorstw z sekcji budownictwo kształtował się na poziomie 13,5%, natomiast odsetek podmiotów z sekcji przemysł wyniósł 11,6% ogółu badanych (tabela 4C).

Tabela 4C
Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007

Typy powiatów / Sekcje według PKD	Ogółem badane powiaty		Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Przemysł	186	11,6	53	10,1	54	10,8	79	13,8
Budownictwo	216	13,5	79	15,0	62	12,4	75	13,1
Handel i naprawy	503	31,4	153	29,1	166	33,1	184	32,1
Pozostałe usługi rynkowe	695	43,4	240	45,7	220	43,8	235	41,0
Razem	1600	100,0	525	100,0	502	100,0	573	100,0

Struktura próby badawczej charakteryzuje się wysokim stopniem odpowiedniości do struktury przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach według PKD 2007, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 5C).

Tabela 5C

Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju według sekcji PKD 2007 uwzględnionych w badaniach) (w %)

Sekcje według PKD 2007 uwzględnione w badaniach	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec grudnia 2010 r.)*
Przemysł (sekcje C+D+E)	186	11,6	11,3
Budownictwo (sekcja F)	216	13,5	12,9
Handel i naprawy (sekcja G)	503	31,4	32,8
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+część sekcji O)	695	43,4	43,0
Razem	1600	100,0	100,0

*Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Nieco ponad jedna piąta (21,1%) przedsiębiorstw eksportuje towary lub usługi, przy czym eksport ten stanowi średnio 33,6% sprzedaży. Głównymi eksporterami, spośród przedsiębiorstw objętych badaniami, były podmioty prowadzące działalność zaliczaną do przemysłu (62,4% przedsiębiorstw należących do tej sekcji) oraz do handlu i napraw (23,7% ogółu przedsiębiorstw z tej sekcji).

Prawie jedna czwarta przedsiębiorstw usytuowanych w powiatach o niskiej stopie bezrobocia (23,9%) oraz miastach wojewódzkich (23,0%) eksportowało swoje produkty. Najmniej eksporterów było z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa (16,9% badanych przedsiębiorstw z tych obszarów) (tabela 6C).

Tabela 6C. Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2009 r.

Typy powiatów	Ogółem badane powiaty		Miasta wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Tak	338	21,1	121	23,0	120	23,9	97	16,9
Nie	1259	78,7	402	76,6	381	75,9	476	83,1
Brak odpowiedzi	3	0,2	2	0,4	1	0,2	0	0,0
Razem	1600	100,0	525	100,0	502	100,0	573	100,0

Zdecydowana większość ankietowanych przedsiębiorstw (78,6%) wypracowała na koniec 2009 r. zysk. Około 14,3% przedsiębiorstw zanotowało stratę. Wynik finansowy w pobliżu zera odnotowało 7,1% respondentów. We wszystkich trzech grupach powiatów zysk osiągnął zbliżony odsetek przedsiębiorstw: w miastach wojewódzkich było to 75,8% badanych podmiotów, w powiatach o bezrobociu niższym od średniej krajowej – 79,3% ankietowanych przedsiębiorstw, a w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej było to 80,6% respondentów (tabela 7C).

Tabela 7C. Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2009 r.

Wynik finansowy	Ogółem badane powiaty		Miasat wojewódzkie		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%	liczba przedsiębiorstw	%
Zysk	1258	78,6	398	75,8	398	79,3	462	80,6
Strata	229	14,3	85	16,2	71	14,1	73	12,7
Wynik w pobliżu zera	113	7,1	42	8,0	33	6,6	38	6,7
Razem	1600	100,0	525	100,0	502	100,0	573	100,0

Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach – za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania wyniosło 2630,19 zł, co stanowi 76,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w październiku 2010 r. Najwyższy poziom średniej płacy wystąpił w badanych przedsiębiorstwach z miast wojewódzkich – 3227,19 zł, najniższy poziom odnotowano w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej – 2156,54 zł (tabela 8C).

Tabela 8C

Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów

Typy powiatów	Średnia płaca (w zł)	Liczba odpowiedzi
Powiaty stołeczne	3227,19	496
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	2562,24	495
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	2156,54	559
Ogółem	2630,19	1 550

W przypadku 75,5% respondentów przeciętne wynagrodzenie brutto kształtowało się poniżej 3440 zł, tj. poniżej średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w październiku 2010 r. Przeciętne wynagrodzenie powyżej kwoty 3440 zł oferowało 20,5% badanych przedsiębiorców (tabela 9C).

Tabela 9C

Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w listopadzie 2010 r.

Przeciętne wynagrodzenie	Liczba przedsiębiorstw	Procent wskazań
Do 1317 zł	181	11,3
Od 1317 zł do 1500 zł	204	12,8
Od 1500 zł do 2000 zł	311	19,4
Od 2000 zł do 2500 zł	220	13,8
Od 2500 zł do 3440 zł	292	18,3
Powyżej 3440 zł	328	20,5
Brak odpowiedzi	64	4,0
Ogółem	1600	100,0

Warto podkreślić, że na podstawie deklarowanych przez pracodawców informacji o przeciętnym wynagrodzeniu brutto nie można precyzyjnie orzekać o dopasowaniu próby badawczej do populacji generalnej przedsiębiorstw z punktu widzenia tego kryterium. Z informacji uzyskanych od ankietowanych wynika, że pracodawcy podawali zaniżone szacunkowe dane, pomijając niektóre składniki wynagrodzeń, które przez Główny Urząd Statystyczny liczone są do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Załącznik 4

Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników dziewięciu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r., maj 2010 r., listopad 2010 r.)

Część I. Wyniki ankiety dla pracodawców (tabele)

I.1. Przepuszczenia dotyczące podstawowych parametrów rynku pracy i gospodarki

Tabela 1D

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	6,4	7,4	3,5	2,3	0,6	0,9	0,9	1,5

Tabela 2D

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności pracy w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	4,4	2,9	1,5	0,8	1,0	1,8	1,6	2,6

Tabela 3D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	2,7	1,2	1,2	1,2	0,4	0,7	0,3	1,6

Tabela 4D

Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw*

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Liczba respondentów, którzy udzieliili odpowiedzi na pytania	b.d.	1326	1233	1214	1243	1230	1238	1234	1251
Przychody w ostatnich 6 miesiącach (w zł)	b.d.	35 207 488 302	25 662 709 000	22 422 767 321	26 163 956 071	32 368 194 648	19 118 331 263	21 073 575 177	24 613 351 787
Przewidywane przychody w okresie najbliższych 6 miesięcy (w zł)	b.d.	37 581 231 016	26 756 104 000	24 803 719 257	27 043 450 866	31 643 955 179	19 695 239 925	22 238 099 282	25 707 132 376
Wzrost / spadek przychodów (w zł)	b.d.	2 373 742 714	1 093 395 000	2 380 951 936	879 494 795	- 724 239 469	576 908 662	1 164 524 105	1 093 780 589
Stopa wzrostu przychodów (w %)	b.d.	6,7	4,3	10,6	3,4	-2,2	3,0	5,5	4,4

* Uwzględniono tylko te przedsiębiorstwa, które udzieliły odpowiedzi zarówno na pytanie dotyczące przychodów z ostatnich 6 miesięcy, jak i planowanych przychodów w okresie najbliższych 6 miesięcy.

Tabela 5D

Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie	Ogółem
Wzrost wynagrodzeń				
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,7	0,3	1,9	1,5

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Wzrost wynagrodzeń					
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,5	0,8	1,6	1,8	1,5

Wzrost wynagrodzeń	Wielkość przedsiębiorstwa (liczba pracowników)				
	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	2,0	1,3	1,1	1,7	1,5

Tabela 6D

Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)

Wzrost produktywności	Typ powiatu				Ogółem
	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie		
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,2	1,4	4,3		2,6

Wzrost produktywności	Sektory wg PKD				
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	3,9	-3,4	3,6	2,1	2,6

Wzrost produktywności	Wielkość przedsiębiorstwa (według liczby pracowników)				
	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	-0,6	2,8	1,8	3,4	2,6

Tabela 7D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.)

Wzrost cen	Typ powiatu				Ogółem
	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Miasta wojewódzkie		
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,2	0,7	2,3		1,6

Wzrost cen	Sektory wg PKD					Ogółem
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe		
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,5	1,4	1,6	2,1	1,6	

Wzrost cen	Wielkość przedsiębiorstwa				Ogółem
	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	2,0	1,2	1,1	1,9	1,6

1.2. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Tabela 8D

Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	0,1	0,0	0,2	0,1	0,3	0,7	0,8	0,3	0,5
Trochę niższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	2,2	1,3	0,8	0,7	1,3	3,6	3,7	2,2	1,2
Na zbliżonym poziomie	38,7	28,6	30,1	31,0	36,4	40,7	37,6	38,8	36,
Trochę wyższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	45,8	52,9	32,5	31,0	19,1	6,0	6,4	7,8	6,8
Zdecydowanie wyższe, niż oferowało 6 miesięcy temu	12,0	16,0	7,6	5,4	2,3	0,3	0,4	0,4%	0,2
Nie dotyczy	b.d.	b.d.	24,6	27,6	37,0	46,7	48,7	47,0	52,4
Brak odpowiedzi	1,2	1,3	4,3	4,3	3,8	2,1	2,4	3,4	2,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż rok temu.

Tabela 9D

Zdaniem pracodawców pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) (w %)

Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,6	0,3	1,6
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	2,2	3,5	8,5
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	28,5	41,4	47,8

Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	33,1	31,0	16,2
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	18,0	7,5	4,1
Trudno powiedzieć	17,5	16,0	21,6
Brak odpowiedzi	0,2	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 10D

Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,3	1,4	0,6	0,6	0,5	1,1	0,8	0,9	0,6
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	0,6	0,6	0,6	0,9	6,5	5,5	3,4	2,2
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	7,0	7,4	7,4	8,5	20,1	35,9	32,6	32,1	28,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	28,6	26,3	31,2	29,9	32,6	23,7	27,1	29,0	33,1
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	46,9	43,5	44,8	44,6	27,0	14,8	13,9	16,4	18,0
Trudno powiedzieć	15,5	15,0	11,3	12,9	16,7	16,7	18,9	17,4	17,5
Brak odpowiedzi	0,2	5,9	4,1	2,8	2,2	1,4	1,2	0,8	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 11D

Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	1,1	0,5	0,6	0,5	1,0	0,8	0,9	0,3
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,7	0,9	0,8	0,6	1,8	9,5	7,9	6,0	3,5
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	9,6	10,5	10,1	12,9	26,6	45,2	42,6	44,3	41,4
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	37,9	35,2	42,3	45,8	40,3	22,0	23,9	27,0	31,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	37,3	33,3	31,7	25,9	13,5	5,5	6,0	5,9	7,5
Trudno powiedzieć	13,7	14,5	10,8	11,8	15,6	15,0	17,9	15,2	16,0
Brak odpowiedzi	0,4	4,7	3,8	2,4	1,8	1,8	0,9	0,6	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 12D

Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,6	0,9	0,7	0,3	1,1	4,7	3,8	3,2	1,6
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	1,9	1,4	1,3	1,1	3,9	14,8	14,1	9,8	8,5
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	29,6	19,4	22,1	24,2	33,9	42,0	39,4	45,8	47,8
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	31,3	30,4	36,3	37,2	29,8	12,3	15,0	14,7	16,2
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	14,1	20,1	17,5	14,4	7,6	3,3	2,8	3,0	4,1
Trudno powiedzieć	21,8	20,0	16,4	18,2	20,3	19,9	23,4	22,3	21,6
Brak odpowiedzi	0,7	8,0	5,8	4,7	3,3	3,0	1,5	1,3	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 13D

Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2010 r.) (w %):

Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,1	0,9	4,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	6,6	9,6	14,0
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	44,0	50,4	46,2
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	16,8	14,0	6,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	7,0	3,2	2,3
Trudno powiedzieć	24,4	21,7	26,3
Brak odpowiedzi	0,2	0,2	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 14D

Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,0	0,4	0,5	0,6	2,9	2,8	1,0	1,1
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,2	0,9	1,3	3,0	14,6	12,7	10,2	6,6
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	13,3	16,0	15,4	28,5	36,4	36,5	41,0	44,0

Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	25,7	27,5	28,4	26,1	14,2	14,2	15,7	16,8
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	29,5	29,3	25,8	13,8	7,5	6,0	5,9	7,0
Trudno powiedzieć	b.d.	23,4	20,5	25,8	25,7	23,2	27,1	25,3	24,4
Brak odpowiedzi	b.d.	6,2	5,4	2,9	2,4	1,3	0,7	0,8	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 15D

Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	0,8	0,4	0,3	0,8	3,7	3,5	1,6	0,9
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,8	1,1	1,7	4,9	19,6	17,8	15,8	9,6
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	18,0	20,4	22,4	33,4	37,4	39,6	45,5	50,4
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	30,6	32,6	31,9	26,4	13,3	11,1	11,9	14,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	21,8	21,6	18,6	8,2	4,0	3,1	2,3	3,2
Trudno powiedzieć	b.d.	22,2	19,2	22,6	24,1	20,5	24,5	22,3	21,7
Brak odpowiedzi	b.d.	5,0	4,6	2,5	2,2	1,6	0,4	0,6	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0

Tabela 16D

Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %):

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,1	0,9	0,7	1,4	9,1	8,1	5,4	4,2
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	2,6	2,7	3,2	7,2	21,5	20,4	19,1	14,0
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	23,4	25,2	27,1	35,2	31,6	33,5	40,1	46,2
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	24,0	26,2	25,8	19,6	8,2	6,9	6,6	6,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	16,0	14,1	12,3	5,4	2,5	2,1	1,0	2,3
Trudno powiedzieć	b.d.	25,3	24,6	26,8	28,3	24,5	28,2	26,5	26,3
Brak odpowiedzi	b.d.	7,7	6,4	4,3	2,9	2,6	0,8	1,3	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 17D

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przeciętne wynagrodzenie wzrośnie	57,3	49,0	48,4	35,6	27,1	11,1	18,0	16,7	21,3
Będzie na zbliżonym poziomie	30,6	39,3	39,3	52,8	61,3	74,4	71,3	73,4	68,4
Przeciętne wynagrodzenie spadnie	0,6	0,3	0,4	0,2	1,8	3,6	2,4	1,6	1,4
Trudno powiedzieć	10,7	11,1	11,8	11,2	9,7	10,9	8,3	8,3	8,9
Brak odpowiedzi	0,8	0,4	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* W ciągu najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 18D

Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Spadkiem wydajności pracy pracowników	b.d.	0,7	0,9	0,7	0,9	1,1	1,0	0,0	0,0
Wydajność pracy pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie	b.d.	53,3	56,1	54,0	54,7	46,6	52,8	46,4	50,9
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	b.d.	41,7	38,1	36,5	38,8	43,8	38,6	43,4	40,0
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	b.d.	2,2	4,8	7,5	4,8	7,3	6,9	10,1	6,8
Brak odpowiedzi	b.d.	2,0	0,1	1,2	0,7	1,1	0,7	0,0	2,4
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1.3. Migracje zarobkowe a rynek pracy

Tabela 19D

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Duży	b.d.	28,1	12,7	7,4	1,2	0,6	0,7	0,0	0,3
Średni	b.d.	23,1	26,0	21,4	10,9	8,4	2,8	3,4	4,4
Mały	b.d.	25,8	23,6	27,7	23,3	20,2	11,8	14,6	10,9
Czynnik ten w ogóle nie będzie miał wpływu	b.d.	22,1	36,7	41,9	62,1	68,0	82,3	80,1	81,5
Brak odpowiedzi	b.d.	0,9	1,0	1,6	2,5	2,8	2,4	1,9	2,9
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I.4. Marże, produktywność pracy i ceny

Tabela 20D

Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Spadek marży	b.d.	13,7	12,3	12,8	18,4	28,4	19,3	19,0	15,1
Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie	b.d.	48,9	55,6	59,6	55,7	50,9	58,4	60,0	55,4
Wzrost marży	b.d.	20,0	16,4	14,6	10,7	4,8	7,1	7,7	9,8
Trudno powiedzieć	b.d.	10,8	14,6	12,6	14,4	15,5	14,4	12,8	19,1
Brak odpowiedzi	b.d.	6,7	1,2	0,5	0,8	0,5	0,8	0,5	0,6
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 21D

Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy, w badanych przedsiębiorstwach, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Produktywność pracy wzrosła	b.d.	21,4	20,9	23,4	17,4	16,6	16,8	17,1	15,4
Utrzyma się na dotychczasowym poziomie	b.d.	59,4	62,9	60,5	63,4	63,2	64,9	67,0	63,3
Produktywność pracy spadła	b.d.	1,3	2,5	1,7	3,9	5,2	4,1	2,0	3,4
Trudno powiedzieć	b.d.	17,6	13,1	13,9	14,8	14,8	14,0	13,6	17,4
Brak odpowiedzi	b.d.	0,4	0,6	0,5	0,5	0,3	0,2	0,3	0,5
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 22D

Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Ceny wzrosną	b.d.	39,3	37,8	31,4	28,6	15,3	16,9	16,9	25,7
Ceny pozostaną bez zmian	b.d.	42,3	37,9	45,7	41,3	51,7	54,1	56,6	46,5
Ceny spadną	b.d.	3,8	3,5	3,9	8,4	9,8	8,5	6,6	4,3
Trudno powiedzieć	b.d.	14,1	20,1	18,7	21,6	22,9	20,3	19,6	23,0
Brak odpowiedzi	b.d.	0,6	0,7	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,5
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I.5. Ruch kadrowy

Tabela 23D

Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Były problemy	63,2	69,8	53,9	48,2	41,7	25,6	22,9	19,4	22,6
Nie było problemów	36,5	29,8	45,6	51,8	58,1	74,3	77,1	80,2	77,3
Brak odpowiedzi	0,3	0,4	0,5	0,1	0,3	0,2	0,0	0,4	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Pytanie dotyczyło 9 miesięcy poprzedzających badania.

Tabela 24D

Wolne miejsca pracy w ankietyowanych przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Są wolne miejsca pracy	38,0	43,5	39,3	39,7	28,6	20,9	18,4	20,0	20,3
Nie ma wolnych miejsc pracy	62,0	56,5	60,6	60,3	71,3	79,1	81,6	79,9	79,6
Brak odpowiedzi	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 25D

Zmiany respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	49,2	47,5	40,7	40,7	27,8	22,0	21,0	23,8	22,5
Utrzymanie liczby pracowników na dotychczasowym poziomie	46,5	48,7	56,2	56,4	65,3	70,8	72,3	71,6	70,4
Zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	4,2	3,3	2,8	2,8	6,5	7,1	6,7	4,3	6,9
Brak odpowiedzi	0,1	0,6	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0	0,3	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Dotyczy najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 26D

Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku	b.d.	1,5	4,4	10,2	27,3	42,4	28,7	20,6	15,2
Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian	b.d.	20,0	32,8	40,4	42,9	33,3	42,8	50,9	52,3
Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku	b.d.	57,3	35,9	24,3	7,8	3,8	5,2	5,6	6,5
Liczymy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy potrzebnych nam pracowników	b.d.	12,2	6,3	4,3	2,6	1,6	1,6	1,4	1,1
Trudno powiedzieć	b.d.	8,4	19,4	20,1	19,4	18,6	21,5	21,3	24,6
Brak odpowiedzi	b.d.	0,5	1,2	0,7	0,1	0,4	0,2	0,3	0,3
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Część II. Wyniki ankiety dla bezrobotnych (tabele)

II.1. Wynagrodzenia a mobilność bezrobotnych

Tabela 1d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę? (w zł)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Średnia minimalna miesięczna płaca netto	1226,53	1338,34	1486,27	1536,05	1588,40	1628,51	1628,16	1661,73	1691,30
Średni szacowany koszt dojazdów do pół godziny	145,08	153,74	161,19	156,67	161,31	170,72	166,10	171,15	170,32

Tabela 2d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę? (w zł)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Średnia minimalna miesięczna płaca netto	1558,37	1705,99	1880,20	1929,11	1985,76	2033,24	2030,79	2080,23	2112,67
Średni szacowany koszt dojazdów do jednej godziny	249,38	253,91	271,25	261,77	265,16	284,27	276,21	277,91	280,88

Tabela 3d

Czy respondenci byłoby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Tak	47,5	41,7	39,8	31,1	29,1	34,9	34,6	34,9	32,8
Nie	52,1	57,6	60,0	68,8	70,7	64,9	65,4	65,1	67,1
Brak odpowiedzi	0,5	0,7	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 4d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Przeciętna minimalna płaca netto w zł („na rękę”)	2260,32	2457,84	2667,00	2776,10	2920,23	2957,37	2805,97	2949,64	2904,17

II.2. Migracje zarobkowe

Tabela 5d

Powody, jakimi kierowali się respondenci, podejmując w przeszłości pracę za granicą

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Znacznie wyższe zarobki	b.d.	38,8	38,0	41,3	40,7	42,1	42,1	43,4	41,3
Znacznie lepsze warunki pracy	b.d.	11,2	12,7	11,9	12,1	11,2	11,3	11,9	12,9
Większe możliwości rozwoju	b.d.	4,4	3,6	4,2	4,0	3,1	3,9	4,5	4,3
Nauka języka	b.d.	14,9	12,9	13,0	13,8	12,4	12,6	11,8	11,8
Cheć poznania innych krajów	b.d.	7,5	7,9	8,4	8,1	7,5	7,0	7,3	7,1
Podjęta za granicą nauka	b.d.	0,2	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,1	0,6
Dostałem(am) ciekawą propozycję pracy	b.d.	6,2	6,2	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Nie mogłem(am) znaleźć pracy w kraju	b.d.	13,2	15,7	16,4	17,1	20,1	19,1	17,1	19,7
Inne przyczyny	b.d.	3,0	2,0	3,0	2,9	2,2	2,8	2,3	2,1
Brak odpowiedzi	b.d.	0,7	0,6	1,2	0,7	0,8	0,7	1,4	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 6d
Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Miałem stałą pracę	b.d.	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8	27,2	21,8
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	b.d.	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0	26,7	31,4
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	b.d.	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4	35,3	36,7
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	b.d.	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1	8,2	9,1
Brak odpowiedzi	b.d.	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7	2,6	0,9
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 7d
Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy pracowali tam w swoim zawodzie? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Tak	b.d.	19,4	17,6	20,1	24,8	19,4	22,7	20,4	15,7
Nie	b.d.	73,8	77,5	78,2	73,9	79,0	76,6	77,2	84,1
Brak odpowiedzi	b.d.	6,9	5,0	1,7	1,4	1,6	0,7	2,3	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 8d
Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Tak	b.d.	17,7	15,0	12,1	10,2	12,6	10,0	12,0	10,5
Nie	b.d.	81,9	84,8	87,9	89,7	87,3	90,0	87,8	89,3
Brak odpowiedzi	b.d.	0,4	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 9d
Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Nie mogę znaleźć pracy w kraju	b.d.	18,4	18,4	19,4	19,8	27,7	29,0	26,7	30,0
Znacznie wyższe zarobki	b.d.	39,0	36,0	39,5	36,4	38,2	39,5	37,7	36,0
Znacznie lepsze warunki pracy	b.d.	10,7	12,3	12,1	13,6	8,1	9,8	11,4	10,7

Większe możliwości rozwoju.	b.d.	6,6	4,5	4,8	4,2	3,7	4,9	2,8	3,3
Nauka języka.	b.d.	9,9	11,3	10,4	11,6	10,3	8,2	7,8	6,7
Cheć poznania innych krajów.	b.d.	3,3	3,5	3,5	3,1	4,4	2,6	3,8	3,3
Zamierzam podjąć za granicą naukę.	b.d.	0,5	0,7	0,6	0,9	0,6	0,0	0,2	0,7
Otrzymałem(am) ciekawą propozycję pracy.	b.d.	2,5	2,5	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Za granicą pracują już krewni (znajomi).	b.d.	8,2	7,5	9,2	9,3	6,6	4,7	8,8	8,2
Inne przyczyny.	b.d.	0,7	0,7	0,6	0,9	0,6	1,1	0,4	1,1
Brak odpowiedzi.	b.d.	0,2	2,8	0,0	0,2	0,0	0,2	0,4	0,0
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 10d

Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto w Polsce skłoniłoby ich do pozostania w kraju? (w zł)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2008	XI 2009	V 2010	XI 2010
Średnie wynagrodzenie	b.d.	2462,70	2578,20	2524,15	2632,37	2364,10	2502,88	2629,17	2585,90

II.3. Inne aspekty rynku pracy

Tabela 11d

Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Okolo (średnia w %)	38,93	43,05	40,29	40,31	37,1	37,3	37,4	37,7	38,5

Tabela 12d

Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2010	XI 2010
Tak	b.d.	82,6	82,2	81,0	81,1	86,4	87,5	87,2	89,1
Nie	b.d.	17,2	17,7	18,8	18,4	13,3	12,4	12,7	10,9
Brak odpowiedzi	b.d.	0,2	0,2	0,3	0,6	0,3	0,1	0,2	0,0
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0